

Ignác Milan Krajniak

Banda zlodejov

Šokujúca pravda o oligarchoch a politikoch na Slovensku

ISBN 978–80–972126–0-5

Bratislava, 2015

„Štát, ktorý by nebol organizovaný na základe
spravodlivosti, by sa zmenil na veľkú bandu zlodejov.“

Sv. Augustín

Čo sa dozvie čitateľ v tejto knihe?

Máte v rukách knihu, v ktorej vystupujú reálne osoby, firmy aj politické strany. Z politikov je to napríklad Robert Fico, Ján Figeľ, Béla Bugár alebo Radoslav Procházka. Venujem sa podnikateľským skupinám, ako sú Penta, J&T alebo Lexovci. Zaoberám sa tiež prepojením týchto oligarchických štruktúr na politické strany, napríklad na Smer, KDH, Most alebo Sieť. Niektoré príbehy o týchto aktéroch sú pikantné, iné prekvapujúce a niektoré

asi čitateľa pobúria. Všetky tieto príbehy sú však v konečnom dôsledku o peniazoch.

Ak sa nechcete nechať manipulovať a nestačia vám iba povrchné a vyselektované informácie uverejnené v médiách, táto kniha je určená práve pre vás. Čitateľa tejto knihy vnímam ako človeka, ktorý chce poznať pozadie slovenskej politiky a veľkého biznisu. Myslím si, že ho zaujíma nielen to, čo sa práve deje. Verím, že čitateľa zaujíma aj prečo a v prospech koho sa to deje.

Každý čitateľ v tejto knihe nájde odpovede na nasledujúce otázky:

Kto bol krstným otcom majetkového prevratu po roku 1989?

Ako začínali najvplyvnejší slovenskí oligarchovia?

Kto zbohatol na priamych predajoch štátneho majetku a kto na kupónovej privatizácii?

Aký bol príbeh najnebezpečnejšej slovenskej finančnej skupiny Penta?

Prečo prišli o svoje peniaze malí akcionári VÚB Kupónu, Slovenskej poisťovne a VSŽ?

Ktorí oligarchovia ovládajú slovenské médiá?

Kedy sa stali oligarchovia silnejšími, ako sú slovenskí politici?

Ktorí oligarchovia ovládajú slovenské politické strany?

V tejto knihe sa dozviete, ako sa dobré vzťahy z čias komunizmu premenili na peniaze. Ako sa potom tieto peniaze premenili na moc. A ako sa táto moc

znovu a znovu mení na ďalšie peniaze. Na Slovensku totiž vznikol uzavretý okruh politiky a peňazí.

Vďaka tomuto kolobehu moci a peňazí sa Slovensko postupne zmenilo zo štátu, kde majú všetci ľudia nádej na spravodlivosť, na akúsi bandu veľkých zlodejov. Táto kniha má čitateľovi pomôcť pochopiť, ako sme sa dostali do situácie, že na Slovensku opäť vládne partia nedotknuteľných a privilegovaných.

Som presvedčený, že každý čitateľ nájde v tejto knihe informácie a súvislosti, ktoré budú pre neho prekvapujúce. Myslím si, že po prečítaní tejto knihy sa budete na slovenských oligarchov a politikov pozerat' z iného uhla pohľadu.

Ignác Milan Krajniak

Prvá časť

Majetkový štátny prevrat

Krstný otec majetkového štátneho prevratu

Na pád komunizmu bola najlepšie pripravená KGB

Ak chceme pochopiť procesy, ktoré prebiehali po páde komunizmu v bývalých krajinách sovietskeho bloku, nemôžeme vynechať príbeh Filippa Denisoviča Bobkova. Tento človek totiž pochopil, že po politických zmenách budú nasledovať zmeny v majetkových pomeroch postkomunistických štátov. Preto urobil kroky, aby boli tí „správni ľudia“ na nové pomery pripravení.

Generál Filipp Denisovič Bobkov sa narodil 1. decembra 1925 v Červonej Kamenke na Ukrajine. Bol zakladateľom 5. správy KGB, ktorej v rokoch 1969 až 1983 šéfoval. Táto správa sa zaoberala represívnymi akciami proti vnútornému nepriateľovi – čiže proti disidentom a odporcom komunistického režimu.

Bol zodpovedný za vyhodenie nositeľa Nobelovej ceny mieru Andreja Sacharova z Moskvy a za jeho nútené presídlenie do Gorkého. Mal „na starosti“ aj potlačanie vzbúr v etnicky neruských častiach Sovietskeho zväzu, neskôr známych ako Sumgaitský pogrom, pogrom v údolí Fergana, povstanie v Tbilisi či povstanie v Alma Ate.

V roku 1985 sa stal Bobkov prvým námestníkom predsedu KGB. Bobkov si veľmi dobre uvedomoval, že komunizmus ako systém už nevládze konkurovať kapitalistickému Západu. Vedel, že zmena pomerov skôr alebo neskôr nastane, a snažil sa nastaviť procesy tak, aby aj po politickom páde zostal vplyv komunistických špičiek zachovaný.

V roku 1991 odišiel generál Bobkov z KGB a nastúpil do služieb ruského oligarchu Vladimíra Gusinského. V rokoch 1992 až 2001 pôsobil ako šéf jeho súkromnej tajnej služby. Pracovali pre ňu stovky bývalých dôstojníkov KGB, ako aj 1 500 „vojakov“.

Bobkov si robil svoju novú „kapitalistickú“ prácu minimálne rovnako dobre, ako si plnil svoje úlohy v KGB. V roku 1995 zachránil Bobkov Gusinskému „krk“. Do sídla Gusinského impéria MOST vtedy vtrhlo komando generála Koržakova, blízkeho priateľa a osobného ochrancu prezidenta Jelcina. Koržakov sa rozhodol Gusinského „vypáliť“.

Lenže akcia dopadla opačne, ako dúfal. Bobkov nielenže Gusinského zachránil, ale do vedenia FSB, nástupcu KGB, presadil svojho človeka Nikolaja Kovaljova. Pre zaujímavosť, nástupcom Kovaljova na čele FSB sa stal v roku 1998 neskorší ruský prezident Vladimir Putin.

V roku 2000 bol Bobkovov chlebdarca Gusinskij zatknutý v Španielsku. Aj vtedy sa mu však podarilo na kauciu 12 miliónov dolárov dostať von a vykĺznuť. V roku 2001 sa skončilo Bobkovovo angažmá v prospech Gusinského. A v roku 2003 ušiel Gusinskij definitívne z Ruska do Izraela.

Ak si uvedomíme, ako skončil jeho kolega oligarcha Chodorkovskij, rozhodnutie Gusinského ujsť bolo asi to najlepšie, čo mohol vtedy urobiť. Možno to bola posledná dobrá rada, ktorú dostal od svojej bývalej pravej ruky Bobkova.

Zakladanie tajných fondov KGB

Po zmenách vo východnej Európe v roku 1989 bolo vedúcim predstaviteľom KGB zrejme, že na prípravu prechodu do nových kapitalistických pomerov im

už nezostáva veľa času. Generál Bobkov sa rozhodol tento čas využiť na realizáciu tajnej operácie, ktorá výrazne ovplyvnila aj ponovembrové pomery v Česko-Slovensku a po vyhlásení samostatnosti aj v Slovenskej republike. Na jeseň 1990 totiž vydal Bobkov pokyn, aby boli dôstojníkmi KGB zakladané firmy, banky a nadácie, ktoré budú spravované príslušníkmi KGB alebo inými dôveryhodnými osobami.

Do kágebáckych firiem, bánk a nadácií boli potom presúvané finančné prostriedky KGB, ako aj majetok Komunistickej strany Sovietskeho zväzu. Išlo o miliardy dolárov. Generáli KGB tak získali finančný kapitál, ktorý im zaručoval „netrhový“ náskok v nových režimoch. Tento finančný kapitál bol potom používaný v privatizácii na nákup štátnych podnikov a bánk.

Kágebácke finančné štruktúry sa zakladali nielen v Rusku, ale aj v zahraničí. A nielen na Západe či v Karibiku, ale všade tam, kde mali vtedajší velitelia KGB k dispozícii „dôveryhodné osoby“. Teda aj v krajinách Strednej Európy, medzi ktoré patrí aj Slovensko.

V bývalom Česko-Slovensku mal generál Bobkov „dôveryhodnú osobu“. Svojho lojálneho človeka, ku ktorému mal takmer otcovský vzťah. Bol to generál Alojz Lorenc, posledný šéf komunistickej tajnej polície. Alojz Lorenc si podľa jeho vlastných slov generála Bobkova vážil a strávil s ním aj nejednu „služobnú aj súkromnú chvíľu“. Lorenc neskôr v rozhovoroch potvrdil, že sa s Bobkovom stretával aj po roku 1989. Ako sa vyjadril, veci sa zmenili, ale „dôvera zostala“.

Alojz Lorenc. Šedá eminencia oligarchov

Z delostrelca až do čela komunistickej tajnej služby

Alojz Lorenc sa narodil 21. júna 1939 v Trenčíne. Už ako 15-ročný nastúpil do ozbrojených zložiek štátu – zmaturoval v roku 1957 na škole dôstojníckeho dorastu v Poprade. Potom nasledovalo Delostrelecké technické učilište v Martine, kde absolvoval odbor „veliteľ čaty protiletadlového delostrelectva“. Ako 22-ročný sa stal členom KSČ. V roku 1970 absolvoval Vojenskú akadémiu Antonína Zápotockého.

Počas sovietskej okupácie v auguste 1968 bol predsedom Základnej organizácie KSČ na vojenskej akadémii. Sám k tomu uviedol:

„Asi v máji som začal vidieť nebezpečie posôbenia pravicových síl v našej spoločnosti a neskôr i vnútri strany, a toto ma viedlo po 21. auguste 1968 k hodnoteniu príchodu spojeneckých vojsk ako východiska zo situácie.“

Vo svojom hodnotení ŠtB píše, že počas začiatku vojenskej okupácie „plne obstál, dosiahol to, že výbor ZO KSČ neorganizoval žiadne nátlakové akcie, brzdil oportunistické tendencie. Vstup vojsk Varšavskej zmluvy videl ako východisko zo situácie a zastával internacionálne postoje. Komisiou pre výmenu členských legitímácií mu bola vyslovená pochvala a poďakovanie za jeho správny triedny postoj a angažovanosť pri konsolidačnom procese“.

V roku 1969 dostal Alojz Lorenc vyznamenanie – medailu Za službu vlasti.

Keď 1. septembra 1970 nastúpili deti po prázdninách do školy, lojálny a preverený komunista Lorenc nastúpil ako 31-ročný v hodnosti majora do ŠtB. Celé sedemdesiate roky pracoval na zvláštnej správe ŠtB ako kryptológ, od roku 1977 pôsobil ako náčelník zvláštnej správy ŠtB.

V auguste 1980 bol 40-ročný podplukovník Alojz Lorenc oboznámený náčelníkom kádrovej správy ŠtB plk. Jozefom Soukupom (hlavným personalistom ŠtB) s tým, že bude vymenovaný za náčelníka ZNB hlavného mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja. Po pražskej správe ZNB to bola druhá najdôležitejšia krajská správa ZNB vo vtedajšom komunistickom Česko-Slovensku. „Súduh Lorenc na to reagoval vyhlásením, že bude pracovať vždy tam, kde ho strana bude potrebovať,“ píše plk. Soukup v zázname o tomto stretnutí.

Ako náčelník správy ZNB v Bratislave sa Lorenc osvedčil. Už ako plukovník dostal v roku 1982 vyznamenanie – medailu Za zásluhy o ochranu štátnych hraníc ČSSR. Len pripomínam, že ostraha štátnych hraníc sa vtedy riadila zásadou z filmu Pelíšky: „Rozkaz ten znel jasne. Muž s brašnou nesmie proieť za žiadnu cenu.“

Na jar 1983 bol 43-ročný Alojz Lorenc povýšený na generálmajora. Od 1. novembra 1985 sa stal prvým námestníkom federálneho ministra vnútra a náčelníkom ŠtB. Presne v tom čase sa stal jeho budúci patrón Bobkov prvým námestníkom šéfa KGB. Čo sa týka Lorenca, od konca roka 1985 boli nad ním vo vtedajšom Česko-Slovensku už iba dvaja ľudia: minister vnútra Vratislav Vajnar a generálny tajomník ÚV KSČ Gustáv Husák.

Napriek neskoršej výmene ministra vnútra Vratislava Vajnara za Františka Kincla, ako aj výmene Gustáva Husáka za Miloša Jakeša, sa Lorencova pozícia ešte viac posilnila – dostal pod svoju kompetenciu všetky dôležité správy federálneho ministerstva vnútra s výnimkou rozviedky a vyšetrovania. K päťdesiatke bol Alojz Lorenc v roku 1989 povýšený na generálporučíka.

Moc Alojza Lorenca

Aby si najmä mladší čitatelia vedeli predstaviť, akú veľkú organizáciu riadil Lorenc tesne pred 17. novembrom 1989 a koľko ľudí mal na povel, ponúkam niekoľko čísel:

Počet príslušníkov ŠtB: 14 000

Počet tajných agentov ŠtB: 8 800

Počet dôverníkov ŠtB: 8 600

Počet konšpiračných a prepožičaných bytov: 1 500

Počet policajtov spadajúcich pod velenie A. Lorenca ako náčelníka operačného štábu federálneho ministerstva vnútra v prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie: 70-tisíc

V rozhovoroch, ktoré poskytol médiám pri príležitosti 25. výročia pádu komunistického režimu, sa Alojz Lorenc snažil vytvoriť dojem, že bol iba kolieskom vo veľkom stroji komunistickej diktatúry. Opak bol pravdou.

Ako túto moc Lorenc využíval

Alojz Lorenc mal vo funkcii náčelníka ŠtB jednu dôležitú výhodu oproti všetkým ostatným mocným vtedajšieho komunistického režimu: Mal všetky informácie. Vedel teda veľmi dobre, že podpora v spoločnosti voči komunistickej strane neustále klesá. A vedel tiež, že neustále klesá aj podpora členov komunistickej strany voči prestarnutému a skostnatenému vedeniu štátu.

Po nástupe Gorbačova do funkcie generálneho tajomníka Komunistickej strany Sovietskeho zväzu a jeho „perestrojke“ bolo jasné, že zmeny prídu aj v Česko-Slovensku. Išlo len o to, aké zmeny to budú a kto bude ich lídrom. Lorencova stratégia vo funkcii náčelníka ŠtB sa dá rozdeliť na dve línie: získavanie času a príprava kádrov na novú dobu.

Získavanie času

Komunistická strana Česko-Slovenska nebola v druhej polovici osemdesiatych rokov pripravená na fungovanie v novej dobe. Potrebovala nevyhnutne reformy. Ale na presadenie reformy komunistickej strany bol potrebný čas. Lorenc ho získaval tým, že sa snažil čo najviac rozkladať a kompromitovať disidentov a iné opozičné sily, ktoré by mohli komunistickú stranu ohroziť.

Na to bola určená napríklad akcia „KLIN“. Okrem iného išlo o to, aby ŠtB dostala svojich agentov a donášačov do každej disidentskej skupiny a vedela vopred o všetkom, čo sa chystá.

V tom bol Lorenc pomerne úspešný. Vďaka svojim agentom sa mu podarilo ovplyvniť predstaviteľov opozície napríklad v tom, aby 21. augusta 1989 neorganizovali veľké masové protesty. K tomuto úspechu mu vtedy gratulovali aj jeho kolegovia z KGB.

K získavaniu času patrilo aj zatýkanie a zastráňovanie tých odporcov režimu, ktorí otvorene vystupovali proti nemu. Disidenti a protestujúci študenti boli držaní v celách predbežného zadržania, prípadne vyvázaní v noci desiatky kilometrov do lesa, aby si počas nočnej chôdze domov rozmysleli, či je pre nich odpor proti režimu naozaj takou dôležitou vecou.

Do poslednej chvíle pred Novembrom 1989 však prebiehali aj politické súdne procesy, aj keď tie už v tom čase Lorenc nepodporoval. Ešte v auguste 1989 zatkla ŠtB Jána Čarnogurského, Miroslava Kusého, Hanu Ponickú, Antona Seleckého a Vladimíra Maňáka. Boli obvinení z podvracania republiky. Ján Čarnogurský zostal vo väzbe až do Novembra 1989, keď bol pod tlakom protestujúcich demonštrantov prepustený pravdepodobne ako posledný politický väzeň na Slovensku.

Príprava kádrov

Okrem získavania času sa Alojz Lorenc snažil pripraviť vnútri komunistickej strany podmienky na jej reformu. Správne predpokladal, že ak má byť reforma komunistickej strany prijatá verejnosťou kladne, bude musieť dôjsť k prehodnoteniu postoja k okupácii z roku 1968. Počas reorganizácie ŠtB preto Lorenc urobil veľkú kádrovú obnovu. Do funkcií sa dostali mladí ľudia, ktorí sa počas roka 1968 vzhľadom na svoj vek nemohli skompromitovať, a preto ich reforma strany nijako neohrozovala. Viacerí noví dôstojníci ŠtB potom urobili kariéru v Lexovej SIS, ako napríklad Dušan Kemény alias Pastucha, ktorý bol šéfom odboru „špinavých operácií“ SIS.

Súčasťou prípravy na zmeny v spoločnosti bolo aj dosadzovanie agentov ŠtB do opozičných skupín, o ktorej sme už hovorili. Táto Lorencova stratégia sa ukázala ako veľmi úspešná.

Ďalšou stratégiou bolo pripravovať mladých odborníkov lojálnych ku komunistickému režimu. Alojz Lorenc si uvedomoval, že v nových pomeroch bude okrem lojality ku komunistickej strane rozhodovať aj odborná pripravenosť. Mnohé deti z lojálnych komunistických rodín, ktoré boli dôsledne preverované ŠtB, boli preto vysielané na štúdium do zahraničia. Napríklad do Moskvy.

MGIMO:

Liaheň kádrov pre KGB a ŠtB

Kto z našich politikov a diplomatov tam študoval?

Moskovský štátny inštitút medzinárodných vzťahov (MGIMO) bol najelitnejšou vysokou školou v komunistickom bloku, ktorá pripravovala kádre pre komunistické režimy po celom svete. A preto si zaslúži trochu viac našej pozornosti.

Skoro každý si vie predstaviť, čo znamená Harvard alebo Yale pre USA, Oxford či Cambridge pre Veľkú Britániu alebo Sorbonna pre Francúzsko. Presne to znamenal MGIMO pre komunistický Východ. Študovali tam mladé komunistické kádre nielen zo Sovietskeho zväzu, ale aj z Česko-Slovenska, Poľska, Maďarska, Východného Nemecka, Rumunska, Bulharska, Vietnamu či Mongolska.

Ale je tu jeden zásadný rozdiel medzi MGIMO a Harvardom, Oxfordom alebo Sorbonnou. Na MGIMO sa mohol dostať iba starostlivo preverený, ku komunizmu lojálny študent, z „dobrej“ rodiny a bez akejkoľvek kádrovej škvرنy. Ak napríklad niekto z rodiny emigroval na Západ, podľa kritérií stanovených ŠtB to znamenalo STOP pre takéhoto uchádzača.

Práve preto sa na MGIMO nedostal napríklad dlhoročný partner Penty Martin Kúšik, ktorý bol spolužiakom budúcich kolegov z Penty v prípravke na MGIMO – gymnáziu v Banskej Štiavnici. Stopku pre neho znamenal fakt, že mu strýko emigroval do USA.

A bol tu ešte jeden rozdiel oproti západným elitným univerzitám: MGIMO bol oficiálnou farmou pre komunistické tajné služby. Sovietska KGB a vojenská rozviedka GRU mali dokonca dohodnuté kvóty na absolventov. KGB mohla zverbovať do svojich radov 30 percent absolventov a GRU 20 percent absolventov zo Sovietskeho zväzu. Zvyšnú polovicu absolventov čakala práca

na ministerstve zahraničných vecí. To znamenalo prácu v diplomacii, možnosť vycestovať do kapitalistickej cudziny a vysoko nadpriemerný plat.

Komunistický režim preto rozhodol, že na MGIMO môže ísť ročne študovať iba 15 až 20 študentov z bývalého Česko-Slovenska. Za komunizmu už len samo prijatie na MGIMO znamenalo dve veci: Študent a jeho rodina museli spĺňať najprísnejšie kritériá lojálnosti ku komunistickému režimu. A znamenalo to tiež doživotnú príslušnosť k hornému percentu komunistickej spoločnosti.

Oficiálny výberový proces

Ako vlastne prebiehal proces, na základe ktorého sa dostali na MGIMO napríklad budúci partneri Penty Haščák, Oravkin a Dospiva? ŠtB mala vypracovanú presnú metodiku, ako k takýmto uchádzačom pristupovať. V marci 1980 vypracoval 42. odbor rozvedky materiál s názvom „Prijímanie záujemcov o štúdium na MGIMO.“ Rozvedka; bola tou časťou ŠtB, ktorá sa venovala špiónáži v zahraničí. Už v tom čase v nej pracoval napríklad aj Juraj Široký.

V spomínanom materiáli rozvedky sa okrem iného píše, že záujemca o štúdium v ZSSR posielal prihlášku v treťom ročníku gymnázia na príslušný Krajský národný výbor (KNV) – na odbor školstva. Napríklad Haščák si teda podal prihlášku na MGIMO prostredníctvom KNV v Košiciach, pravdepodobne začiatkom roka 1986. Pochádzal totiž zo Starej Ľubovne, kde jeho otec vyučoval ruštinu na miestnom gymnáziu. Mimochodom, predsedom KNV v Košiciach sa stal v roku 1986 neskorší prezident Rudolf Schuster.

V Košiciach sa urobil prvý výber uchádzačov z kraja. Potom poslali prihlášku Haščáka na slovenské ministerstvo školstva, kde mala podľa spomínaného materiálu rozviedky túto agendu na starosti súdružka Borodovčaková. Predbežný výber uchádzačov robilo po prijímacích pohovoroch federálne ministerstvo zahraničných vecí.

Vybratí kandidáti na štúdium v Moskve nastúpili do tzv. prípravky – českí uchádzači do Jevička a slovenskí do Banskej Štiavnice. Tam aj zmaturovali. A potom urobilo federálne ministerstvo zahraničných vecí definitívny výber. Úplne nakoniec musel vybratých uchádzačov posvätiť ešte príslušný odbor Ústredného výboru Komunistickej strany Československa.

Reálny výberový proces

ŠtB mala výber uchádzačov pod svojou kontrolou už od momentu, ako sa prihlášky uchádzačov dostali na ministerstvo školstva. Na tento účel zverbovala rozviedka ŠtB pracovníkov týchto ministerstiev. Potom mali jednotlivé regionálne oddelenia ŠtB vykonávať ich previerku. Podľa materiálu rozviedky mali príslušníci ŠtB dokonca zverbovať pracovníkov gymnázií, na ktorých uchádzači študovali, aby mohli byť dôsledne preverení. Previerka pokračovala osobným stykom so študentmi, ako aj s ich rodinami, priateľmi či susedmi.

Už v tejto fáze výberu uchádzačov mali príslušné regionálne správy ŠtB za úlohu zverbovať potenciálnych študentov MGIMO na spoluprácu. Istým obmedzením bola kvóta, podľa ktorej 50 percent absolventov bolo podobne ako v Sovietskom zväze určených pre ministerstvo zahraničných vecí a podniky zahraničného obchodu. ŠtB teda nemohla byť „nenažratá“ a

vykradnúť všetky kádre ministerstvu zahraničných vecí. Rozviedka totiž vtedy patrila pod ministerstvo vnútra a nie pod ministerstvo zahraničných vecí.

Zverbovaní študenti boli potom riadení dôstojníkmi 2. správy ŠtB na zastupiteľskom úrade v Moskve. V materiáli rozviedky sa uvádza, že študenti nemôžu byť prijatí priamo do služobného pomeru v rozviedke, pretože pred tým, ako sa môžu stať zamestnancami ministerstva vnútra, musia ešte absolvovať základnú vojenskú službu.

Zverbovaní študenti často v Moskve donášali na seba navzájom. ŠtB totiž považovala za dôležité vedieť, či sa niektorý z jej budúcich zamestnancov z mladíckej nerozvážnosti alebo pod vplyvom alkoholu nepochválil spoluprácou so svojim budúcim zamestnávateľom.

Komunistická tajná polícia mala teda výber uchádzačov o štúdium na MGIMO pod kontrolou. Nielen preto, že nechcela dopustiť, aby sa na MGIMO dostala nelojálna osoba. Pre ŠtB bolo MGIMO podobne ako pre KGB a GRU farmou, z ktorej si vyberali budúcich zamestnancov a tajných spolupracovníkov.

Vplyv absolventov MGIMO na slovenskú politiku

Absolventi MGIMO boli po roku 1989 viditeľne prítomní nielen v biznise, ale aj vo vysokých pozíciách v slovenskej politike. V akých vysokých štátnych funkciách absolventi MGIMO pôsobili a mnohí pôsobia dodnes?

Miroslav Lajčák, minister zahraničných vecí SR

Vazil Hudák, minister hospodárstva SR

Maroš Šefčovič, eurokomisár pre energetiku

Eduard Kukan, europoslanec, bývalý minister zahraničných vecí SR

Ján Kubiš, vysoký predstaviteľ OSN pre Afganistan, bývalý minister zahraničných vecí SR

Pavol Hamžík, bývalý minister zahraničných vecí SR

Peter Burian, štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR

Ľubomír Rehák, generálny riaditeľ politickej sekcie ministerstva zahraničných vecí SR.

Súčasní a bývalí veľvyslanci

Miroslav Slivovič, veľvyslanec SR v Indonézii

Ján Bóry, veľvyslanec SR v Iráne

Michal Kottman, veľvyslanec SR v Japonsku

Alexander Iľaščík, veľvyslanec SR v Juhoafrickej republike

Milan Lajčiak, veľvyslanec SR v Kórejskej republike

Peter Kmec, veľvyslanec SR v USA

Milan Cigáň, veľvyslanec SR v Brazílii

Anton Pinter, veľvyslanec SR v Egypte

Peter Michalko, veľvyslanec SR v Grécku

Pavol Svetík, veľvyslanec SR v Kuvajte

Jaroslav Blaško, veľvyslanec SR v Mexiku

Jozef Adamec, veľvyslanec SR v Portugalsku

Juraj Migaš, veľvyslanec SR v Slovinsku

Juraj Siváček, veľvyslanec SR na Ukrajine

František Dlhopolček, veľvyslanec SR v Číne

Vladimír Halgaš, veľvyslanec SR v Thajsku

Peter Lizák, veľvyslanec SR v Rakúsku

Milan Kollár, veľvyslanec SR v Kanade

Radomír Boháč, veľvyslanec SR v Dánsku, Portugalsku a Etiópii

Len pripomínam, že v prípade 50 percent absolventov MGIMO máme istotu, že neboli agentmi alebo zamestancami ŠtB, KGB alebo GRU. Pri zvyšnej polovici absolventov v to môžeme iba dúfať. Konflikt na Ukrajine nám ukázal, že Rusko tvrdo pracuje na obnovení svojho veľmocenského vplyvu v Európe. Čo myslíte, je pre dnešné Slovensko takýto vysoký počet absolventov MGIMO v slovenskej politike a slovenskom biznise skôr príležitosťou alebo rizikom?

Prelom v roku 1989

Zmena režimu nastala pre Lorenca predčasne

Prípravu kádrov na prechod do nových politických pomerov sa Alojzovi Lorencovi darilo úspešne manažovať. Po zmenách v Poľsku v roku 1989 však vedel, že sa mu kráti čas. Preto Lorenc pripravil spolu s ministrom vnútra Kinclom, šéfom bezpečnostného oddelenia ÚV KSČ Rudolfom Hegenbartom a generálnym prokurátorom Jánom Pješčákom memorandum pre generálneho tajomníka ÚV KSČ Miloša Jakeša. V memorande vyzývali Jakeša na urýchlené reformy v KSČ a prehodnotenie postoja k roku 1968. Požadovali tiež, aby sa mocensky nezasahovalo proti predstaviteľom politickej opozície. Táto ich línia však v komunistickej strane nezískala väčšinovú podporu.

Začiatkom jesene 1989 mali Hegenbart a Lorenc k dispozícii aktuálny prieskum verejnej mienky, z ktorého vyplývalo, že dve tretiny občanov Česko-Slovenska nedôverujú vedeniu komunistickej strany, dve tretiny občanov neveria komunistickej strane, že zmeny v spoločnosti myslí vážne. A dve tretiny ľudí si myslelo, že ak by aj komunistická strana myslela reformy vážne, nevedela by ich aj odborne zrealizovať. Dve tretiny občanov odmietali komunistickú ideológiu a iba 5 percent občanov by uvažovalo o vstupe do komunistickej strany.

Svoju pozíciu a hodnotenie situácie konzultoval Lorenc aj so svojím patrónom generálom Bobkovom. Stretol sa s ním aj v októbri 1989, keď s ním debatoval okrem iného aj o otázke prehodnotenia udalostí z roku 1968. „Potvrdil mi, že to už je výlučne naša vec a Sovietsky zväz túto otázku ponecháva iba na nás. To bol otvorený signál. In claris,“ spomínal na toto stretnutie generál Lorenc neskôr.

Na základe stretnutia s Bobkovom teda Lorenc vedel, že Rusi dávajú od udalostí v Česko-Slovensku ruky preč. Z mocenského hľadiska to znamenalo, že ring je voľný a zápas o moc sa začal. Generál Lorenc si uvedomoval, že zásadná zmena spoločenských pomerov je neodvratná. Po víťazstve Solidarity vo voľbách v Poľsku, otvorení hraníc Maďarska s Rakúskom, ako aj po páde Berlínskeho múru navyše vedel aj to, že táto zmena spoločenských pomerov príde veľmi rýchlo.

Na jeseň 1989 sa v Česko-Slovensku hralo o to, kto bude lídrom týchto zmien: Bude to na poslednú chvíľu zreformovaná komunistická strana alebo to bude opozícia? A ak to bude zreformovaná komunistická strana, kto bude v čase zmien na jej čele?

Rozbuška

Lorenc správne predpokladal, že spúšťačom zmien budú opozičné demonštrácie. Preto sa tak chválil tým, že sa mu podarilo opozíciu zmanipulovať, aby upustila od masových akcií pri výročí okupácie 21. augusta 1989. Každá masová akcia bola vtedy totiž rizikom, že môže prerásť do celospoločenskej vzbury. Lorenc predpokladal, že spúšťačom zmien môžu byť demonštrácie ku Dňu ľudských práv 10. decembra 1989 alebo demonštrácie pri príležitosti upálenia Jána Palacha v januári 1990. A na tieto termíny upriamil svoju pozornosť.

Brutálny zásah proti študentom 17. novembra 1989 však udalosti urýchlil. Tento zásah nebol plánovanou akciou Alojza Lorenca, ako sa o tom často špekuluje. Práve naopak. Lorenc v priebehu celého dňa neustále zásah

odmietal. A na druhý deň vydal rozkaz, aby ŠtB do udalostí nijako represívne nezasahovala. Čím sa zaslúžil o to, že zmeny prebehli „nekrvavým“ spôsobom.

Zásah polície proti demonštrantom vyhovoval skôr „zväzákom“ v komunistickej strane. Za „zväzákov“ považujem napríklad bývalého prvého tajomníka komunistickej strany v Prahe Miroslava Štepána, Vasiľa Mohoritu a ďalších vekovo mladších straníckych funkcionárov. Práve títo sa snažili získať moc odstavením prestarnutého vedenia skompromitovaného v roku 1968. Tesne pred 17. novembrom sa im to takmer podarilo. Bolo naplánované, že za Jakešovho nástupcu bude oficiálne označený Miroslav Štepán. Ľuďom okolo Hegenbarta a Lorenca sa tomu však podarilo zabrániť.

„Zväzáci“ sa potom rozhodli zmeniť stratégiu. Mali pocit, že najskôr treba získať moc vnútri KSČ, a potom budú mať dost času manažovať proces reforiem a zmien v Česko-Slovensku. Práve „zväzáci“ sa snažili na poslednú chvíľu zdiskreditovať Hegenbarta, Lorenca a ich ľudí – teda svojich konkurentov v boji o nástupníctvo v KSČ. A využili na to demonštráciu 17. novembra 1989. Táto demonštrácia bola na rozdiel od opozičných akcií organizovaná pražskou organizáciou Socialistického zväzu mládeže a bola oficiálne povolená!

Brutálny zásah pohotovostného policajného pluku 17. novembra mal zväzákom napomôcť, aby za odporcov zmien označili ľudí z bezpečnostných zložiek. Zdiskreditovať Lorenca a Hegenbarta sa im podarilo. Na rozdiel od nich si však „zväzáci“ vôbec neuvedomovali, že zmeny budú oveľa väčšie, než len akýsi palácový prevrat vnútri KSČ. Udalosti „nezomleli“ len Hegenbarta a Lorenca, ale aj ich samých.

Alojz Lorenc veľmi rýchlo pochopil, že zmena pomerov práve nastala. Pochopil tiež, že komunistická strana stratila akúkoľvek schopnosť ich riadiť a veľmi rýchlo príde o moc. Preto už 1. decembra 1989 dal príkaz na skartovanie tzv. živých zväzkov ŠtB. Podľa vlastných slov tým chcel chrániť pred kompromitáciou tých predstaviteľov nového režimu, ktorí dovtedy spolupracovali so ŠtB. Bol to logický krok. Ako by Lorenc mohol v budúcnosti riadiť svojich agentov, ak by o ich spolupráci so ŠtB vedeli všetci a nedali by sa zverejnením svojej spolupráce vydierať?

Začiatkom decembra 1989 prebiehali v objektoch ŠtB dva procesy súčasne. Prebiehala skartácia dokumentov – niekedy aj vo forme ich pálenia na dvoroch objektov ŠtB. A súčasne boli v čiernych vreciach odvážané tisíce dokumentov na neznáme miesta. Dôstojníci ŠtB sa snažili zachrániť, čo sa dalo. Tieto dokumenty sa nikdy nenašli.

V známom českom filme Pelíšky jeden z hlavných hrdinov hovorí: „Dávam boľševikovi rok. Maximálne dva.“ Myslím si, že ak by mal Alojz Lorenc pred pádom komunistického režimu k dispozícii ešte rok, maximálne dva, zmena režimu by prebiehala trochu inak. A nebola by spontánna, ale riadená. Za jeho aktívnej účasti.

Lorencov pád

Napriek tomu, že sa Lorencovi nepodarilo zmenu pomerov v Česko-Slovensku priamo manažovať, mal celkom dobré predpoklady na to, aby udalosti naďalej ovplyvňoval. Už sme spomínali, že jednou z jeho stratégií bolo umiestniť medzi opozičné štruktúry agentov ŠtB. Nasledujúca milá historka zo začiatku roka 1990 pekne ilustruje, že išlo o vedomú Lorencovu snahu

manipulovať poprevratový vývoj. Jeden z novembrových aktérov vtedy povedal Lorencovi: „Vy budete mať v každej vláde troch svojich ľudí.“ Lorenc na to údajne povedal: „To ma podceňujete.“

Mal pravdu. Vo vláde národného porozumenia Mariána Čalfu boli v tom čase štyria tajní spolupracovníci ŠtB: Podpredsedovia vlády Václav Valeš a Josef Hromádka, minister poľnohospodárstva a výživy Oldřich Burský a minister bez portfej Vladimír Příkazský.

Z vlády národného porozumenia Slovenskej socialistickej republiky Milana Čiča bolo vo zväzkoch ŠtB evidovaných hneď sedem ministrov. Pod krycím meno „VLÁDO“ bol ako dôverník evidovaný aj podpredseda vlády Vladimír Lexa. U dôverníka však nemuselo ísť o vedomú spoluprácu s ŠtB. Najznámejším vedomým spolupracovníkom ŠtB bol podpredseda vlády Jozef Markuš, neskorší dlhoročný predseda Matice slovenskej.

Desiatky ďalších Lorencových podriadených z ŠtB, ale aj tajných spolupracovníkov ŠtB sa stali súčasťou viacerých ponovembrových vlád alebo vysokými funkcionármi ministerstiev na federálnej úrovni a aj na Slovensku.

Paradoxom je, že ešte aj v prvej komisii Federálneho zhromaždenia na dohľad nad vyšetrovaním udalostí 17. novembra boli z trinástich členov štyria tajní spolupracovníci ŠtB. Medzi iným aj advokát a dlhoročný priateľ Václava Havla Josef Danisz.

Lenže Lorenc nemal dosť času na to, aby mohol svojich agentov efektívne riadiť. V apríli 1990 bol zatknutý a vzatý do väzby. Celkovo strávil vo väzbe

spolu 11 mesiacov. A keď vyšiel von, doba už bola úplne niekde inde. Plody jeho práce nevyšli navnivoč, ale zväzkami ŠtB a vydieraním spolupracovníkov ŠtB sa „zaoberali“ iní. Napríklad Vladimír Mečiar. A Lorenc mal úplne iné starosti.

Tesne pred rozpadom federácie bol odsúdený na 4 roky väzenia za nezákonné zatýkanie a šikanovanie približne 300 odporcov komunistického režimu. Keďže ho však odsúdil český súd v Táboře, po vzniku Slovenskej republiky Lorenc ako slovenský občan odmietol do väzenia nastúpiť. Na Slovensku nakoniec proces proti nemu obnovili a slovenským súdom bol v roku 2002 odsúdený na 15 mesiacov podmienene s odkladom na tri roky.

Ruské know-how na Slovensku

Po návrate z väzby začal Alojz Lorenc pôsobiť v súkromnej sfére. Stal sa bezpečnostným konzultantom. Od roku 1992 postupne pôsobil vo firmách TWIS a TISA, od roku 1995 bol spoločníkom ALFA VS a v roku 2010 jediným spoločníkom RISC Consulting.

Lorenc začal využívať svoje skúsenosti, kontakty a informácie v prospech tých, ktorí boli schopní za jeho služby platiť. A to boli v deväťdesiatych rokoch rýchlokvasení oligarchovia a finančné skupiny, ktoré zbohatli na rozkrádaní národného majetku. Alojz Lorenc mohol pri svojej práci pre oligarchov využiť know-how generála Bobkova, ktorý pracoval v tom istom čase pre oligarchov v Rusku.

Čoskoro sa dostaneme k menám konkrétnych ľudí, pre ktorých pracoval Lorenc po roku 1989. Ešte predtým sa však pozrieme na to, čo robili neskorší úspešní oligarchovia tesne pred rokom 1989 a na začiatku deväťdesiatych rokov.

Z akých pozícií štartovali budúci oligarchovia?

O budúcom úspechu rozhodovali najmä

vzťahy a informácie

O kapitalizme sa často hovorí ako o systéme, v ktorom majú šancu presadiť sa najmä tí šikovní. Ako nám však ukazuje slovenský príklad budovania kapitalizmu, najväčším predpokladom na úspech bola dobrá pozícia vybudovaná ešte za komunizmu. Alebo aspoň dobrý rodinný pôvod či priateľské vzťahy s ľuďmi, ktorí mali z čias komunizmu vybudované dobré kontakty a známosti.

Podpredseda vlády Slovenskej socialistickej republiky

Vladimír Lexa bol vysokým komunistickým vládnyim činiteľom. Narodil sa v roku 1937. Bol riaditeľom štátneho podniku Chemolak Smolenice. Neskôr sa stal šéfom Štátnej plánovacej komisie. Tento orgán komunistického režimu stanovoval hospodársku politiku štátu. Rozhodoval napríklad o tom, ktorý podnik bude čo vyrábať a koľko, alebo koľko fabrík, ciest, bytov či materských

škôl sa postaví a kde. Vladimír Lexa mal preto po začiatku privatizácie presný prehľad o tom, o aký podnik sa vyplatí uchádzať.

V roku 1989 bol Lexa podpredsedom komunistickej vlády. V tejto funkcii pokračoval aj po novembri 1989 vo vláde Milana Čiča až do volieb v júni 1990. Po voľbách 1990 bol poradcom vtedajšieho slovenského ministra financií a neskoršieho prezidenta Michala Kováča.

Syn vysokého komunistického vládneho činiteľa

Ivan Lexa, syn Vladimíra Lexu, sa narodil v roku 1961. V osemdesiatych rokoch patril medzi „bratislavskú zlatú mládež“, deti prominentov komunistického režimu, ktoré sa chodili zabávať na diskotéku v hoteli Devín.

Od januára 1991, v tom čase 29-ročný, začal pôsobiť ako šéf sekretariátu vtedajšieho predsedu vlády Vladimíra Mečiara.

Kamarát a spolužiak Ivana Lexu

Jozef Brhel sa narodil rovnako ako Ivan Lexa v roku 1961.

Námestník

Jozef Majský sa narodil v roku 1946. Pred rokom 1989 bol námestníkom v štátnom podniku Obal, Nové Mesto nad Váhom. Od roku 1982 až do roku 1990 bol námestníkom v štátnom podniku Matador. V roku 1989 založil firmu SIPOX.

Komunistický bankár

Jozef Tkáč sa narodil v roku 1952. V osemdesiatych rokoch pôsobil ako člen topmanažmentu Štátnej banky československej. V roku 1990 sa stal riaditeľom Investičnej banky na Slovensku, neskôr transformovanej na štátnu Investičnú a rozvojovú banku (IRB).

Syn komunistického bankára

Patrik Tkáč, syn Jozefa Tkáča, sa narodil v roku 1973.

Kamarát a spolužiak Patrika Tkáča

Ivan Jakobovič, kamarát Patrika Tkáča, sa narodil v roku 1972.

Komunistický špión z eštebáckej rodiny

Juraj Široký sa narodil v roku 1953. Jeho otec Juraj Široký st. bol v päťdesiatych rokoch okresným náčelníkom ŠtB v Levoči. V šesťdesiatych rokoch prešiel na rozvedku. Pôsobil ako dôstojník ŠtB v Rakúsku, Sýrii, Libanone, Iraku a na Kube. V ŠtB pôsobil aj Širokého strýko a brat Juraja Širokého st., Ondrej Široký.

Juraj Široký nastúpil do ŠtB v roku 1979. Pôsobil ako komunistický špión pod krytím diplomata na česko-slovenskom veľvyslanectve vo Washingtone. Dosiahol hodnosť kapitána a stal sa zástupcom šéfa komunistickej rozvedky v USA. V roku 1990 sa pokúsil zostať v tajnej službe v službách nového režimu, ale ako presvedčený zástanca komunistického režimu bol odmietnutý.

Vekslák

Ivan Kmotrík sa narodil v roku 1959. V osemdesiatych rokoch bol „vekslákom“, obchodoval na čiernom trhu s valutami. Neskôr sa k tomu vyjadril slovami: „Po práci, keď sa dalo, som išiel, kúpil sto mariek po trinásť korún a predal po pätnásť.“

Čašník

Vladimír Poór sa narodil v roku 1957. V osemdesiatych rokoch pôsobil ako čašník a neskôr ako manažér v trnavskej Jednote.

Petrochemik

Slavomír Hatina sa narodil v roku 1947. V Slovnafte začínal v roku 1970 ako robotník. Neskôr sa stal majstrom a koncom osemdesiatych rokov vedúcim výroby v Slovnafte. V roku 1990 sa stal šéfom Petrochémie. Od roku 1992 bol výrobným námestníkom a od roku 1994 riaditeľom Slovnaftu.

Vysokoškolský asistent

Milan Fišo sa narodil v roku 1967. V rokoch 1989 až 1992 pôsobil ako asistent na katedre ekonomiky a riadenia priemyslu na Vysokej škole technickej v Košiciach. Začiatkom deväťdesiatych rokov začal podnikáť s Jurajom Kamarásom a Ladislavom Krajňákom, obchodovali najmä s nerastnými surovinami.

Elitné komunistické kádre

Jozef Oravkin sa narodil v roku 1968. Jaroslav Haščák sa rovnako ako Marek Dospiva narodil v roku 1969. November 1989 ich zastihol v Moskve, boli študentmi MGIMO.

Všetci títo ľudia hľadali po roku 1989 priestor, v ktorom by sa mohli realizovať. Vzhľadom na svoju minulosť sa väčšinou nemohli hneď po Novembri '89 zapojiť priamo do politiky. A preto sa našli v procese, ktorý budeme volať majetkový štátny prevrat.

Majetkový štátny prevrat

Najjednoduchšie by bolo v celom štáte

na desať minút zhasnúť

Dnešní oligarchovia nám nepadli na Slovensko zrazu z neba. Všetci sa po roku 1989 zúčastnili na prerozdeľovaní štátneho majetku do súkromných rúk. Pričom pod slovom „prerozdeľovanie“ mám na mysli najmä rozkrádanie. A pojmom „súkromné ruky“ mám na mysli najmä ich vlastné ruky.

Do roku 1989 bolo na Slovensku štátne takmer všetko. Od novinových a zmrzlinových stánkov, cez obchody s potravinami a textilom, čistiarne, kaviarne, reštaurácie a hotely. Štátne boli pekárne, mlyny, mliekarne, konzervárne či mraziarne. Štátne boli, samozrejme, aj najväčšie podniky, ako boli banky, Slovenská poisťovňa, Slovnaft, VSŽ alebo SCP Ružomberok.

Novembrová revolúcia nebola len politickou zmenou, ale aj začiatkom majetkového štátneho prevratu. Vtedy sme o tom ešte nevedeli, ale celý tento štátny majetok v hodnote stoviek miliárd korún čakalo rozkrádanie. A nakoniec väčšinou aj úplné rozkradnutie.

Politickú moc mali v rukách dobrí, ale mocensky naivní ľudia. V Prahe to boli napríklad Václav Havel alebo Petr Pithart a na Slovensku napríklad Fedor Gál, Peter Zajac alebo František Mikloško. Títo ľudia žili v kategóriách typu „sloboda“, „demokracia“ a „slušnosť“.

Ale na ich chrbtoch sa vyviezli hore cynickí ľudia, často prepojení na komunistickú tajnú políciu ŠtB, ktorí rozmýšľali iba v kategóriách „peniaze“ a „moc“. Títo ľudia nemali žiadne zábrany, a preto dokázali konať drzo, rýchlo a veľmi efektívne.

Otázkou dňa vtedy bolo, ako u nás čo najrýchlejšie zaviesť kapitalizmus a súkromné vlastníctvo. Jednou z odpovedí na túto otázku bola privatizácia. Tento proces prebiehal vo všetkých krajinách sovietskeho bloku. Metódy, rýchlosť a načasovanie privatizácie sa však v jednotlivých krajinách líšili. A odlišne boli nastavené aj podmienky toho, čo sa bude privatizovať, za akú cenu sa bude privatizovať a kto môže privatizovať.

V Česko-Slovensku malo prípravu ekonomických reforiem a privatizácie na starosti federálne ministerstvo financií, na čele ktorého pôsobil v rokoch 1989 až 1992 Václav Klaus. Jeho tím sa rozhodol pre čo najrýchlejšiu privatizáciu čo najväčšieho objemu majetku štátu. Kľúčovou postavou Klausovho tímu bol jeho námestník a priateľ Dušan Tříška, agent ŠtB. Práve on vtedy na tému obnovenia súkromného vlastníctva povedal:

„Najjednoduchšie by bolo na desať minút v celom štáte zhasnúť.“

V skutočnosti sa to odohralo priamo pod svetlami reflektorov, ale výsledok bol veľmi podobný. Pre rýchlosť privatizácie sa totiž nestihli pripraviť dostatočne dobré zákony, ktoré by štát chránili pred podvodmi. Neboli pripravené ani kvalitné zákony, ktoré by chránili budúcich malých akcionárov sprivatizovaných podnikov. A najmä, nikto neskúmal pôvod peňazí, ktoré boli

na privatizáciu použité. Sám Klaus sa vtedy nešťastne vyjadril, že on pojem „špinavé peníze nezná“.

Česko-Slovensko sa preto v tom čase stalo krajinou, do ktorej chodili nelegálne štruktúry svoje špinavé peniaze preprať. Stali sme sa eldorádom napríklad pre taliansku mafiu, ruské a ukrajinské podsvetie, ale aj pre čierne fondy KGB.

Privatizácia mala nakoniec niekoľko foriem. Nazývali sa „malá privatizácia“, „priame predaje“ a „kupónová privatizácia“. Ako sa presvedčíte, neskorší oligarchovia boli počas majetkového prevratu zvýhodnení oproti normálnym slušným ľuďom. Nielen finančne, ale najmä svojimi stykmi a kontaktmi z čias komunizmu.

Kontakty na predstaviteľov ŠtB im zabezpečovali potrebné informácie. Styky so štátnymi úradníkmi im poskytovali prístup k privatizácii. A vzťahy s manažermi bánk im zabezpečovali prísun finančných prostriedkov, ktoré potrebovali na zaplatenie privatizovaných štátnych podnikov.

Vzostup mafie

alebo malá privatizácia

Nie sme ako oni. Lenže ani oni neboli ako my

Malá privatizácia sa začala v januári 1991 a skončila v decembri 1993. Na území vtedajšieho Česko-Slovenska vtedy prešlo do súkromného vlastníctva 24 359 prevádzkových jednotiek, a to v celkovej hodnote viac ako 33 miliárd korún. Viac ako 50 percent tvorili obchodné prevádzky - napríklad potraviny a drogérie, ako aj menšie obchodné domy v okresných mestách. Asi 20 percent tvorili malé výrobné podniky a podniky komunálnych služieb. Zvyšok tvorili kaviarne, reštaurácie, malé hotely, zariadenia cestovného ruchu a podobne.

Malú privatizáciu na Slovensku riadilo ministerstvo privatizácie. Jeho šéfom bol v rokoch 1991 až 1992 Ivan Mikloš, ktorý mal vtedy 31 rokov. A jeho pravou rukou, ktorá mala na starosti malú privatizáciu, bol v tom čase 27-ročný Ľudovít Kaník. Ten sa na ministerstvo presadil tak, že bol šéfom okresnej privatizačnej komisie v Žiari nad Hronom. Jeho komisia predávala najrýchlejšie na celom Slovensku, a tak si ho minister Mikloš stiahol k sebe na ministerstvo.

V malej privatizácii sa presadili dve skupiny ľudí. Na prvom mieste to boli takí, ktorí mali dobré kontakty vybudované počas komunistického režimu. A potom ešte začínajúci mafiáni. Majetky sa totiž dražili. A práve tieto dve skupiny boli v dražbách zvýhodnené.

Ak ste sa totiž chceli zúčastniť na privatizačnej dražbe, museli ste mať finančné zdroje. Obyčajný človek však nemohol mať z čias komunizmu ušetrenú dostatočne veľkú sumu peňazí. Peniaze mali bývalí exponenti komunistického režimu, kšeftári, šmelinári a veksláci.

Dlhoročný majiteľ Fun rádia Boris Kollár na to v roku 2011 spomínal takto:

„Ja som to videl napríklad v roku 1989. Tých komunistov, papalášov, mäsiarov, pumpárov, taxikárov. To bola vtedy elita, lebo mali peniaze. Komunisti, papaláši, to bolo jasné.

Druhá skupina to boli pumpári, zelovocári, taxikári, vrchní čašníci, veksláci a toto bola ďalšia elita národa. Jazdili na tých Escortoch, mali prachy, všade mali známych, všetko vedeli vybaviť. Akonáhle režim padol, tí ľudia zmizli. Samozrejme, stalo sa, že z 50 vekslákov sa dvaja špičkovu uchytili, alebo z čašníkov sa jeden výborne uchytil.“

Boris Kollár to vystihol takmer úplne presne: Z bývalých vekslákov sa presadil medzi top oligarchov Ivan Kmotrík a spomedzi čašníkov Vladimír Poór.

Ak ste nepatrili medzi vyššie opísané skupiny, mali ste ešte druhú možnosť, ako sa presadiť v malej privatizácii: Požiadajte o úver v príslušnej okresnej pobočke niektorej zo štátnych bánk. V nich však v tom čase ešte stále sedeli tí istí ľudia ako za komunizmu. A úver poskytli iba tomu, koho poznali a s kým sa vedeli „dohodnúť“.

Navyše, každý záujemca o úver musel uviesť, na čo chce úver použiť. Manažéri okresných pobočiek bánk tak mali presný prehľad o tom, kto sa chce o čo uchádzať a koľko mu na to dali peňazí. Tieto informácie boli pre „kamošov“ na nezaplatenie. Lepšie povedané, často aj na zaplatenie...

Aby sme nezabudli, ešte tu bola jedna ďalšia možnosť, ako sa úspešne zapojiť do malej privatizácie. Mohli ste byť mafiánom alebo ste sa s mafiou dohodli. Dražba potom prebiehala tak, že keď chcel ktokoľvek z účastníkov zdvihnúť

ruku, a tým danú prevádzku vydražiť, hrubokrký mafián k nemu prišiel a tresol mu po ruke. A potom mu rýchlo vysvetlil, že v skutočnosti o tento obchod nemá záujem.

Samozrejme, že štát takto prišiel o miliardy korún, ktoré skončili v rukách mafie. Prostredníctvom malej privatizácie sa navyše mafiáni na Slovensku zrazu zmenili z vekslákov a dílerov na „ctihodných“ kapitalistických podnikateľov s reštauráciami, obchodmi a hotelmi.

Tento spoločensky nebezpečný jav si už vtedy uvedomovali viacerí prakticky zmýšľajúci ľudia. Môj svokor mi rozprával historku, ktorá ilustruje naivitu vtedajších politických predstaviteľov štátu.

My nie sme ako oni

Svokor sa ako katolík podieľal na aktivitách takzvanej „tajnej cirkvi“ počas komunizmu. Nežnú revolúciu, samozrejme, privítal a podporoval slovenskú vládu, ktorá vznikla po slobodných voľbách v roku 1990. Keď videl, ako prebieha malá privatizácia, navštívil jedného z vtedajších vysokých ústavných činiteľov.

Snažil sa ho presvedčiť, že by vláda mala uplatniť svoj vplyv na okresné privatizačné komisie, aby sa malé prevádzky, obchodíky a reštaurácie dostali aj do rúk ľudí, ktorí bojovali proti komunistickému režimu. Svokor vtedajšiemu významnému politikovi povedal:

„Ak sa budú k majetku dostávať iba ľudia úspešní v komunistickom režime, budú prirodzene v politike podporovať bývalých komunistov a staré politické a ekonomické štruktúry. A noví ľudia v politike budú v obrovskej nevýhode.“

Vysoký ústavný činiteľ mu z dnešného pohľadu neuveriteľne naivne odpovedal:

„My nie sme ako oni. Nebudeme to nijako ovplyvňovať.“

Noví ponovembroví politici, často bývalí disidenti, to naozaj takmer neovplyvňovali. A tak mali malú privatizáciu pod kontrolou takmer výlučne bývalí komunisti, šmelinári a veksláci alebo ľudia s dobrými kontaktmi na predstaviteľov bývalého režimu. Z nich vznikla prvá ponovembrová „stredná vrstva“.

Napriek vyššie uvedenému, malá privatizácia ešte nevytvorila „systém“ na celoslovenskej úrovni. Na to sa zatiaľ rozkradlo, alebo ako hovorieval Ján Slota „prerozdělilo“, príliš málo majetku. Vznikol však veľký počet malých „systémov“ na mestskej, okresnej a regionálnej úrovni. Tieto „systémy“ tvorili čerství privatizéri, šéfovia okresných pobočiek bánk, okresní prokurátori, sudcovia a policajní funkcionári. Niektorým z nich sa neskôr podarilo stať sa súčasťou celoštátneho „systému“.

Nástup oligarchov alebo priame predaje

Lexa, Majský, Poór, Rezeš, Hatina, Brhel, Fiľo, Kmotřík

Zatiaľ čo v malej privatizácii sa predávali majetky v hodnote rádovo miliónov korún, priamymi predajmi sa predávali podniky za stovky miliónov až miliardy korún. Priamy predaj znamenal, že vláda alebo Fond národného majetku predali podnik priamo do rúk vybraného záujemcu. Niekedy sa konalo aj výberové konanie. Väčšinou však bolo vopred pripravené a dohodnuté s konkrétnym uchádzačom.

Začiatky

Vo veľkej privatizácii mohol človek bez patričných stykov uspieť iba náhodou. Šancu mali iba tí, ktorí mali kontakty na vysokých funkcionárov ministerstiev alebo priamo na členov vlády. Takým bol v rokoch 1992 až 1994 napríklad Vladimír Lexa. Ďalším takým človekom bol Jozef Majský, za komunizmu obchodný námestník riaditeľa v bratislavskom štátnom podniku Matador.

Majský sa o svojich podnikateľských začiatkoch neskôr vyjadril, že kým ľudia štrngali na námestiach, on cez hranice prevážal počítače. Dohodol sa s colníkmi a oni mu zdvihli závoru. Mohol vraj pašovať hocičo, aj drogy, ale počítače boli vtedy najvýnosnejšie.

Vladimír Lexa začal oficiálne podnikať 1. februára 1991, keď založil obchodné družstvo LEKOR. Ako stratég sa podieľal na činnosti Harvardských privatizačných fondov zriadených pre prvú vlnu kupónovej privatizácie. Ale od roku 1992 sa aktívne zapájal aj do priamych predajov.

Svoju privatizačnú stratégiu mal Lexa dobre premyslenú. Špecializoval sa najmä na agrosektor, skupoval napríklad mlyny a cestovinárne. Mal prehľad o všetkom, čo sa v privatizácii dialo. Jeho syn Ivan Lexa totiž v rokoch 1992 – 1994 riadil ako štátny tajomník ministerstvo privatizácie. Za ministra ho prezident Michal Kováč odmietol vymenovať, tak sa stal ministrom formálne sám premiér Vladimír Mečiar. Ale ministerstvu reálne šéfoval mladý Lexa.

Začiatok pôsobenia Ivana Lexu v najvyšších poschodiach slovenskej politiky sa spája so zaujímavým príbehom. Keď sa stal Vladimír Mečiar po voľbách v roku 1990 predsedom slovenskej vlády, prezentoval v médiách, že chce dať šancu mladým a šikovným ľuďom. Vyzval ich, aby sa prihlásili na konkurz. Neskôr za jedného z najšikovnejších mladých ľudí, ktorí sa do konkurzu prihlásili, označil práve Ivana Lexu. A nezostalo len pri slovách.

V januári 1991 bol 29-ročný Ivan Lexa vymenovaný za šéfa sekretariátu predsedu vlády Vladimíra Mečiara. A hneď vzápätí Vladimír Lexa odchádza z politiky do biznisu. Logicky, veď politické krytie mu už robil syn Ivan.

Jozef Majský nebol v privatizácii taký priberčivý ako Vladimír Lexa. Bral všetko, čo sa dalo kúpiť. Z toho obdobia sa traduje historka, že sa mu raz pri jednej ceste po Slovensku zapáčil akýsi hotel. Povedal teda svojim ľuďom, že ho chce kúpiť. Vtedy mu jeho kolegovia povedali, že ten hotel už vlastní. Majský na to zareagoval pamätnou vetou:

„Boha, aj to je moje?“

Lexa aj Majský boli na Slovensku najúspešnejšími privatizérmi z prvej polovice deväťdesiatych rokov. Boli jednými z prvých známych slovenských miliardárov. A mali niečo spoločné. Lepšie povedané, niekoho spoločného.

Po vzniku Slovenskej republiky začal pre Jozefa Majského pracovať Alojz Lorenc. Majský sa tým vôbec netajil. Naopak, v deväťdesiatych rokoch minulého storočia sa tým často chváľil pred svojimi návštevníkmi v sídle svojej firmy SIPOX na Červeňovej ulici v Bratislave.

V tom čase žil Majský búrlivým novozbohatlíckym životom a bolo pochopiteľné, že sa na neho často upierala pozornosť bezpečnostných orgánov štátu, ale aj mafie. Mal v zásade podobné problémy, ako mal v tom istom čase v Moskve Gusinskij, pre ktorého pracoval generál Bobkov. Takisto ako Gusinskij aj Majský sa dostával do situácií, keď mu išlo doslovne o život. A v takom čase môže dobrý bezpečnostný poradca byť naozaj na nezaplatenie.

V súvislosti s Majským sa z polovice deväťdesiatych rokov traduje aj nasledujúca príhoda. Človek zabezpečujúci Majského bezpečnosť sa mal cez svoje zdroje v SIS dozvedieť, že vysoký funkcionár SIS si objednal Majského vraždu u vtedajšieho šéfa bratislavského podsvetia Miroslava Sýkora. Mimochodom, Sýkora študoval tesne pred novembrom 1989 na MGIMO v Moskve. Podobne Haščák, Dospiva, či neskorší minister zahraničných vecí Lajčák.

Majský po získaní informácie, že má Sýkora objednávku na jeho hlavu, vyvolal so Sýkorom stretnutie. Na tejto schôdzke mu údajne povedal: „Ty máš 150 vojakov, ja mám 400 vojakov. Ak sa začneme strieľať, kto nakoniec vyhrá?“

Miroslav Sýkora potom údajne odkázal do SIS, že o túto „prácu“ nemá záujem.

Ak takýto dobrý bezpečnostný manažment zabezpečoval pre Majského generál Lorenc, potom sa niet čo čudovať, že sa ním Majský chválil. Otázkou je, či sa Lorenc Majskému pochválil aj tým, že pravdepodobne v tom istom čase ako pre neho, pracoval aj pre jeho úhlavného nepriateľa Vladimíra Lexu.

Vzťahy novopečených oligarchov a konkurentov Lexu a Majského boli pikantné tým, že boli susedia na Červeňovej ulici v Bratislave. Sídlo Sipoxu a vila Vladimíra Lexu stoja od seba vzdialené doslova na dohodenie kameňom. Majský aj Lexa sa obaja na začiatku deväťdesiatych rokov vyhrievali v priazni Vladimíra Mečiara. Ale po páde druhej Mečiarovej vlády v marci 1994 nastal zlom.

Lexa zostal podporovateľom Vladimíra Mečiara. Majský začal podporovať prezidenta Michala Kováča a Moravčíkovu vládu, v ktorej boli zastúpené KDH, DÚ a SDĽ. Záujmy Lexu a Majského sa preto skrížili: každý podporoval iných politikov, od ktorých si sľuboval zabezpečenie výhodných obchodov.

Z obchodného hľadiska sa lepšie rozhodol Vladimír Lexa. Najväčší majetok sa totiž na Slovensku rozdeľoval za tretej Mečiarovej vlády v rokoch 1995 až 1998. A v tom čase pre Lexu pracoval aj generál Lorenc.

Akčné päťky

Vladimír Mečiar sa v roku 1995 rozhodol, že vytvorí „domácu kapitálotvornú vrstvu“. Rozumel tým bohatých ľudí, ktorí mu budú vďační, že od neho dostali majetok a budú ho v politike podporovať. Mečiar sa vtedy vyjadril, že radšej ako zahraničným investorom predá lukratívne podniky „dobrým podnikateľom - mečiarovcom“.

V každom slovenskom okrese v tom čase vznikla tzv. akčná päťka, ktorej členmi boli okresní funkcionári vtedy vládnych strán HZDS (dvaja zástupcovia), SNS, Roľníckej strany Slovenska a Združenia robotníkov Slovenska. Títo ľudia pravidelne zasadali a rozhodovali o tom, kto dostane aký majetok alebo podnik v danom okrese, ktorý ešte nebol sprivatizovaný. Vláda a Fond národného majetku potom toto rozhodnutie posvätili a zúradovali.

Okresní funkcionári rýchlo pochopili, že je zbytočné „prideľovať“ podniky iba už fungujúcim podnikateľom, keď ich môžu prideliť aj sebe, svojim príbuzným alebo kamarátom. Štátne podniky sa totiž dali kúpiť za účtovnú cenu a navyše často na desaťročné splátky. Šéfovia okresných pobočiek bánk, samozrejme, poslúchali, takže na prvú splátku bolo peňazí dosť, a potom sa vždy zo sprivatizovaného podniku niečo predalo, aby bolo aj na ďalšie splátky. Problémom bolo, že títo okresní politickí funkcionári väčšinou nevedeli podnikáť. Za niekoľko rokov potom často podnik rozkradli, následne skrachovali a ľudia boli vyhodení na dlažbu.

Veľké podniky

S jedlom rástla chuť, a tak za tretej Mečiarovej vlády prišiel čas aj na najväčšie a najlukratívnejšie slovenské podniky. O ich prerozdelení, samozrejme, rozhodovali najvyšší štátni činitelia, teda priamo predseda vlády Vladimír

Mečiar, predseda parlamentu Ivan Gašparovič, minister hospodárstva Ján Ducký alebo šéf SIS Ivan Lexa. Prípadne aj ich blízki spolupracovníci, ako boli šéfka Mečiarovho sekretariátu Anna Nagyová alebo štátny tajomník ministerstva hospodárstva Jozef Brhel.

Majetku však bolo ešte veľa, takže sa u najmocnejších mohli za nejakého uchádzača o privatizáciu prihovoriť aj ďalší ministri alebo štátni funkcionári. Svoje slovo mohli do privatizácie povedať aj predsedovia koalíčných strán SNS a ZRS, ktorými boli Ján Slota a Ján Ľupták.

Fungovalo to, samozrejme, tak, že úspešný privatizér sa potom „poďakoval“ HZDS, SNS a ZRS, ako aj iným ľuďom zabezpečujúcim jeho privatizáciu. V tom čase sa rozprávali historiky o veľkom trezore, ktorý bol údajne umiestnený v sídle HZDS na Tomášikovej ulici v Bratislave. Kľúče k tomuto trezoru údajne mali iba Vladimír Mečiar a Anna Nagyová.

Legendy sa rozprávali aj o firme SPOLOČNÁ ISTOTA blízkej HZDS a Lexovcom, kde mali údajne končiť provízie z privatizácií. Nebohého ministra hospodárstva Jána Duckého v tom čase volali Mr. Twenty Percent a nebolo to vďaka počtu percent HZDS v prieskumoch verejnej mienky...

Nemá zmysel spomínať všetky „predaje“ veľkých štátnych podnikov. Uvediem iba tie najškandalóznejšie. Bratislavský Slovnaft dostala firma SlovinTEGRA, ktorú tvorili manažéri Slovnaftu na čele s riaditeľom Slavomírom Hatinom. VSŽ dostal boss košického HZDS a minister dopravy Alexander Rezeš. Naftu Gbely dostal šéf trnavského HZDS Vladimír Poór. SCP Ružomberok dostala trojica Juraj Kamarás, Ladislav Krajňák a Milan Filo. Posledný menovaný neskôr SCP od prvých dvoch kolegov kúpil. Ivan Kmotřík dostal Grafobal

Skalica a aj PNS, ktorá zabezpečovala distribúciu všetkej tlače na celom Slovensku.

Ako dopadli tieto strategické podniky? Rezešovci stihli priviesť VSŽ do krachu už začiatkom jesene 1998. Nová Dzurindova vláda potom zmanažovala predaj ich podstatnej časti americkému koncernu US Steel. Zvyšky VSŽ potom ovládla Penta. Hatina sa snažil ako vedel, ale nakoniec musel predať Slovnaft maďarskej skupine MOL.

Vladimír Poór o Naftu Gbely prišiel po voľbách 1998, vrátila sa pod správu vtedy štátneho SPP. Ostatné sprivatizované firmy si Poór dokázal udržať a vlajkovou loďou je pre neho dodnes ŽOS Trnava. Milan Fiľo si dokázal SCP „udržať“. A aj keď väčšinu podniku časom predal zahraničným investorom, stále si v ňom zachoval vplyv. Ivan Kmotrík si svoje firmy takisto zvládol, dokonca celkom slušne vyplatil aj malých akcionárov Grafobalu.

Bankové lúpeže

za bieleho dňa

VÚB, Slovenská sporiteľňa, IRB

Bankovní manažéri boli dôležitou súčasťou privatizácie. Na privatizáciu treba podobne ako na vojnu iba tri veci: Peniaze, peníze a peňeži. Štátne banky mali v deväťdesiatych rokoch peňazí dosť, takže boli takmer nevýčerateľným zdrojom pre začínajúcich oligarchov.

Časom však bankoví topmanažéri prišli na jednoduchú vec. Načo sa trápiť so speňažovaním privatizovaného majetku, keď sa dá poskytnúť úver? Stačí sa dohodnúť s kamarátom, ktorý prinesie dobrý podnikateľský projekt a na tento projekt poskytne štátna banka úver niekoľko desiatok alebo pár sto miliónov korún.

Trhová ekonomika je, samozrejme, vrtkavá. Občas ani najlepší projekt nevyjde a peniaze sa banke nevrátia. No ale veď bankoví manažéri ten kapitalizmus nevymysleli a ku kapitalizmu patrí aj riziko podnikania, nie? Štátne banky tak často poskytovali úvery, o ktorých sa vopred vedelo, že nebudú nikdy vrátené.

V polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia boli šéfmi troch najväčších štátnych bánk Ján Gabriel, Ivan Kiňo a Jozef Tkáč. Ján Gabriel bol prezidentom VÚB a neskorším poslancom za HZDS. Ivan Kiňo bol prezidentom Slovenskej sporiteľne a takisto neskorším poslancom za HZDS. Jozef Tkáč bol prezidentom Investičnej a rozvojovej banky a neskorším 50-percentným majiteľom J&T.

Investičná a rozvojová banka sa dostala do problémov prvá. Po tom, čo ju v roku 1997 ovládla VSŽ a skupina okolo Alexandra Rezeša, uvalila Národná banka Slovenska v decembri 1997 na banku nútenú správu. Dôvodom nútenej správy bol veľký objem nesplácaných úverov. VÚB a Slovenská sporiteľňa sa dostali tesne pred bankrot na jeseň 1998.

Nová Dzurindova vláda musela v rokoch 1998 a 1999 akútne riešiť problém krachujúcich štátnych bánk. Rozhodla sa pre presun nesplácaných úverov do Konsolidačnej banky a pre následnú privatizáciu bánk. Vďaka tejto finančnej

operácii máme pomerne presnú predstavu, v akom pomere manažéri jednotlivých štátnych bánk „hospodárili“.

Z VÚB sa nakoniec presunuli úvery za približne 66 miliárd korún, zo Slovenskej sporiteľne úvery približne vo výške 32 miliárd korún a z IRB úvery v hodnote približne 14,5 miliardy korún. Ozdravenie bánk teda slovenských občanov stálo viac ako 110 miliárd korún. Na rozdiel od terajšieho Grécka, Slovensko na to nedostalo žiadnu celoeurópsku pomoc, museli sme si to vyriešiť sami.

Samozrejme, iba časť z týchto 110 miliárd korún tvorili úvery, o ktorých banky aj ich prijímatelia od začiatku vedeli, že nebudú nikdy splatené. Aj tak však išlo o miliardy korún. Bez pôsobenia na čele štátnych bánk by sa Jozef Gabriel, Ivan Kiňo a Jozef Tkáč nestali tak rýchlo miliardármi a nezaradili by sa medzi ľudí, ktorí aj politicky ovplyvňovali ďalší vývoj Slovenska.

S menami týchto bankárov sa ešte stretneme. Teraz sa však poďme spolu pozrieť na to, ako na Slovensku prebiehala posledná metóda privatizácie. V nej boli totiž hráčmi v hlavných úlohách takmer všetci súčasní oligarchovia.

Veľká matka

oligarchov alebo

kupónová privatizácia

Široký, Haščák, Tkáčovci, Lexovci, Vajda,

Tretou formou prerozdelenia štátneho majetku bola po roku 1989 kupónová privatizácia. Väčšina ľudí, ktorí dnes na Slovensku tvoria „systém“, sa priamo alebo nepriamo podieľala na tunelovaní privatizačných fondov z kupónovej privatizácie. Teda na prevode akcií lukratívnych štátnych podnikov z privatizačných fondov do firiem pod kontrolou oligarchov. Kupónová privatizácia je matkou, ktorá väčšinu našich dnešných oligarchov zrodila a oni sú jej vďačnými synmi.

Model kupónovej privatizácie vymyslel už spomínaný agent ŠtB a Klausov námestník Dušan Tříška, spolu s neskorším českým ministrom privatizácie Tomášom Ježkom. Ako najrýchlejší spôsob odštátnenia vymysleli systém, v ktorom každý občan dostal za tisíc korún kupóny a tie potom mohol vymeniť za akcie štátnych podnikov.

Na tomto spôsobe privatizácie by nemuselo byť samo osebe nič zlé. „Diabol“ sa ukrýval v tom, že na privatizácii sa mohli zúčastniť aj privatizačné fondy. Občania sa rozhodovali, či svoje kupóny investujú priamo do akcií podnikov, alebo ich vložia do privatizačných fondov. Tie potom investovali akcie za nich a začali „v prospech“ občanov sprivatizované podniky spravovať.

Prvá vlna kupónovej privatizácie prebehla v roku 1992. V celom bývalom Česko-Slovensku sa do nej zapojilo 8,5 milióna ľudí. Na Slovensku to bolo viac ako 2,5 milióna ľudí. Kupónovým spôsobom bolo privatizovaných približne 1 800 podnikov v Česko-Slovensku, v celkovej hodnote 500 miliárd korún.

Približne 30 percent slovenských občanov investovalo svoje kupóny priamo do akcií podnikov. A urobili dobre. Väčšina z nich dostala skôr alebo neskôr ponuku na odkúpenie týchto akcií a celkovo mohli na kupónovej privatizácii dobre zarobiť.

Ďalších 70 percent slovenských občanov však investovalo svoje kupóny do investičných privatizačných fondov. Na Slovensku ich fungovalo 165. Tretina z týchto fondov bola založená štátnymi bankami alebo podnikmi, zvyšok boli čisto súkromné fondy.

Pozrime si teraz, ktoré skupiny investičných privatizačných fondov získali na Slovensku najviac majetku:

VÚB Invest

VÚB Kupón založený VÚB bol najúspešnejším privatizačným fondom na území bývalého Česko-Slovenska. Svoje kupóny mu zverilo pol milióna slovenských občanov. Motivovaní boli príslubom vyplatenia 12-tisíc korún na jednu kupónovú knižku. Tí občania, ktorí o výplatu požiadali, naozaj sľúbené peniaze dostali. Kľúčovou postavou VÚB Investu bol vtedy šéf VÚB Jozef Mudřík.

Harvardské fondy

Tvárou harvardských investičných fondov bol síce Viktor Kožený, ale v Česku bol rozhodujúcim človekom bývalý príslušník ŠtB Boris Vostrý. Na Slovensku

boli najdôležitejšími ľuďmi „Harvardov“ bývalý komunistický špión Juraj Široký a bývalý podpredseda poslednej komunistickej vlády Vladimír Lexa. Je otáznne, či sa stihol po svojom návrate z väzby do aktivít Harvardských fondov zapojiť aj Alojz Lorenc, alebo začal pracovať pre Lexu až neskôr.

Harvardským fondom zverilo svoje kupóny viac ako 630-tisíc občanov Česko-Slovenska. Motivoval ich najmä verejný prísľub, že za svoje kupóny dostanú od „Harvardov“ minimálne 10-tisíc korún. Tento prísľub nebol splnený. Kožený, Vostrý a Široký postupne vyviedli aktíva spod kontroly malých akcionárov.

Prvá slovenská investičná privatizačná spoločnosť

Investičný privatizačný fond PSIPS sa stal druhým najúspešnejším slovenským privatizačným fondom. Svoje kupóny mu vďaka prísľubu vyplatenia 20-tisíc korún zverilo takmer 200-tisíc občanov. Najdôležitejšou postavou PSIPSu bol Miroslav Nakládal. Veľká väčšina akcionárov PSIPS nedostala nakoniec nič.

Prvá slovenská investičná spoločnosť

Tejto skupine zverilo svoje kupóny 145-tisíc slovenských občanov. Rozhodujúcim človekom v PSIS bol Peter Vajda. Neskôr sa stal spoluzakladateľom a majiteľom denníka SME.

Veľmi úspešné boli aj privatizačné fondy VSŽ - Sporiteľňa, ktorým dalo dôveru 169-tisíc ľudí. Do Creditanstaltu dalo kupóny 165-tisíc ľudí a do privatizačných fondov spojených so Slovenskou poisťovňou približne 117-tisíc ľudí.

Ďalšími úspešnými skupinami v kupónovej privatizácii bola IF Karpaty na čele s Vladimírom Horváthom, Cassovia invest na čele s Alexandrom Zápotockým, Dividend s F. A. Zvrškovcom, Agroinvest na čele s Ľudovítom Pósom a Slov Coupon, ktorý nakoniec ovládol Ivan Kmotrík.

Všetci vyššie uvedení ľudia sa prostredníctvom kupónovej privatizácie dostali k správe obrovského majetku. Pri vzniku Slovenskej republiky 1. januára 1993 kontrolovali investičné privatizačné fondy na Slovensku dve tretiny privatizovaného majetku. Väčšina z týchto „správcov“ však čoskoro začala tento majetok spravovať vo svoj prospech, a nie v prospech ľudí, ktorí im dali v kupónovej privatizácii svoju dôveru.

Ovládnutie privatizačných fondov oligarchami

Široký proti Vajdovi, Penta s Lexovcami

proti malým akcionárom

Moravčíkova vláda pripravila v roku 1994 druhú vlnu kupónovej privatizácie. Tá sa koncom roka 1994 aj spustila. Nastupujúca tretia vláda Vladimíra Mečiara však s hrôzou zistila, že väčšina občanov investovala svoje kupóny do investičných privatizačných fondov, ktoré tejto vláde neboli blízke. Okrem toho, ak by prebehla druhá vlna kupónovej privatizácie, nezostalo by už dosť

lukratívnych podnikov pre „dobrých podnikateľov – mečiarovcov“. Preto okamžite po svojom nástupe tretia Mečiarova vláda druhú vlnu kupónovej privatizácie zrušila.

Ale aj privatizačné fondy z prvej vlny kupónovej privatizácie už disponovali obrovským majetkom a neboli pod kontrolou Mečiarovej vlády. Mužom, ktorý mal tento problém vyriešiť, sa stal štátny tajomník na ministerstve financií Jozef Magula. A ten sa s riešením tohto problému veľmi „nekašľal“.

PSIS

31. marca 1995 odňalo ministerstvo financií licenciu Prvej slovenskej investičnej spoločnosti (PSIS), ktorej majiteľom bol Peter Vajda – okrem iného aj majiteľ opozičného denníka SME. Zámienkou bola skutočnosť, že PSIS si požičal peniaze zo spravovaných fondov, približne 700 miliónov korún, na založenie a propagáciu fondov pre druhú vlnu kupónovej privatizácie. Keďže Mečiar druhú vlnu zrušil, tieto peniaze „viseli vo vzduchu“. Ministerstvo označilo týchto 700 miliónov za investíciu, ktorá poškodila akcionárov fondov PSIS.

Ako núteného správcu ministerstvo financií určilo Harvardskú investičnú spoločnosť, a. s., Bratislava (HIS). Štát tak vlastne vzal majetok opozičnému podnikateľovi a pridelil ho vláde blízkeho podnikateľovi Jurajovi Širokému. V správe PSIS bol v tom čase majetok takmer 3 miliardy korún.

V portfóliu PSIS boli vtedy okrem iného akcie Plastiky Nitra, Chemolaku Smolenice, Drôtovne Hlohovec, obchodných domov Prior, Chirany - Prema

Stará Turá, Kryštálu Lednické Rovne, ale aj Grafobalu Skalica. Okrem toho spravovala PSIS aj akcie Investičnej a rozvojovej banky, ako aj Slovenskej poisťovne.

Tieto akcie „Harvardi“ postupne rozpredali novým záujemcom, konkurentom PSIS, čím im umožnili získať väčší vplyv na tieto podniky. Napríklad akcie Investičnej a rozvojovej banky predali „Harvardi“ skupine okolo Alexandra Rezeša. Časť spravovaných akcií odpredal Široký aj sám sebe – Chemolak Smolenice a Plastiku Nitra stále vlastní. Plastiku Nitra pre Širokého potom riadil neskorší minister hospodárstva v prvej Ficovej vláde a minister pôdohospodárstva v druhej Ficovej vláde Ľubomír Jahnátek.

Peter Vajda sa bránil tlaku ministerstva financií viacerými spôsobmi. Podal žalobu na súd, ktorý mu dal neskôr za pravdu. Ministerstvo financií toto rozhodnutie de facto nerešpektovalo. Denník SME o tejto kauze dlhodobo informoval, ale Mečiarova vláda si z mediálneho tlaku nič nerobila. Traduje sa aj historka, že Vajda prepísal polovicu akcií svojej poisťovne Ergo na vtedajšiu pravú ruku Ivana Lexu, námestníka SIS Jaroslava Svěchotu. Ale ani to mu nepomohlo.

Nakoniec sa Vajda rozhodol vyviešťať právnymi kľúčkami časť majetku PSIS, najmä toho, ktorý bol umiestnený v Česku, spod dosahu ministerstva financií. Približne polovica spravovaných akcií v PSIS boli akcie podnikov v Českej republike, napríklad akcie Investičnej banky Praha. Vajdovi sa podarilo túto časť majetku uchovať pod svojou kontrolou, presťahoval sa do Prahy a dnes je úspešným „českým“ miliardárom.

Znamenalo to však aj precedens, ktorý bol návodom pre ostatných správcov investičných privatizačných fondov. Vajda im ukázal cestu, ako sa dostať nielen spod dohľadu ministerstva financií, ale aj spod dohľadu malých akcionárov privatizačných fondov.

Ako perličku uvádzam, že keď za prvej Dzurindovej vlády ministerstvo financií Brigity Smögnerovej v roku 2000 odvolalo „Harvardov“ ako núteného správcu PSIS, za nového núteného správcu opäť vymenovalo konkurenciu - J & T Asset Management.

PSIPS

Nútená správa bola 15. januára 1996 uvalená aj na privatizačný fond banskobystrickej spoločnosti Slovenské investície. Ministerstvo jej odobralo licenciu už v marci 1995, ale súd toto rozhodnutie zrušil. Preto ministerstvo financií uvalilo na začiatku roka 1996 nútenú správu opäť. Slovenské investície Miroslava Nakládala spravovali privatizačný fond PSIPS s 200-tisíc akcionármi.

Miroslav Nakládal sa v správe akcií veľmi neriadil záujmom svojich akcionárov. Ešte pred zavedením nútenej správy predal české akcie v správe PSIPS v hodnote 866 miliónov korún českej firme České investice Zlín. Jej majiteľom bol „prekvapujúco“ Miroslav Nakládal.

Po zavedení nútenej správy začal hrať manažment PSIPS drzú, ale účinnú hru. Podľa slovenského práva zastupuje spoločnosť navonok ten, kto je zapísaný ako štatutárny orgán v obchodnom registri. A nútený správca PSIPS,

Harvardská investičná spoločnosť, do obchodného registra zapísaná nebola - zákon to neumožňoval. „Harvardi“ sa pri rokovaniach preukazovali rozhodnutím ministerstva financií, ktoré ich na konanie v mene PSIPS oprávňovalo. Ale v obchodnom registri stále figurovali Nakládalovi ľudia.

Celé Slovensko z médií, samozrejme, vedelo, že za PSIPS by mali konať iba „Harvardi“. Ale ak prišli Nakládalovi manažéri PSIPS s tým, že by vedeli predať pod cenu nejaké akcie, stačilo sa tváriť, že nečítate noviny, a všetko bolo právne v poriadku. Peniaze za predaj akcií potom, samozrejme, dorazili na účet mimo kontroly „Harvardov“.

V tejto vojne si to oligarchovia rozdávali medzi sebou o to, kto „predá“ viac akcií z portfólia PSIPS. Ani „Harvardi“ neboli úplne ukrátení. Podarilo sa im napríklad predať skupine Alexandra Rezeša akcie Investičnej a rozvojovej banky za cenu o viac ako 20 miliónov korún nižšiu, ako bola ich trhovú hodnotu. Netreba hádam pripomínať, že malí akcionári boli Nakládalovi aj „Harvardom“ úplne ukradnutí.

Istrokapitál – IPF Karpaty

Investičný privatizačný fond Karpaty založila pôvodne Slovenská poisťovňa. Postupne ho ovládla skupina okolo bývalého riaditeľa Slovenskej poisťovne Vladimíra Horvátha, ktorá bola blízka KDH. V orgánoch spoločnosti figurovala aj Renáta Brocková, manželka dlhoročného poslanca NR SR za KDH Júliusa Brocku.

Časť fondov spojených so Slovenskou poisťovňou, Istrobankou a Istroinvestom neskôr ovládla novovzniknutá firma Istrokapitál, v ktorej fungovali Braňo Prieložný, Mário Hoffmann, Radovan Vítek a Anton Siekel. Firmu potom čoskoro presťahovali na Cyprus. Neskôr Istrokapitál ovládol aj Poštovú banku.

Creditanstalt

Investičný fond Creditanstalt založila rakúska banka Creditanstalt. Tento privatizačný fond nakoniec „skonsolidovala“ J & T Finance Group. V rámci verejného prísľubu odkúpila akcie malých akcionárov a premenovala Creditanstalt na Stredoeurópsku akciovú spoločnosť.

Harvard Capital and Consulting

Viktor Kožený s Jurajom Širokým založili na Slovensku dva privatizačné fondy pre prvú vlnu kupónovej privatizácie – rastový a dividendový. V roku 1996 sa privatizačné fondy zlúčili s akciovými spoločnosťami Prvá strategická a Druhá strategická, čím sa dostali spod dohľadu ministerstva financií. Okradnutie malých akcionárov harvardských fondov dodnes vyšetruje polícia. V Česku bol Viktor Kožený odsúdený na 10 rokov väzenia a jeho spoločník Boris Vostrý na 9 rokov väzenia. Kožený sa skrýva na Bahamách a Vostrý na Belize. Na Slovensku nebol Juraj Široký ani trestne stíhaný.

Širokého spoločnosti Prvá strategická a Druhá strategická dodnes existujú. Prostredníctvom firmy Druhá strategická ovládal Juraj Široký napríklad aj Váhostav.

IPF Slovenskej sporiteľne a VSŽ

Tieto dve štátne inštitúcie založili pre prvú vlnu kupónovej privatizácie dva investičné privatizačné fondy: IPF I. Sporiteľňa - VSŽ a IPF II. VSŽ - Sporiteľňa. Okrem toho spravovali aj Ferrofond. Celkovo dalo týmto fondom dôveru približne 169-tisíc ľudí.

Ostrý súboj o tieto fondy viedli ľudia z Istrokapitálu a ľudia z manažmentu VSŽ v spoločnosti Cassovia Invest. Košičanom sa podarilo vybaviť, aby bola odňatá licencia firme Family Brokers, cez ktorú skupovali akcie IPF I. a IPF II. Braňo Prieložný a Mário Hoffmann. Tí sa však nenechali zastrašiť a pokračovali v skupovaní.

Nakoniec dopadla konsolidácia „bratsky“. IPF I. bol zlúčený so spoločnosťou Kierra, ktorú ovládal Istrokapitál. A IPF II. bol zlúčený s Cassoviou. Oligarchovia sa dohodli. Ako to už bolo v tom čase zvykom, na úkor malých akcionárov týchto fondov.

V rokoch 1995 a 1996 prebiehala „reštrukturalizácia“ a „konsolidácia“ prakticky všetkých privatizačných fondov z prvej vlny kupónovej privatizácie. Koncom roka 1996 však ešte stále fungoval VÚB Kupón, najväčší privatizačný fond v bývalom Česko-Slovensku. Jeho majiteľom bola štátna Všeobecná úverová banka. Pozrime sa teraz podrobnejšie, ako dopadli jeho akcionári.

Druhá časť

Pentastory

Ako vznikla Penta

Rozpory medzi legendou a realitou

S kauzou VÚB Kupón zostane už navždy spojený raketový vzostup finančnej skupiny Penta. Na jej príklade a na príklade VÚB Kupónu totiž veľmi jasne uvidíme, ako sa informácie, moc a peniaze premieňali na ďalšie a ďalšie zisky.

O pozadí vzniku finančnej skupiny Penta sa už roky rozprávajú legendy. Partneri Penty začínali podnikať ako študenti, v Číne si urobili obchodné kontakty, a potom začali dovážať čínsky textil na Slovensko. Potom si spolužiaci v polovici deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia založili firmu Penta Brokers. Potiaľto je to v zásade pravda.

Oficiálne potom legenda pokračuje tým, že sa partneri Penty postupne vypracovali poctivou a usilovnou prácou, vlastnou šikovnosťou a podnikateľskou invenciou na najsilnejšiu finančnú skupinu na Slovensku. Lenže toto je už rozprávka pre neinformovanú verejnosť. V realite to bolo trochu inak.

Penta sa už roky snaží tajiť viaceré podstatné skutočnosti zo svojej podnikateľskej minulosti, prípadne ich interpretovať pre verejnosť

prijateľným spôsobom. Prečo to Penta robí? Dajme teraz slovo hovorcovi Penty Martinovi Dankovi:

„Ja to vnímam tak, že náš hlavný reputačný problém je vtedy, keď nás niekto v úvodzovkách verejne usvedčuje z toho, že zarábame neetickým spôsobom, to znamená korupčne.“

Skúsime osviežiť pamäť partnerov Penty a opíšeme viaceré kauzy tejto finančnej skupiny. Na začiatok si pozrime, čo o sebe prezentuje Penta na svojom webe.

Oficiálna Penta Story

„Príbeh spolužiakov, ktorí sa rozhodli spolu podnikáť a chcú vytvoriť spoločnosť, ktorá by ich dokázala prežiť.“

Ako sa to začalo?

Kapitál Penty pochádza z podnikania zakladajúcich partnerov Mareka Dospivu a Jaroslava Haščáka v Číne. Počas svojho študijného pobytu v Pekingu začali na začiatku deväťdesiatych rokov dovážať čínske textilné výrobky do obchodných reťazcov v Československu.

Spoločne s ďalším budúcim partnerom, Jozefom Oravkinom, začali Dospiva a Haščák v Bratislave obchodovať na rozvíjajúcom sa trhu s cennými papiermi. Na konci roku 1993 založili firmu Penta Brokers, do ktorej prizvali Martina Kúšika a Juraja Herka. Všetci partneri Penty boli spolužiakmi zo štúdií v Moskve a v Československu. Názov spoločnosti Penta tak vyjadruje päť partnerov, ktorí stáli pri zrode firmy.“

Realita

Skutočnosť bola trochu iná. Spoločnosť Penta Brokers bola podľa obchodného registra založená spoločenskou zmluvou zo dňa 31. augusta 1994. Nie na konci roku 1993, ako uvádza oficiálny text z webu Penty. A spoločníci v nej boli iba štyria: Jaroslav Haščák zo Starej Ľubovne, Marek Dospiva z Prahy, Juraj Herko a Martin Kúšik z Bratislavy. Kde je ten piaty?

Keď si pozrieme podrobnejšie text z oficiálneho webu Penty, je veľmi precízne naštylizovaný. Netvrdí, že Oravkin bol v Pente od začiatku a bol piatym partnerom. Z textu iba vyplýva, že Oravkin, tak ako Dospiva a Haščák, začal v deväťdesiatych rokoch obchodovať na rozvíjajúcom sa trhu s cennými papiermi.

Text už neuvádza, že Oravkin obchodoval s cennými papiermi niekde inde. V skutočnosti totiž pracoval v štruktúrach Všeobecnej úverovej banky. Bol šéfom jej spoločnosti VÚB Invest a mal na starosti správu VÚB Kupónu.

Oficiálny text z webu tvrdí, že názov spoločnosti Penta vyjadruje päť partnerov, ktorí stáli pri zrode firmy. To môže byť pravda. Haščák, Dospiva,

Herko a Kúšik sú však iba štyria. Oravkin bol v tom čase vo VÚB. Kto bol teda v tom čase, a možno dodnes je, tajomným a skrytým partnerom Penty?

Lexovci a Penta

Dlho utajovaní spojenci

Vzťah Penty a Lexovcov pripomína vzťah dlhoročných milencov, ktorý svoj vzťah najskôr tajili. Potom ale nevydržali a „objali sa“ pred zrakmi celého Slovenska. Neskôr sa však opäť tvárili, že žiaden vzťah medzi nimi nie je. Občas sa ich niekto opýta: „Nemáte vy niečo spolu?“ Ale oni cudne odpovedajú: „Párkrát sme sa rozprávali.“

Už niekoľkokrát sme spomínali ruské know-how, ktoré bolo aj na Slovensku úspešne aplikované. Každý podnikateľ v Rusku, ktorý chce úspešne a dlhodobo fungovať, potrebuje takzvanú strechu. Po slovensky by sme na to mohli použiť výraz „krytie“. Nieкого, kto je silný a vplyvný, má konexie v politickom aj bezpečnostno-spravodajskom prostredí.

„Strecha“, samozrejme, nerobí „strechu“ z lásky k blížnemu. Robiť „strechu“ je v Rusku výnosnou podnikateľskou činnosťou. „Krstný otec“ chráni svoje „deti“, ktorým dá svoje požehnanie, ochranu a peniaze. A profituje z toho, keď sa im darí.

Medzi založením Penty a prvou zarobenou miliardou partnerov Penty vstúpil do hry niekto, koho meno už dobre poznáme. Volá sa Vladimír Lexa. Jeho

kontakty a informácie boli pri zarobení prvej pentáckej miliardy kľúčové. On robil Pente „strechu“, ktorá jej umožnila v priebehu jedného roka postúpiť z tretej podnikateľskej ligy až na úplnú špicu extraligy.

Vladimír Lexa sa nespoliehal len na dobré vzťahy s Mečiarom. Dôležitou pre jeho obchodné aktivity bola mocenská pozícia jeho syna. V apríli 1995 sa stal 33-ročný Ivan Lexa riaditeľom Slovenskej informačnej služby. Po Vladimírovi Mečiarovi to bol vtedy druhý najmocnejší muž v štáte.

Penta brokers, s.r.o., bola založená 31. 8. 1994. Do roka a do dňa, presnejšie 28. 8. 1995 valné zhromaždenie rozhodlo o transformovaní na akciovú spoločnosť a 30. 8. 1995 bola podpísaná jej zakladateľská zmluva – tak je to uvedené v obchodnom registri. Kto túto akciovú spoločnosť reálne vlastnil? Ten, kto mal v rukách 5 000 akcií na doručiteľa, ktoré Penta Brokers, a.s., emitovala.

V priebehu roka 1995 sa teda situácia vykryštalizovala takto: Vladimír Lexa bol jedným z najbohatších ľudí na Slovensku. Ivan Lexa bol po Vladimírovi Mečiarovi najmocnejší človek na Slovensku. Penta brokers sa pretransformovala na akciovú spoločnosť s akciami na doručiteľa.

Teraz sa dostávame k tomu, ako boli Lexovci s Pentou personálne prepojení. Najdôležitejšou indíciou by bolo prepojenie osôb. Existovalo takéto prepojenie? V tejto súvislosti sa stačí sústrediť na tri osoby: Karol Melocík, Jozef Oravkin a Ľuboš Ševčík.

V prípade Oravkina a Ševčíka neexistuje o prepojení na Pentu žiadna pochybnosť. Oravkin bol konškolákom a priateľom Haščáka a Dospivu už pred pádom komunizmu. Ševčík pracoval začiatkom deväťdesiatych rokov ako ekonomický poradca na úrade vlády podobne ako Ivan Lexa a Karol Melocík. Neskôr sa stal verejnosti dostatočne známym zo spisu Gorila, a to ako človek organicky začlenený do štruktúr Penty a konajúci v prospech Penty. Pozrime sa teraz na zaujímavú osobu Karola Melocíka.

Karol Melocík sa narodil v roku 1948. V roku 1992 sa stal poslancom Federálneho zhromaždenia za HZDS. Počas pôsobenia Ivana Lexu na úrade vlády bol jeho podriadeným, riaditeľom kontrolného odboru. Ich spolupráca pokračovala aj po nástupe Ivana Lexu do funkcie riaditeľa SIS v roku 1995. Karol Melocík sa stal šéfom jeho kancelárie.

Čoskoro však začal byť Melocík ako osoba, ktorá požívala plnú dôveru Ivana Lexu, poverovaný aj inými úlohami. Pozrime sa teraz spolu na najzaujímavejšie firmy, v ktorých Melocík pôsobil v rokoch tretej Mečiarovej vlády:

Slovenská poisťovňa, prezident v roku 1998, člen dozornej rady 1995 – 1998

VÚB, podpredseda dozornej rady 1996 – 1999

VÚB Invest, predseda dozornej rady 1996 – 1998

VÚB Invest holding, člen predstavenstva 1995 – 1998

Chemolak Smolenice, člen predstavenstva 1996 – 2007

Spoločná istota, predseda dozornej rady 1996 – 1999, akcie na doručiteľa, údajná „spoločná pokladnica“ vládnuceho HZDS

Spolu s Melocíkom pôsobil vo VÚB Investe aj Jozef Oravkin, a to vo funkcii predsedu predstavenstva. Ševčík bol zase s Melocíkom ako člen predstavenstva vo VÚB Invest holdingu a v Chemolaku Smolenice. Všetci traja pôsobili v orgánoch spoločnosti Vinlan, Consult Invest, S-Invest. Ako majitelia pôsobili všetci traja v spoločnosti Lanvin.

Melocík bol pravou rukou Ivana Lexu. Oravkin bol Haščákov a Dospivov spolužiak z Moskvy. Oravkin a neskôr aj Ševčík prešli po roku 1998 do Penty. Všetci traja robili v časoch tretej Mečiarovej vlády spolu. Aký záver vám z toho vychádza? Mne z toho vychádza, že v čase ovládnutia VÚB Kupónu konali Lexovci a Penta v zhode.

Kauza VÚB Kupón

Príprava na lúpež storočia

Za najväčšiu bankovú lúpež v histórii Slovenska býva označované vykradnutie pobočky VÚB v Nitre v roku 1996. Páchatelia si so sebou zobrali 174 miliónov

korún. Chlapci z podsvetia však boli iba trochári oproti bielym golierom, ktoré vybrali z VÚB kupónu postupne takmer 7 miliárd korún.

Všeobecná úverová banka, na rozdiel od Juraja Širokého z Harvardských fondov, dodržala svoj sľub o vyplatení peňazí. Každému akcionárovi, ktorý o to požiadal, vyplatila po vzniku Slovenskej republiky sľúbených 12-tisíc korún.

Podiely týchto vyplatených akcionárov zostali vo VÚB a banka ich potom predala japonskej Nomure. Táto potom z VÚB kupónu odčlenila majetok približne v hodnote 4 miliárd Sk. Keď sa končil rok 1996, vo VÚB kupóne ešte stále zostalo približne 320-tisíc akcionárov a majetok v hodnote približne 9 miliárd Sk.

Tento obrovský a zatiaľ neovládnutý majetok bol príliš veľkým lákadlom, aby ho veľkí hráči nechali len tak malým akcionárom. Navyše, malí akcionári VÚB Kupónu boli upokojení splnením prísľubu o vyplatení 12-tisíc korún. Mali vo vedenie VÚB dôveru, že sa aj naďalej bude k malým akcionárom správať seriózne. Neboli v strehu a najmä neboli pripravení na to, že vytunelovanie ich fondu prebehne tak rýchlo a za takej veľkej spolupráce topmanažmentu VÚB Kupónu.

Koncom roka 1996 malí akcionári ešte nevedeli, že scéna už bola pripravená, herci správne rozsadení a majú pre divákov pripravené veľké divadlo. Pre hercov to bol akčný príbeh so šťastným koncom a životnými istotami. Pre divákov – malých akcionárov – to bola tragédia.

Reality show „Vylúpenie VÚB kupónu“

Herci v hlavných úlohách:

Vladimír Lexa, jeden z najbohatších ľudí na Slovensku

Ivan Lexa, riaditeľ SIS, druhý najmocnejší muž na Slovensku

Karol Melocík, požívajúci dôveru Ivana Lexu, de facto šéf VÚB Invest holdingu, predseda dozornej rady VÚB Investu, podpredseda dozornej rady VÚB, člen dozornej rady Slovenskej poisťovne a neskôr prezident Slovenskej poisťovne.

Jozef Oravkin, požívajúci dôveru Karola Melocíka, ale aj Jaroslava Haščáka, Mareka Dospivu, Martina Kúšika a Juraja Herka, predseda predstavenstva VÚB Invest a budúci partner Penty

Jaroslav Haščák, od 2. 12. 1996 do 17. 4. 1998 nečlen predstavenstva Penta brokers, od 28. 1. 1997 do 18. 2. 1998 predseda predstavenstva novovzniknutej AKS, a. s., konateľ KVINTA, s. r. o.

Marek Dospiva, od 2. 12. 1996 podpredseda predstavenstva Penta brokers.

Juraj Herko, od 2. 12. 1996 predseda predstavenstva Penta Brokers, jediný spoločník a konateľ Pentum, s. r. o.

Martin Kúšik, od 2. 12. 1996 do 17. 4. 1998 nečlen predstavenstva Penta brokers, od 28. 1. 1997 do 12. 12. 1999 podpredseda predstavenstva AKS, a. s., konateľ Kvinta, s. r. o.

Ľuboš Ševčík, požívajúci dôveru Karola Melocíka a Jozefa Oravkina, člen predstavenstva VÚB Invest holding, člen predstavenstva VÚB kupón.

Zoroslav Kollár, advokát, jeden z najbohatších ľudí na Slovensku, špecialista na konkurzy, neskôr v médiách označovaný za hlavu „konkurznej mafie“ na Slovensku

Firmy v hlavných úlohách:

VÚB kupón, VÚB, Slovenská poisťovňa, Penta brokers, AKS, a. s., Pentum, s. r. o., Kvinta, s. r. o., Interfin group, a. s., Intermark, a. s., Istrofin, a. s.

Predohra

Začiatkom decembra 1996 sa Penta z taktických dôvodov rozdelila. V tom čase už na Slovensku platil zákon, že jedna spoločnosť nemôže mať v jednom privatizačnom fonde príliš vysoký podiel vlastníctva.

V predstavenstve Penta brokers zostal Marek Dospiva ako podpredseda a Juraj Herko ako predseda. Haščák s Kúšikom formálne odišli a v januári 1997 sa zjavili ako predseda a podpredseda predstavenstva spoločnosti AKS, a. s. Obe tieto spoločnosti začali skupovať akcie VÚB kupónu od drobných akcionárov.

VÚB Kupón so Ševčíkom v predstavenstve, spravovaný VÚB Investom (Oravkin predseda predstavenstva, Melocík predseda dozornej rady), mal koncom roka 1996 majetok v hodnote cca 9 mld. Sk. Čistá hodnota aktív pripadajúcich na jednu akciu bola 1 290 Sk a za rok 1996 dosiahol zisk 332 miliónov Sk. Napriek tomu sa VÚB Kupón rozhodol akcionárom vyplatiť dividendu iba vo výške 20 percent dosiahnutého zisku, čo predstavovalo 10 Sk na akciu.

Tak sa začalo stláčanie ceny akcií VÚB Kupónu. Malým akcionárom bolo naznačené, že nemá zmysel držať akcie a lepšie ich je predať. Jozef Špirko z Penta brokers, neskôr partner Penty, pre médiá v máji 1997 vyhlásil: „Celý trh dlhodobo stagnuje, jedinou zaujímavou udalosťou bol včerajší pokles akcií investičného fondu VÚB Kupón, ktorý zaznamenal pokles najmä na mimoburzovom trhu s cennými papiermi RMSystém Slovakia, a. s.“ Tieto udalosti umelo stláčali cenu akcií až na úroveň 330 Sk na akciu, aby ich Penta brokers a AKS mohli za lacnú cenu skupovať.

V júli 1997 začalo ísť do „tuhého“. 16. júla Všeobecná úverová banka na čele s Jánom Gabrielom, ktorého meno sme už spomenuli v kapitole „Bankové lúpeže za bieleho dňa“, predala „niekomu“ 9,99-percentný podiel vo VÚB Kupóne. Spoločnosť Penta brokers zrazu kontrolovala 13,99 percenta akcií a AKS kontrolovala 6,45 percenta akcií. Penta teda od 16. júla ovládala už viac ako 20 percent akcií VÚB Kupónu a stala sa najväčším akcionárom tohto privatizačného fondu.

VÚB, VÚB Invest a VÚB Invest holding, s Melocíkom, Oravkinom a Ševčíkom v orgánoch sa nielenže nebránili nepriateľskému prevzatiu svojho „zlatého vajíčka“ dvomi malými brokerskými spoločnosťami. Oni na tom usilovne s Pentou a AKS spolupracovali. Štátna banka teda aktívne pracovala na tom, aby prišla o najväčší privatizačný fond na Slovensku a aby ho mohla získať Penta. Asi im boli v tom čase 27 až 29-roční chlapi z Penty sympatickí svojou pracovitosťou a usilovnosťou.

Je tu ešte jedna dôležitá otázka: Odkiaľ mali mladí chlapi z Penty peniaze na také obrovské a masívne skupovanie akcií VÚB Kupónu? Je nám všetkým jasné, že z predaja čínskeho textilu alebo obchodovania s akciami asi nie. Odpoveď je jednoduchá.

Štátna Slovenská poisťovňa, ktorej členom dozornej rady bol Karol Melocík – neskorší prezident Slovenskej poisťovne, im požičala 500 miliónov Sk. Týchto 500 miliónov poslala Slovenská poisťovňa do spoločnosti Pentum, s. r. o., ktorá mala základné imanie 100-tisíc korún. Jediným majiteľom a konateľom Pentum, s. r. o. bol 29-ročný partner Penty Juraj Herko.

Do ovládnutia VÚB Kupónu sa aktívne zapojila aj Slovenská sporiteľňa na čele s Ivanom Kiňom. Aj toto meno sme už spomenuli v kapitole „Bankové lúpeže za bieleho dňa“. Aby nemali chlapi z Penty na ovládnutie VÚB Kupónu málo peňazí, od ďalšej štátnej banky pod kontrolou HZDS teda dostali ďalších 350 miliónov korún.

Zhrnutie predohry

Štyria začínajúci podnikatelia vo veku pod 30 rokov dostali zrazu od štátnych finančných inštitúcií 850 miliónov korún, aby mohli od štátnej VÚB a od malých akcionárov skúpiť čo najväčší podiel akcií najväčšieho privatizačného fondu na Slovensku. A aby ho následne mohli ovládnuť.

Buď uveríme rozprávke o nesmiernej šikovnosti a pracovitosti spolužiakov z Penty, alebo Haščák, Dospiva, Herko a Kúšik boli v akcii „VÚB Kupón“ iba biele kone niekoho iného. Konkrétne rodiny Lexovcov. Boli to veľmi dobre platené biele kone. Sami neskôr priznali, že na VÚB Kupóne zarobili svoju prvú miliardu. Otázkou je, kde skončili tie ďalšie miliardy.

Pripomeňme si teraz znovu výrok hovorca Penty Martina Danka:

„Ja to vnímam tak, že náš hlavný reputačný problém je vtedy, keď nás niekto v úvodzovkách verejne usvedčuje z toho, že zarábame neetickým spôsobom, to znamená korupčne.“

Mám taký pocit, že sa Penta svojím konaním v kauze VÚB Kupónu usvedčila sama. Je zrejmé, že Penta sa pred rokmi podieľala na ovládnutí najväčšieho privatizačného fondu na Slovensku, ktorý bol pod kontrolou štátu. Používala na to štátne peniaze. A to je veľmi neetické konanie.

Roztrhanie

VÚB Kupónu na kusy

Najväčší privatizačný fond sa nedal „zjesť“ naraz

Sledovali sme spolu prípravu na ovládnutie VÚB Kupónu, zabezpečenie financovania skupovania akcií VÚB Kupónu, ako aj koncert nacvičeného orchestra, v ktorom všetci hráči hrali jednotnú podmanivú melódiu. Prejdime teraz k ďalšiemu dejstvu.

Ovládnutie a rozdelenie VÚB Kupónu

Prvé mimoriadne valné zhromaždenie VÚB Kupónu sa konalo 8. júla 1997. Vtedy ešte Penta údajne pre nejasný právny výklad nerealizovala rozdelenie VÚB Kupónu na dva fondy. V skutočnosti Penta nebola dosť silná. Po tom ako 16. júla 1997 predala VÚB 9,99 percentný podiel akcií VÚB Kupónu, Penta ako Penta brokers a AKS kontrolovala už viac ako 20 percent akcií VÚB Kupónu. A už 18. júla 1997 sa konalo ďalšie mimoriadne valné zhromaždenie VÚB kupónu.

Penta na tomto valnom zhromaždení presadila nasledujúce zmeny:

1. Názov fondu sa z VÚB Kupón zmenil na Stratégia invest.
2. Sídlo sa zmenilo na Ružovú dolinu 6 v Bratislave, teda na tú istú adresu, kde sídlila Penta.

3. Predstavenstvo VÚB kupónu malo takéto nové zloženie: Marek Dospiva – predseda, Jaroslav Haščák – člen, Zoroslav Kollár – člen.

4. Do dozornej rady VÚB Kupónu boli zvolení títo ľudia:

Pavol Scholtz, Juraj Herko a Martin Kúšik.

5. Zmenili sa stanovky spoločnosti.

Tým bolo dokončené ovládnutie VÚB Kupónu. Ešte ho bolo potrebné roztrhať na kusy, pretože „zjesť ho na jedno sústo“ by bolo veľa aj pre štátom dotovanú Pentu. Aby malým akcionárom nebolo také zrejmé, čo sa vlastne deje, VÚB Kupón sa začal zlučovať a rozdeľovať, meniť názvy a sídla.

30. júla 1997 bola založená a 13. augusta zapísaná do obchodného registra spoločnosť Interfin Group, a. s. V orgánoch tejto spoločnosti boli tí istí ľudia, v tých istých funkciách, ako vo VÚB kupóne. Jediná zmena spočívala v tom, že Interfin Group mal akcie na doručiteľa. A rozdiel bol aj v základnom imaní. Interfin mal základné imanie 1 milión korún a VÚB Kupón 6,9 miliardy korún.

20. augusta 1997 sa konalo už tretie letné mimoriadne valné zhromaždenie VÚB kupónu, teraz pod názvom Stratégia Invest. Predstavte si, že by ste vtedy ako malý akcionár VÚB kupónu videli v tlači oznámenie, že sa koná valné zhromaždenie nejakého fondu „Stratégia invest“. Aká by bola

pravdepodobnosť, že by ste stihli zaregistrovať rýchle zmeny vo VÚB Kupóne a mali by ste pocit, že sa na tomto valnom zhromaždení máte zúčastniť? A ak by ste si to aj uvedomili, aká by bola pravdepodobnosť, že by ste sa stihli skoordinať s ďalšími malými akcionármi VÚB Kupónu, aby ste na tomto valnom zhromaždení vedeli zabrániť ovládnutiu svojho privatizačného fondu?

V tom čase Penta stále skupovala na trhu ďalšie a ďalšie akcie VÚB Kupónu a nakoniec kontrolovala viac ako 30 percent akcií VÚB Kupónu – Stratégia Invest. 20. augusta prikočila za aktívnej spolupráce iných akcionárov zastupujúcich štát k ďalšiemu kroku: Stratégia Invest sa zlúčil s Interfin Group. Na schválení tohto zlúčenia spolupracovali aj zástupcovia VÚB invest holdingu s Melocíkom a so Ševčíkom v predstavenstve tejto spoločnosti. Zlúčenie sa odohralo tak, že miliónový Interfin „zožral“ 6,9-miliardový Stratégia Invest. Jeden bankár o takomto spojení dvoch firiem hovorí, že je to, ako keď pudlík zožerie slona.

Zlúčením s Interfinom sa pôvodný VÚB Kupón stal obyčajnou akciovou spoločnosťou a odvtedy už nepatril pod orgány dohľadu nad kapitálovým trhom. Malí akcionári už neboli štátom nijako chránení ani de iure. De facto ich štátne banky obetovali už dávno. Penta ďalej pokračovala v skupovaní akcií VÚB Kupónu, až nakoniec Penta brokers kontrolovala cca 19 percent a AKS cca 14 percent akcií VÚB Kupónu. Vtedy došlo k dávnejšie naplánovanému rozdeleniu bývalého VÚB Kupónu.

Na ďalšom mimoriadnom valnom zhromaždení 3. októbra 1997 sa bývalý VÚB Kupón, potom mesiac pod názvom Stratégia Invest, potom ďalší mesiac pod názvom Interfin Group, rozdelil na dve spoločnosti: Intermark a Istrofin. Majetok pôvodného VÚB Kupónu sa medzi Intermark a Istrofin rozdelil v pomere 55:45. Obe spoločnosti sídlili na tej istej adrese ako Penta, teda v Ružovej doline 6 v Bratislave.

Veľkí hráči sa stali majiteľmi Intermarku. V Istrofine zostalo ešte stále približne 160-tisíc malých akcionárov a majetok v hodnote približne 3 miliardy korún. Predstavitelia Penty pokračovali v šírení dezinformácií o svojich zámeroch, aby čo najviac zmiatli zostávajúcich malých akcionárov. Hlavnú úlohu v tom zohrával Jaroslav Haščák.

Drzé klamstvá

do očí verejnosti

Prvé miliardy zo skešovania Intermarku

Predstavitelia Penty v čase trhania VÚB Kupónu na kusy preukazovali do neba volajúcu drzosť vo vzťahu k médiám a verejnosti. Napríklad Juraj Herko na otázku, či pozná spoločnosť AKS, v ktorej boli Haščák s Kúšikom – ešte pred pár mesiacmi jeho partneri v Pente, uviedol: „Čítal som o tom v novinách“ a „Pred uzavretím obchodu (rozumej VÚB Kupón) sme nevedeli o účasti AKS na ňom“.

Hlavným aktérom upokojovania vyplašených malých akcionárov, ktorí museli v médiách sledovať delenie VÚB Kupónu, sa však stal Jaroslav Haščák. Vo svojich mediálnych vyjadreniach sa snažil navodiť dojem, že sa nič nezvyklé nedeje. Práve naopak, všetky kroky predstaviteľov Penty údajne smerovali k tomu, aby sa hospodárenie VÚB Kupónu štandardizovalo.

Po realizácii prvého kroku stratégie Penty, keď sa VÚB Kupón (v tom čase už pod názvom Stratégia Invest) 20. augusta 1997 zlúčil s akciou Interfin, a tým sa dostal pod kontrolu ministerstva financií, sa Haščák vyjadril takto:

„Dôvodom transformácie je podľa Jaroslava Haščáka, člena predstavenstva Stratégia Investu, záujem pôsobiť ako strategický investor, čo súčasná legislatíva investičným fondom neumožňuje.“

zdroj: Pravda, 23. augusta 1997

Ministerstvo financií sa však vyjadrilo inak a legálnosť takejto transformácie VÚB Kupónu poprelo:

„Ministerstvo financií považuje transformáciu investičných fondov, čo je väčšina prípadov, za protizákonnú a na bývalé fondy podáva žaloby.“

zdroj: Pravda, 23. augusta 1997

Haščákovo zahmlievanie skutočných zámerov Penty s VÚB Kupónom pokračovalo aj 26. augusta 1997 v Národnej obrode:

„Hlavným cieľom v rámci investičnej stratégie spoločnosti podľa slov J. Haščáka naďalej zostáva „maximálne zhodnotenie majetku akcionárov“. Na dosiahnutie tohto zámeru bude Interfin Group využívať investície do cenných

papierov a produktov peňažného trhu. Spoločnosť plánuje aj investície na trhu nehnuteľností a v prípade získania povolenia aj do cenných papierov spoločností v stredoeurópskom a východoeurópskom regióne.“

Posolstvo od Haščáka pre malých akcionárov bolo jednoznačné: Nemáte sa čoho báť, budeme maximálne zhodnocovať majetok akcionárov. Ako to už býva, problém sa skrýva v detailoch. Haščák „zabudol“ malým akcionárom povedať, že mu síce ide o „maximálne zhodnotenie majetku akcionárov“, ale iba niekoľkých.

Po rozdelení bývalého VÚB Kupónu na Intermark a Istrofin, ktoré sa udialo 3. októbra 1997, sa Jaroslav Haščák ako správny hazardný hráč s pokojnou tvárou postavil pred kamery a diktafóny médií a opäť upokojoval malých akcionárov, že sa všetko deje v ich prospech. Pozrime sa teraz na jeho konkrétne vyjadrenia.

„Dôvodom rozdelenia je podľa Jaroslava Haščáka, člena dozornej rady Interfinu a aj nových subjektov, snaha inštitucionálnych investorov vlastniacich 55 percent akcií (medzi nimi je aj Slovenská poisťovňa a VÚB Invest Holding) realizovať rizikovejšiu investičnú politiku, ktorá nemusí vyhovovať záujmom všetkých akcionárov. Konkretizovať novú stratégiu veľmi nechcel, naznačil iba investície aj na zahraničné trhy, napríklad Ukrajinu a Rumunsko.“

zdroj: Pravda 4. októbra 1997

Haščák bez začervenania tvrdil, že veľkí hráči chceli brať ohľad na malých akcionárov. „Veľkí“ chceli údajne investovať rizikovejšie a nechceli ohrozovať malých akcionárov.

„Podľa Jaroslava Haščáka, člena dozorných rád oboch novovzniknutých spoločností, boli dôvodom rozdelenia odlišné názory inštitucionálnych a individuálnych akcionárov na stratégiu investovania. Inštitucionálni akcionári mali snahu realizovať takú investičnú politiku, ktorá pri dosahovaní nadpriemerných výnosov vyžaduje podstupovanie vyššieho rizika. Táto miera rizika je podľa J. Haščáka pre malých akcionárov neprijateľná.“

zdroj: SME, 7. októbra 1997

„Podľa Jaroslava Haščáka, člena dozorných rád oboch novovzniknutých spoločností, bola príčinou rozdelenia bývalého IF VÚB Kupón príliš dravá investičná stratégia majoritných akcionárov, ktorá by nemala vyhovovať minoritným akcionárom.“

zdroj: SME, 7. októbra 1997

„Podľa Jaroslava Haščáka, člena dozorných rád obidvoch novovzniknutých spoločností, malí akcionári neutrpia, lebo čistá hodnota ich akcií je po rozdelení rovnaká v oboch spoločnostiach a manažment ich spoločnosti Istrofin bude presadzovať stratégiu, ktorá bude menej riskantná a bude im viac vyhovovať.“

zdroj: Práca, 11. novembra 1997

Jaroslav Haščák, samozrejme, klamal, až sa slovenské hory z toho zelenali. Nikdy v priebehu delenia VÚB sa malých akcionárov VÚB Kupónu naozaj neopýtal, či považujú ním navrhovanú stratégiu zo svojho pohľadu za „menej riskantnú“. A vedel veľmi dobre, prečo sa ich na to nikdy reálne neopýtal. V skutočnosti sa udial presný opak toho, čo malým akcionárom sľuboval.

Rozpredaj majetku Intermarku

Veľkí akcionári Intermarku nerealizovali žiadnu rizikovejšiu stratégiu. Naopak. Zrealizovali to najjednoduchšie a najprimitívnejšie, čo sa dalo urobiť: Podelili sa. A 55 percent majetku VÚB Kupónu si do roka a do dňa „vykešovali“. Prebehlo to pomerne rýchlo.

Intermark získal majetok v hodnote približne 3,8 miliardy korún. V predstavenstve Intermarku figuroval Marek Dospiva a Zoroslav Kollár. V dozornej rade Jaroslav Haščák, Pavol Scholtz a Juraj Herko. A už o dva mesiace, 12. decembra, rozhodli akcionári Intermarku – VÚB Invest holding (Melocík a Ševčík), Slovenská poisťovňa (Melocík), Penta brokers (Dospiva a Herko), AKS (Haščák a Kúšik) a Green Acre Investment (Cyprus) – o likvidácii spoločnosti Intermark.

Likvidátorom sa stal Zoroslav Kollár. Jeho úlohou bolo „skešovať“ majetok v hodnote 3,8 miliardy korún čo najrýchlejšie. Túto úlohu sa mu podarilo splniť ešte do septembrových parlamentných volieb v roku 1998, keď vláda HZDS skončila. Aj keď Kollár „skešovával“ majetok narýchlo, predsa len sa mi zdá,

že Haščákovo tvrdenie o prvej zarobenej miliarde na VÚB kupóne bolo trochu priskromné.

Jeden z vtedajších manažérov Penty mi však neskôr povedal, že z Intermarku nedostala Penta nič, pretože musela vrátiť peniaze Lexovcom. V praxi to údajne znamenalo, že Penta nevrátila stámilióny korún, ktoré jej požičali Slovenská poisťovňa a Slovenská sporiteľňa, priamo týmto štátnym finančným inštitúciám. Musela ich vrátiť tomu, kto tieto úvery vybavil. Teda Vladimírovi Lexovi. Môže však ísť iba o špekuláciu.

Ďalší zdroj mi však k tomu uviedol, že Lexovci v skutočnosti nechali svoje miliardy z VÚB Kupónu v Pente na ďalšie zhodnotenie a dodnes pôsobia v Pente ako tichí partneri. Dnes už pravdepodobne nezistíme, ako to bolo naozaj. Nasledujúca kauza však naznačuje, že Penta mohla presadzovať záujmy Vladimíra Lexu aj tesne po voľbách 1998.

Vojna o Smolenice

Ako holohlaví svalovci šúchali nohami

Vladimír Lexa bol za komunizmu riaditeľom Chemolaku Smolenice. A práve po tomto podniku zatúžila v roku 1998 tesne po ovládnutí VÚB Kupónu Penta. Tá však mohla byť iba nástrojom svojho patróna, ktorý mal na tento lukratívny podnik záľusk. A vzhľadom na bývalé dobré vzťahy s majiteľom Chemolaku Jurajom Širokým sa mohol Lexa rozhodnúť zaútočiť na neho „požičaným nožom“. Problém bol však v tom, že Široký sa nechcel Chemolaku dobrovoľne vzdať.

Istrofin pod kontrolou Penty v tom čase vlastnil 25,5-percentný podiel akcií Chemolaku. V júli 1998 sa na podnet Istrofinu konalo mimoriadne valné zhromaždenie. Penta si bola takpovediac obhliadnuť terén. Obrazne povedané, prišla si vypýtať miesta v orgánoch spoločnosti. Nedostala ich.

EUPRO

Už o mesiac sa však udiala zaujímavá vec, ktorá zmenila situáciu nielen v Chemolaku. V auguste 1998, tesne pred voľbami znamenajúcimi koniec vlády HZDS, štátna VÚB predala spoločnosti EUPRO svoju dcérsku spoločnosť VÚB Invest holding za približne 110 miliónov Sk. Tento obchod bol veľmi zaujímavý z viacerých hľadísk:

1. V orgánoch EUPRO figurovali do novembra 1997 Jaroslav Haščák a Martin Kúšik, spoločnosť mala akcie na doručiteľa.
2. Len zisk VÚB Invest holdingu za rok 1997 bol väčší ako cena, za ktorú spoločnosť EUPRO nadobudla celý VÚB Invest holding.
3. Vlastné imanie VÚB Invest holdingu sa v tom čase odhadovalo na 250 miliónov Sk.
4. Bilančná suma fondov pod kontrolou VÚB Invest holdingu predstavovala na konci roka 1997 1,62 miliardy Sk.

5. VÚB Invest holding kontroloval v tom čase približne 10 percent akcií VÚB a približne 11 percent akcií Slovenskej poisťovne.

Pozrime sa na to, čo o tomto obchode v tom čase povedala Rozhlasová stanica Slobodná Európa:

„VÚB ešte minulý týždeň urobila obchod, ktorého výsledkom je podľa analytikov čistá strata banky okolo 150 miliónov Sk a pozoruhodné presúvanie vlastníctva 11 % akcií Slovenskej poisťovne. VÚB predala svoju firmu VÚB Invest Holding, ktorá je majiteľom spoločnosti Vinlan a tá je zasa teraz majiteľkou asi 11 % akcií SP. Novým majiteľom spomínanej spoločnosti sa stala spoločnosť Eupro, ktorá je personálne prepojená na obchodníka s cennými papiermi Penta Brokers.

Podľa redaktora RFE nie je až taký zaujímavý zoznam zainteresovaných firiem, ako informácie z ich zákulisia. Tie naznačujú, že zmyslom transakcií je obchod HZDS s tým istým HZDS, samozrejme, na účet štátom kontrolovanej VÚB. Jej šéf Ján GABRIEL je na 6. mieste kandidátky HZDS. Šéfom VÚB Invest Holding bol donedávna Karol MELOCÍK, dnešný šéf SP, ktorý svojho času bol šéfom sekretariátu SIS. Šéfom Vinlanu je Karol MELOCÍK a v pozadí tejto firmy je Ivan LEXA a jedna z podnikateľských skupín blízkych HZDS.

Podľa viacerých zdrojov LEXA stojí aj za spoločnosťou Penta Brokers. Ak sú informácie o Ivanovi LEXOVI pravdivé, všetko nasvedčuje tomu, že zmyslom obchodu bol presun 11 % akcií SP z rúk LEXOVEJ skupiny do rúk LEXOVEJ skupiny. Ide však o vymanenie sa spod kontroly VÚB, a teda aj štátu.“

Iba podotýkam, že v slovenských médiách doteraz nebola zverejnená informácia, že by Penta alebo Ivan Lexa tieto fakty dementovali. Nie je ani známe, že by požiadali o ich opravu. Bolo to preto, že boli pravdivé?

Práve spoločnosť EUPRO, s vyššie opísaným pozadím, kontrolovala v septembri 1998 aj necelých 8 percent akcií Chemolaku Smolenice. Penta teda kontrolovala spolu už takmer 34 percent akcií.

Vojna o Chemolak

Dňa 22. septembra 1998 zvolalo predstavenstvo Chemolaku na žiadosť Istrofinu mimoriadne valné zhromaždenie. Termín bol určený na 20. októbra. Deň predtým, 19. októbra, bolo majiteľom spolu 51 percent akcií Chemolaku doručené predbežné opatrenie súdu, ktorým im sudca krajského súdu v Bratislave JUDr. Milan Morava zakázal na mimoriadnom valnom zdromaždení hlasovať. Dôvodom malo byť, že väčšina akcionári konajú v zhode. V zhode konajúci Istrofin a EUPRO sudcovi Moravovi neprekážali.

Ak by nemohlo na „zajtrajšom“ valnom zhromaždení hlasovať 51 percent akcionárov, väčšinu by mala, samozrejme, Penta. Mohla by teda kompletne obsadiť orgány Chemolaku. Na programe valného zhromaždenia bola aj zmena stanov spoločnosti, podľa ktorej by do budúcnosti mohla meniť orgány spoločnosti iba väčšina 80 percent akcionárov. Penta sa teda chcela v Chemolaku zabetónovať naveky.

Predstavenstvo a dozorná rada Chemolaku 19. októbra 1998 veľmi dobre pochopili, čo chce Penta urobiť, a preto mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré sa malo konať na druhý deň, zrušila. Penta sa napriek tomu pokúsila toto mimoriadne valné zhromaždenie uskutočniť. Prečítajme si teraz, ako o tomto pokuse informovali médiá:

„Podľa slov P. Hollého asi o 11. hodine dostali od ochranky objektu informáciu, že skupina asi 20 holohlavých svalovcov, ktorí sa pred podnik dovezli na niekoľkých autách (dve BMW so značkami BA 444 BI a BA 383 AR, tri Volkswageny Passat so značkami BA 682 AB, BA 073 AI a BA 319 CL, Škoda Octavia so značkou BA 353 CL, Mercedes so značkou BLK 57 39 a Audi so značkou BA 924 BD) a neoprávnené vnikli do objektu. Napriek tomu, že boli upozornení, že ich konanie je protiprávne a dopúšťajú sa násilného trestného činu, domáhali sa vstupu do budovy, v ktorej sa nachádza rokovacia sála.

Pri fyzickej potýčke zhodili zo schodov dvoch pracovníkov strážnej služby. Napokon sa dostali dovnútra s použitím ľsti – zvonením na zvončeky súkromných bytov, ktoré sa nachádzajú v budove.

„Závodnú stráž vytlačili a potom už nasledovala fraška v podobe pokusu o konanie mimoriadneho valného zhromaždenia,“ povedal P. Hollý. „Tento akt totiž vykonali bez oficiálnych orgánov spoločnosti, a najmä bez oficiálnej databázy akcionárov, čo je v rozpore so zákonom.

O zvláštnosti tohto zhromaždenia svedčí aj fakt, že pri „voľbe“ nových členov orgánov spoločnosti (na hlasovaní sa zúčastnili aj holohlaví bodyguardi) niektorí hlasujúci šúchali nohami, aby pracovníci strážnej služby Chemolaku, ktorí priebeh tejto frašky sledovali, nemohli počuť mená volených osôb. Po

asi dvadsiatich minútach sa schodišťové zhromaždenie skončilo, jeho účastníci nasadli do áut a zo Smoleníc odišli.“

Pár dní potom Penta kúpila akcie Chemolaku od Istrofinu a celkovo kontrolovala priamo takmer 29 percent akcií a prostredníctvom EUPRO ďalších približne 5 percent akcií. Chystala sa na ďalšie mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré sa malo konať 30. októbra.

Skupine okolo Juraja Širokého sa však podarilo zabezpečiť „sebaobranné“ predbežné opatrenie súdu, ktorým bolo 29. októbra zakázané aj akcionárom okolo Penty vykonávať akcionárske práva a zvolávať valné zhromaždenia. Harvardi okolo Širokého síce Chemolak ubránili, ale nemohli ním disponovať.

Situácia sa nakoniec vyriešila tým, že skupina okolo Juraja Širokého v novembri 1998 verejným prísľubom ponúkla 1 000 korún za akciu Chemolaku. Penta im následne svoje akcie predala spolu za viac ako 150 miliónov Sk. Vzťahy s Jurajom Širokým však zostali, pochopiteľne, naštrbené. Podľa spisu Gorila na to Haščák spomína dokonca aj o sedem rokov neskôr.

Sudca Morava

Ako skončil tento sudca krajského súdu v Bratislave, ktorý vydal v roku 1998 dve predbežné opatrenia v prospech Penty v kauzách Chemolak Smolenice a Drôtovňa Hlohovec? JUDr. Morava už dnes na krajskom súde nepracuje. Predbežné opatrenia už teda nevydáva. Povýšil.

JUDr. Milan Morava je dnes sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky figuruje JUDr. Morava medzi predsedami senátov správneho kolégia.

Keď v roku 2014 Štefan Harabin opätovne kandidoval na predsedu Najvyššieho súdu, pod jeho kandidatúrou bolo podpísaných spolu 58 sudcov z Najvyššieho súdu. Na čestnom treťom mieste jeho navrhovateľov sa podľa portálu sudcovia.sk nachádza JUDr. Milan Morava.

Našiel som aj jedno zaujímavé rozhodnutie senátu Baricová, Urbancová a Morava. Tento senát v ňom potvrdil rozhodnutie krajského súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť Aliance Fair-play. NKÚ vtedy odmietol poskytnúť Aliancii Fair-play informácie o nástenkovom tendri a aliancia sa obrátila na súd.

V rozsudku senátu sa uvádza, že aliancia zneužíva zákon o slobodnom prístupe k informáciám ako „zámienku na kritiku orgánov verejnej správy“ a „formalistické bezúčelné spory“. Chudera Aliancia Fair-play bola týmto rozhodnutím definitívne demaskovaná. To má za to, že chcela informácie o takej nebičkovo čistej veci, ako bol nástenkový tender. A ešte chcela tieto informácie aj zneužiť na kritiku orgánov verejnej správy. No uznajte, to sa predsa v tomto štáte nepatrí.

Upratovanie

Po uzavretí dohody s Jurajom Širokým, ktorou bola kauza Chemolak ukončená, bolo treba poupratovať firmy, ktoré boli do tohto obchodu zapojené. V auguste 1999 vznikla spoločnosť B-NEXT. V septembri 1999 bola

spoločnosť EUPRO poslaná do minulosti zlúčením so spoločnosťou B-NEXT. V októbri 1999 bola poslaná do minulosti aj spoločnosť VÚB Invest holding (v tom čase už B Invest holding). A to zlúčením so spoločnosťou B-NEXT.

A v decembri 1999 bola poslaná do likvidácie aj spoločnosť B-NEXT. Základné imanie tejto spoločnosti vtedy činilo 106 miliónov Sk. Penta už urobila aj lepšie „obchody“, ale na kávu aj 106 miliónov stačí.

Penta deal

V tom istom čase, keď sa Penta pokúsila ovládnuť Chemolak, použila rovnakú metódu na ovládnutie Drôtovne Hlohovec. Dokonca aj predbežné opatrenie, ktorým bolo väčšinovému akcionárovi Drôtovne zakázané hlasovať na mimoriadnom valnom zhromaždení, vydal ten istý sudca – JUDr. Milan Morava. Každopádne, Drôtovňa sa útoku Penty neubránila, mimoriadne valné zhromaždenie sa uskutočnilo a Penta Drôtovňu ovládla.

Podobným scenárom ako v Drôtovni alebo Chemolaku postupovala Penta aj v ďalších „obchodných“ prípadoch. Firmy potom za pomoci súdnych rozhodnutí buď násilne prevzala, alebo sa väčšinoví majitelia museli „vyplatiť“. Tento typ útoku menšinového vlastníka akcií na väčšinového majiteľa firmy sa od tých čias v slovenskom podnikateľskom žargóne volá „Penta deal“.

Viacere skutočnosti naznačujú, že blízka spolupráca Lexovcov a Penty sa neskončila koncom deväťdesiatych rokov minulého storočia po uzavretí „Penta dealu“ so Širokým. Tejto interpretácii by mohol nasvedčovať aj fakt, že

práve v tom čase prišiel do Penty ako nominant Vladimíra Lexu generál Alojz Lorenc.

Generál Lorenc a Penta

Pokračovanie transferu ruského know-how

Alojz Lorenc začal pracovať pre Pentu oficiálne v roku 1998. Denník SME neskôr v článku citujúcim hovorcu Penty Martina Danku uviedol, že to bolo na odporúčenie Vladimíra Lexu. Jaroslav Haščák sa k Lorencovmu pôsobeniu v Pente vyjadril takto:

„Je mi jedno, či niekto pracoval pre CIA alebo KGB, či bol členom ústredného výboru alebo disident. Pokiaľ je človek šikovný a uznávaný vo svojej brandži, nič iné ma nezaujíma.“

Keďže nie je známe, že by v Pente pôsobil nejaký disident alebo nebudaj pracovník CIA, dá sa toto Haščákov vyjadrenie považovať iba za pokus zahmlieť zrejmy fakt. Skutočnosť, že Penta bola počas celej svojej existencie sprevádzaná ľuďmi, ktorí si vybudovali svoje zázemie v štruktúrach komunistického režimu.

Lorencova spolupráca s Pentou prebiehala podľa jeho vlastných slov najskôr externe. Ale po nejakom čase mu už Penta ponúkla zamestnanie v riaditeľskej pozícii. Mal na starosti bezpečnosť Penty, okrem iného aj v oblasti informačných systémov.

Postavenie Alojza Lorenca v Pente sa líšilo od postavenia iných zamestnancov. Mal napríklad svoje kreslo medzi partnermi. Používal služobné vozidlo, čo v Pente vôbec nebolo bežné, a na parkovisku pri budove na Križkovej mal vyhradené špeciálne parkovacie miesto.

Medzi zamestnancami Penty panoval z Lorenca rešpekt až obavy. Stávalo sa, že sa v kancelárii zamestnanca otvorili dvere, Lorenc vydal pokyn „ruky z klávesnice preč“ a zamestnanec musel čakať, kým si Lorenc prehliadne, aké dokumenty má v počítači, na stole a či sú všetky klasifikované dokumenty v trezore.

Alojz Lorenc vybudoval v Pente komplexnú bezpečnostnú architektúru. Nastavil procesy, podľa ktorých Penta funguje dodnes. Ak zhodnotíme jej fungovanie zo spravodajsko-bezpečnostného hľadiska s prihliadnutím na pomer cena/výkon, Penta je pravdepodobne najefektívnejšie pracujúcou spravodajskou organizáciou na Slovensku.

Zlyhaniu ľudského faktora však nemohol zabrániť ani Lorenc. Najlepšie to dokumentuje kauza Gorila. Aká bola úloha šéfa bezpečnosti Penty Alojza Lorenca pri riešení „bezpečnostného incidentu“ so spisom Gorila? Vo viacerých rozhovoroch sa snažil od svojej úlohy pri riešení tejto kauzy odtiahnuť. A vyhlasoval, že s riešením kauzy Gorila ho môže spájať iba blázon.

V tejto súvislosti môžem čitateľovi iba poradiť, aby si položil jednoduchú otázku: Mohol by sa šéf bezpečnosti najsilnejšej finančnej skupiny na Slovensku nevenovať bezpečnostnému incidentu, pri ktorom tajná služba

legálne nahrála šéfa tejto skupiny, a táto nahrávka dokazuje účasť šéfa tejto finančnej skupiny na viacerých trestných činoch?

Aká bola Lorencova hlavná úloha v Pente?

V deväťdesiatych rokoch pracoval generál Lorenc pre Jozefa Majského. Neskôr spolupracoval s Vladimírom Lexom. Koncom deväťdesiatych rokov prešiel do Penty. Otázkou je, ako sa mu mohlo dariť takto plynule prechádzať od oligarchu k oligarchovi.

Jedným z vysvetlení by mohlo byť, že jednoducho prechádzal z jednej podnikateľskej štruktúry do druhej spolu s peniazmi, na ktoré mal dohliadať. Takéto vysvetlenie síce nemusí byť jediným správnym, ale môže vysvetľovať niektoré zaujímavosti, ktoré sú zo vzťahov Lexovcov a Penty vyzorovateľné.

Prvá zaujímavosť spočíva už v samom fakte, že Penta odporúčanie Vladimíra Lexu akceptovala. Z toho vyplýva otázka, či sa neriadila Penta odporúčaniami Vladimíra Lexu aj v iných situáciách? A tiež otázka, či sa Penta týmito odporúčaniami nemusela riadiť.

Druhá zaujímavosť je v tom, čím bol Alojz Lorenc v Pente poverený. Mal na starosti bezpečnosť Penty. Mal na starosti ochranu najcitlivejších informácií. Tu vzniká ďalšia otázka: Akú kvalitu a dôveru musel mať vzťah Vladimíra Lexu a Penty, keď na Lexovo odporúčanie zverili do Lorencových rúk všetky citlivé informácie o sebe a svojej spoločnosti? Čo ak to celé bolo naopak a Lorenc nebol do Penty vyslaný iba preto, aby chránil záujmy Penty, ale najmä záujmy

Lexovcov v Pente? Alebo chránil záujmy iných vlastníkov peňazí, ktoré Penta spravovala?

Treťou zaujímavou skutočnosťou je fakt, že Penta akceptovala Alojza Lorenca napriek tomu, že jej veľmi záleží na dobrej reputácii. ŠtB bola po novembri 1989 označená za zločineckú organizáciu. Pôsobenie generála Alojza Lorenca v Pente, spoločnosti usilujúcej sa o dobré meno, vyvolávalo neustále mediálne problémy. A to vyvoláva ďalšiu otázku: Nemohlo to byť tak, že Penta musela Lorenca akceptovať?

ŠtB bola tajnou políciou totalitného komunistického štátu, podobne ako boli Gestapo alebo Sicherheitsdienst tajnými políciami nacistického totalitného štátu. Viete si predstaviť, že by seriózna firma v Nemecku 20. rokov po vojne otvorene spolupracovala napríklad s Reinhardom Heydrichom, ktorý bol šéfom nastickej tajnej polície? A Lorenc v Pente napriek tomu dlhé roky pôsobil, a to na vysokej pozícii.

Vladimír Lexa a Jaroslav Haščák sa o sebe v médiách viackrát pozitívne vyjadrili. Lexa povedal o partneroch Penty, že sú to „šikovní chlapi“. Haščák dokonca Vladimíra Lexu pozval aj na svoju svadbu. Svedčí to o vzťahu na úrovni, ako sa o ňom vyjadril Vladimír Lexa – „párkrát sme sa rozprávali“?

Príbehy Lorenca, Lexovcov a Haščáka sa po roku 1989 často prelínali. Možno boli všetci traja aktéri aj súčasťou riešenia nasledujúceho veľkého problému, ktorým sa musel Vladimír Lexa dlhé roky zaoberať.

Horšie ako zločin:

Zbytočný omyl

Únos prezidentovho syna stál Lexovcov veľa peňazí

Keď v roku 1804 dal Napoleon zavraždiť posledného potomka slávneho rodu Condé, vojvodu z Enghien, jeho minister zahraničných vecí Talleyrand mu údajne povedal:

„Je to viac ako zločin. Je to omyl.“

Možnosť dohody Napoleona s bývalou bourbonovskou šľachtou tým bola navždy znemožnená a monarchistická opozícia už pracovala iba na zvrhnutí Napoleona. Nakoniec sa jej to vďaka pomoci spojencov aj podarilo.

V lete roku 1995 boli Lexovci na vrchole svojej politickej aj ekonomickej moci. Ivan Lexa bol šéfom SIS a bol po Vladimírovi Mečiarovi druhým najsilnejším mužom v štáte. Stačilo iba využívať situáciu v zostávajúcich troch rokoch do parlamentných volieb a z klanu Lexovcov by bola nepochybniteľná najsilnejšia rodina v štáte.

Lenže vtedy urobil Ivan Lexa hlúpu chybu, ktorú potom musel jeho otec Vladimír Lexa viac ako desať rokov riešiť. A musel na to vynaložiť veľa peňazí na právnikov aj iných dôležitých ľudí. Navyše sa tým úplne vylúčila možnosť, že by mohol Vladimír Lexa komunikovať aj s niekým z opozície. Rodina Lexovcov sa vďaka tejto chybe dostala na roky do izolácie.

Únos

Ivan Lexa nemohol prezidentovi Michalovi Kováčovi zabudnúť poníženie z roku 1993, keď ho odmietol vymenovať za ministra privatizácie. Okrem toho sa Vladimír Mečiar snažil donútiť Kováča, aby prestal robiť problémy a odstúpil z funkcie prezidenta republiky.

V nejakej chorej hlave vtedy skrsol nápad, že najlepšie bude vylákať Michala Kováča mladšieho do Rakúska. A ak sa ho nepodarí vylákať, treba prezidentovho syna prepadnúť, uniesť a zavliecť ho tam. V Nemecku bol totiž na Michala Kováča mladšieho vydaný zatykač. Slovensko ho ako svojho občana nemohlo vydať. Únos mal slúžiť na zavlčenie Kováča mladšieho do Rakúska. Organizátori počítali s tým, že Rakúsko vydá na základe zatykača Kováča mladšieho do Nemecka. A prezident Michal Kováč sa psychicky zloží a odstúpi.

Dňa 31. augusta 1995 ôsmi muži zastavili auto syna Kováča mladšieho neďaleko Svätého Jura pri Bratislave, kde prezidentov syn býval. Títo muži namierili na Kováča mladšieho pištole a vytiahli ho z auta. Potom mu nasadili masku, dali mu elektrické šoky na citlivé miesta v rozkroku a násilím doňho vliali fľašu whisky. Naložili ho do auta a v kufri ho previezli do Rakúska.

Prezidentov syn sa vo svojom aute prebral pred policajnou stanicou v rakúskom Hainburgu. Na základe telefonátu zo Slovenska ho tam našla rakúska polícia a previezla do nemocnice. Po krátkom pobyte v nemocnici ho zadržali v súvislosti s medzinárodným zatykačom Interpolu, ktorý na neho vydali v Nemecku.

Lenže Rakúsko nakoniec Michala Kováča mladšieho nevydalo do Nemecka. Naopak, vrátilo ho na Slovensko. Prezident Kováč neodstúpil – zatvrdil sa voči HZDS ešte viac. A verejná mienka prešla ešte viac na protimečiarovskú stranu.

Tento únos mal však svoje trestnoprávne dôsledky. Podľa neskoršej obžaloby bol za tento únos zodpovedný riaditeľ SIS Ivan Lexa, ako aj ďalší príslušníci či spolupracovníci SIS Gejza Valjent, Robert Beňa, Milan Lovich, Peter Skrutek, Roman Kuciak, Igor Kurtiš, Michal Hrbáček, Ľuboš Kosík, Martin Lieskovský, Miroslav Šegita a Jozef Zoššák.

Neskôr však prišlo rozhodnutie ústavného súdu, ktoré veci zvrátilo: Šafárikov senát ústavného súdu rozhodol o tom, že na únos Michala Kováča mladšieho sa vzťahujú Mečiarove amnestie. Medzitým sa však udialo veľa zaujímavých vecí.

Lexov útek

V apríli 1999 parlament zbavil Ivana Lexu imunity a súd ho vzal do väzby. Už v júli 1999 však súd „prekvapujúco“ rozhodol o prepustení Lexu z väzby a bývalému riaditeľovi SIS sa podarilo ujsť do zahraničia. Existuje viacero hypotéz, ako sa mu mohlo podariť ujsť. Podľa mňa mohol jeho útek prebehnúť napríklad takto:

Ivan Lexa odletel pod falošnou identitou nočným letom Aeroflotu z Bratislavy do Moskvy. Po nejakom čase sa premiestnil na Kubu a neskôr na Grenadu,

kde sa pokúsil získať miestne občianstvo. Dlhoročným honorárnym konzulom Grenady na Slovensku bol dôstojník rozvedky ŠtB Juraj Široký. Ručiteľom za jeho bezúhonnosť mal byť (podľa televízie Markíza) Miroslav Vavrina, údajný účtovník rodiny Lexovcov. Vavrina figuroval vo viacerých firmách prepojených s rodinou Lexovcov na Slovensku, Cypre aj v Karibiku. Neskôr sa Ivan Lexa premiestnil z Karibiku do Juhoafrickej republiky. Tu bol v roku 2002 zadržaný a premiestnený na Slovensko.

Otázkou je, kto mohol útek Ivana Lexu zo Slovenska cez Moskvu do Karibiku naplánovať? Kto mal dostatočne vplyvné kontakty na bezpečnostné zložky Ruska, ktoré museli na tomto úteku spolupracovať alebo ho minimálne tolerovať?

Televízia NOVA priniesla 17. novembra 1997 informáciu, že služby Alojza Lorenca využíva SIS. Nemyslím si, že by to bola úplná pravda. Skôr si myslím, že Lorencove služby využívala rodina Lexovcov. Myslím si, že práve Lorenc mohol mať dostatočné ruské know-how, ako po voľbách 1998 riešiť problémy Ivana Lexu.

Prípád Serbin

V súvislosti s vyšetrovaním Ivana Lexu je zaujímavý prípad JUDr. Michala Serbina. Na prokuratúre nechcel Lexove kauzy nikto robiť. Tak ich 8. marca 1999 prideliť Serbinovi, ktorý sa nebál. Podal na Lexu a SIS obžaloby v 12 prípadoch. Štyri roky chodil s početnou ochrankou, ktorá ho chránila so samopalmi v rukách. Michal Serbin na toto obdobie neskôr spomínal takto: „A po Jurajovi Trokanovi, obhajcovi Lexu, som odkázal starému Lexovi, že ešte toľko peňazí nezarobil, aby si Serbina kúpil.“

Na Michala Serbina bol neustále vyvíjaný psychologický nátlak. Rôznymi spravodajskými hrami a zverejňovaním vyfabrikovaných kompromateriálov sa niekto pokúšal rozbiť jeho profesionálnu aj osobnú integritu. Nakoniec sa im to podarilo: 3. februára 2003 sa Michal Serbin psychicky zrútil a musel byť hospitalizovaný na psychiatrickej klinike v Pezinku. Až 16. marca 2003 začal vôbec vnímať, čo sa okolo neho deje. Po tom, ako sa Serbin dal dokopy, odišiel z prokuratúry a je na invalidnom dôchodku. Zaoberá sa hudbou.

Mimochodom, šéfom Serbinovej ochranky bol Ján Rejda. Ten istý Rejda, ktorý podľa spisu Gorila robil pre Pentu v rokoch 2005 až 2006, keď pracoval ako riaditeľ oddelenia zvláštnych policajných činností Úradu boja proti korupcii. Jeho šéfom bol súčasný prezident policajného zboru Tibor Gašpar. Ten istý Gašpar, ktorý v čase prvej Ficovej vlády Gorilu úspešne nevyšetрил. V roku 2008 bol Tibor Gašpar povýšený na generála.

Predstavme si, že Ján Rejda naozaj pracoval pre Pentu. A predstavme si, že pre ňu pracoval už niekoľko rokov skôr ako len v rokoch 2005 až 2006. Mohol by Rejda ako šéf Serbinovej ochranky poskytovať Pente zaujímavé informácie o Serbinovej činnosti, o jeho zvykoch, náladách či reakciách na zverejňované kompromateriály alebo spravodajské hry proti nemu?

Ak by Rejda pracoval pre Pentu, vedel by šéf bezpečnosti Penty Alojz Lorenc tieto informácie použiť v prospech Ivana Lexu? Určite áno. Zatiaľ však musíme zostať pri tom, že podľa vlastného vyjadrenia Rejda nikdy pre Pentu nepracoval a naopak, pracoval proti nej. Názor si urobte sami.

Justícia so zalepenými očami

Ako sme už uviedli, Ivan Lexa bol zatknutý v Južnej Afrike, konkrétne 14. júla 2002. Dňa 18. júla 2002 ho previezli na Slovensko a krajský súd v Bratislave na neho uvalil väzbu. Vzhľadom na jeho predošlý útek to bolo logické. Napriek tomu ho po odvolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky nariadil z väzby prepustiť.

Súdy stáli takmer vždy na strane Ivana Lexu. V roku júli 1999 ho prepustili z väzby prvýkrát. Koncom roka 1999 rozhodol ústavný súd o tom, že sa na únos Kováča mladšieho vzťahujú Mečiarove amnestie. V roku 2002 súd opäť rozhodol o Lexovom prepustení z väzby.

Neskôr súdy právoplatne oslobodili Ivana Lexu vo všetkých kauzách. Okrem kauzy „Triptych“, v ktorej bol uznaný za vinného a bol odsúdený na finančný trest pol milióna korún.

Ako je možné, že slovenské súdy rozhodovali v nadštandardne veľkej väčšine prípadov v prospech aktérov nášho príbehu? Ako je to možné? Na prvý pohľad sa núka jednoduché vysvetlenie: Lexovci majú veľmi dobrých právnikov. Žartujem.

Najjednoduchším vysvetlením by boli peniaze. Podľa môjho názoru však taká vysoká úspešnosť nemusí súvisieť iba s pozitívnou motiváciou zainteresovaných. A ani na Slovensku sa nedá kúpiť každý.

Okrem cukru sa však dá použiť aj „bič“. Pre skúseného generála spravodajských služieb podľa mňa nemôže byť problémom pripraviť návrh aktívnych opatrení, ktorými majú byť zastrašené a zdiskreditované záujmové osoby. Sudcovia, prokurátori alebo policajti. A ak by tento generál mal navyše k dispozícii nejaké citlivé informácie z čias ŠtB alebo z čias Lexovej SIS? A čo ak by mal k dispozícii aj dostatok bývalých príslušníkov Lexovej SIS, ktorí boli po páde Mečiarovej vlády nezamestnaní?

Sudcom, ktorí súdili prípady Ivana Lexu, sa naozaj stávali zaujímavé veci. Sudkyňa, ktorá bola členkou Šafárikovho senátu na ústavnom súde, bola zrazu dlhodobo práceneschopná. Ďalší jej kolega v Šafárikovom senáte sa vzdal miesta pre údajný nátlak na svoju osobu. Jeho miesto v senáte potom zaujal istý Ľubomír Dobřík, ktorý predtým pôsobil ako štátny tajomník ministerstva spravodlivosti za Mečiarovo a Lexovo HZDS. Vyzerá to tak, akoby niekto v zákulisí zloženie Šafárikovho senátu manipuloval, a tým pripravil želané rozhodnutie v Lexov prospech.

Inej sudkyňi súdiacej Lexovu kauzu na všeobecnom súde napríklad niekto podpálil auto. Táto konkrétna sudkyňa sa zastrašiť nenechala. Boli však prípady, kde sudcovia dlhý čas ani nevytýčili termín pojednávania a prípady im boli odobraté. Bol aj prokurátor, ktorý pri procese s Lexom na súde nežiadal žiaden trest! A boli aj novinári, ktorí písali v deväťdesiatych rokoch odvážne o kauzách SIS, ako napríklad neskorší dôstojník SIS Peter Tóth, ale na súde sa Lexovi nakoniec ospravedlnili.

Peter Tóth neskôr napísal dve knihy o období, keď bol Ivan Lexa šéfom SIS. Z týchto kníh je zrejmé, že Tóth sa časom zblížil s viacerými príslušníkmi SIS z tohto obdobia. Minimálne natoľko, aby mu boli ochotní podrobne porozprávať, ako v tom čase fungovali a čo presne robili.

Možno by bolo veľmi zaujímavé pozrieť sa podrobnejšie na to, čo robia dnes práve títo ľudia z Lexovej SIS, ktorí robili tú najšpinavšiu prácu. Či náhodou niektorí z nich nerobia takú istú prácu dodnes. Každopádne, Ivan Lexa bol nakoniec rozhodnutiami súdov oslobodený. A mohol sa sústrediť na správu rodinného majetku.

Spoločný koníček

Lexu a Haščáka

Konsolidácia firiem klanu Lexovcov do „matky matiek“

Jaroslav Haščák a Ivan Lexa majú spoločného koníčka. Obrazne aj doslovne. Tým doslovným spoločným koníčkom je ich láska ku koňom. Ivan Lexa vlastní známy jazdecký areál Rozálka v Pezinku. V septembri 2013 ho tam bol pozrieť počas jazdeckých pretekov aj jeho priateľ Jaroslav Haščák. Táto informácia bola zverejnená v médiách aj s bohatou obrazovou dokumentáciou.

To, čo ešte nebolo zverejnené, je skutočnosť, že Lexa a Haščák majú pravdepodobne spoločného aj obrazného „koňa“. Je ním Ing. Radovan Šillo. Pozrime sa spolu na jeho podnikateľskú históriu.

Dňa 30. marca 1992 bola do obchodného registra zapísaná spoločnosť Vespecom, s. r. o., v auguste 1992 premenovaná na IRI, s. r. o. Spoločníkmi v nej boli rovným dielom Imrich Vesprémy z Dunajskej Stredy, Jozef Šillo z Bratislavy, Igor Šillo z Kostolnej pri Dunaji a Radovan Šillo z Kráľovej pri Senci.

V roku 1996 spoločnosť IRI navýšila základné imanie a približne tretinovým spoločníkom sa stal Vladimír Lexa. V júli 1998 sa spoločnosť IRI, s. r. o., zmenila na akciovú spoločnosť s akciami na doručiteľa a v auguste 1998 sa základné imanie spoločnosti zvýšilo z jedného milióna korún na 14,2 milióna korún.

Predsedom predstavenstva IRI, a. s., bol od roku 1998 Vladimír Lexa a členmi predstavenstva sa stali Radovan Šillo a Imrich Vesprémy. V roku 1999 vymenila Vesprémyho v predstavenstve Edita Lexová.

Členmi dozornej rady IRI, a. s., sa v roku 1998 stali Jozef Šillo, Igor Šillo a Tatiana Mäsiarová (pravdepodobne dcéra Vladimíra Lexu). V roku sa stal členom predstavenstva aj Vladimír Lexa mladší.

Konsolidácia lexovských firiem

Spoločnosť IRI, a. s., sa teda stala jednou z vlajkových lodí rodiny Lexovcov po voľbách v roku 1998. V predstavenstve IRI, a. s., neskôr figuroval aj Ivan Lexa a jeho syn Ivan Lexa mladší.

Do spoločnosti IRI sa postupne vlievali iné firmy personálne prepojené a blízke Lexovcom, ako napríklad GUMON AGROFOREST v roku 2008. Do tejto firmy však bola ešte predtým včlenená spoločnosť RYBOCHOV STUPAVA, s. r. o.

V roku 2009 bola do spoločnosti IRI AGROFOREST (zmena názvu po zlúčení s GUMON AGROFOREST) včlenená spoločnosť WQ invest, a. s. Firma WQ invest zase vznikla rozdelením spoločnosti Prvá staromestská, a. s., na PPK invest (neskôr premenovaný na WQ invest) a na Realitná staromestská, a. s. – jej majiteľom je bývalý člen Výkonného výboru FNM za HZDS Ján Porvazník. Do spoločnosti WQ invest bola v roku 2007 včlenená aj ďalšia lexovská firma BLAXIN, a. s.

Spoločnosť IRI AGROFOREST zanikla v januári 2014. Včlenila sa do firmy TATRA UNITED CORPORATION, a. s., kde je Ivan Lexa predsedom dozornej rady. Do „TATRY“ bola už v roku 2007 včlenená spoločnosť Hotelová investičná spoločnosť, a. s., v roku 2009 Global Partners 1949, a. s., v roku 2012 INTERNATIONALE, s. r. o., a v roku 2013 Magnólia, a. s.

Do Hotelovej investičnej spoločnosti boli ešte predtým včlenené firmy Priemyselné združenie, s. r. o., a TERMOKOV, a. s.

Majiteľom INTERNATIONALE, s. r. o., boli okrem iných aj dve schránkové firmy z Cypru a Britských Panenských ostrovov: LUMIR INVESTMENTS LIMITED a BLOWERS & SONS LTD.

Do spoločnosti Global partners 1949, a. s., boli predtým včlenené firmy R 49, a. s., a EAGLE SLOVAKIA, s. r. o. Do R 49, a. s., bola ešte predtým včlenená firma BSRS – správcovská, s. r. o. Spoločnosť EAGLE SLOVAKIA vlastnila firma HARVARD REAL ESTATE COMPANY, s. r. o., a potom aj schránková firma EAGLE INVESTMENT INTERNATIONAL LLL so sídlom v Delaware, USA.

Aktuálnou „matkou matiek“ spoločností rodiny Lexovcov je TATRA UNITED CORPORATION, a. s.

Viac ako pätnásťročná konsolidácia firiem rodiny Lexovcov tým bola pravdepodobne dokončená. Desiatky spolupracujúcich firiem sa postupne zliali do jednej. Hra na schovávačku sa skončila. Rodina Lexovcov sa už štátu nebojí.

Lekárnici

V roku 2004 vznikla na Slovensku spoločnosť Mirakl, a. s. Táto spoločnosť bola určená na expanziu Penty v zdravotníctve. V jej predstavenstve pôsobil aj partner Penty Eduard Maták. Niekoľko rokov bol predsedom predstavenstva Miraklu Adrián Vodilka, ktorý bol aj konateľom viacerých lekární Dr. Max, ktoré pod Mirakl patrili. Adrián Vodilka sa stal v roku 2014 známym v kauze piešťanského predraženého CT a z firmy MEDICAL GROUP SK, v ktorej je dnes členom dozornej rady.

Majiteľom pentáckeho „zázraku“ – firmy Mirakl – bol Slovenský investičný holding, teda premenované VSŽ. Áno, vidíte dobre. Expanzia Penty v zdravotníctve bola financovaná aj z peňazí VSŽ. Po „odchode“ zvyškov VSŽ na Cyprus sa stal majiteľom Miraklu postupne FORSONO HOLDINGS LIMITED z cyperskej Nikózie, Dr. Max Holding B.V. z holandského Amsterdamu a nakoniec PHARMAX HOLDINGS LIMITED z cyperského Limassolu.

Mirakl postupne pre Pentu získal do správy 136 lekární v 30 mestách na Slovensku. V roku 2011 dokúpila Penta sieť 40 lekární firmy DOMOV ZDRAVIA

z Košíc. A ako konateľ týchto lekární figuroval Ing. Radovan Šillo. Ten Radovan Šillo, ktorý do roku 2004 pôsobil v predstavenstve spoločnosti IRI, a potom ho nahradil Ivan Lexa. Radovan Šillo pôsobil aj vo viacerých iných firmách prepojených s rodinou Lexovcov.

Na tom by nebolo nič výnimočné. Veď Šillo mohol predať svoje alebo lexovské lekárne Pente. Lenže Radovan Šillo pôsobí v dozornej rade akciovky DOMOV ZDRAVIA dodnes.

Otázky a špekulácie

1. Je Adrián Vodilka, ktorý pôsobil vo viacerých penťáckych firmách s partnerom Penty Eduardom Matákom a Haščákovým bratom Miloslavom Haščákom, a ktorý dnes pôsobí v MEDICAL GROUP SK, iba šikovným manažérom, ktorý má zhodou okolností dôveru Penty a Pavla Pašku súčasne?

2. Chráni Adrián Vodilka záujmy Penty v MEDICAL GROUP SK?

3. Je Adrián Vodilka jedným z „dôsledkov“ rokovania Roberta Fica a Jaroslava Haščáka v byte na Vazovovej, kde Fico odkázal Haščáka na Pašku ako na toho, s kým majú rokovať o svojich záujmoch v zdravotníctve?

4. Je Radovan Šillo iba šikovným manažérom, ktorý má zhodou okolností dôveru Jaroslava Haščáka a Ivana Lexu súčasne?

5. Je Radovan Šillo „človekom“ Ivana Lexu a teraz stráži jeho záujmy v zdravotníckom biznise Penty?

6. Je Ivan Lexa utajeným partnerom Penty dodnes a časť peňazí, ktoré Penta už roky spravuje, patrí v skutočnosti jemu?

7. Je to všetko iba náhoda?

Na tieto otázky zatiaľ neviem dať čitateľovi presnú odpoveď. V tejto fáze si na ne musí každý z nás skúsiť odpovedať sám.

Koniec aktívnej služby generála Lorenca

Na tomto mieste sa rozlúčime s ďalším spoločným „koňom“ Lexovcov a Penty. Čas sa nedá zastaviť a generál Lorenc sa pomaly blíži k osemdesiatke. Ľudia, pre ktorých Lorenc po roku 1989 pracoval, však môžu byť s výsledkami jeho práce spokojní.

Vladimír Lexa pokojne trávi svoju penziu v Dominikánskej republike. Ivan Lexa spravuje rodinný majetok a venuje sa svojmu jazdeckému areálu v Pezinku. Jeho spoločenská izolácia sa skončila. Televízia Markíza v jeho areáli Rozálka pravidelne natáča televízny seriál Divoké kone. A Penta je stále najväčšou slovenskou finančnou skupinou.

Sám Lorenc v súčasnosti tvrdí, že už od roku 2010 je mimo Penty – ako napríklad v roku 2014 v rozhovore pre .týždeň. Je to klasická dezinformácia a polopravda. Celá pravda je, že aj po roku 2010 jeho firma poskytovala Pente konzultácie. Priznal to napríklad v septembri 2012 v rozhovore pre české Euro. Pri riešení „bezpečnostných incidentov“ sú konzultácie bývalého náčelníka ŠtB pravdepodobne dodnes vítané. Alojz Lorenc s ľuďmi z Penty naďalej komunikuje. So svojím okolím dodnes komunikuje z pentáckych mailových adries. Ale faktom je, že kreslo medzi partnermi už nemá.

Útek na Cyprus

Ako Penta skešovala Istrofin

Vráťme sa teraz naspäť do roku 1997. Veľkí „akcionári“ získali „skešovaním“ Intermarku miliardy korún. A podarilo sa im ich uchrániť pred budúcou Dzurindovou vládou. Pente však zostal v roku 1997 visieť na krku Istrofin a musela riešiť otázku, ako z neho vytriahnuť čo najviac peňazí a nenechať sa pri tom zavrieť. S majetkom v Istrofine sa robili také obchody, že 160-tisíc akcionárov nakoniec nedostalo ani korunu.

Vyťahovanie majetku z Istrofinu

Pochybné investície sa začali hneď po vzniku Istrofinu. Uvedme si iba jeden konkrétny príklad – vydavateľstvo Príroda. Dňa 31. októbra 1997 kúpila spoločnosť Kvinta, s. r. o., s konateľom Jaroslavom Haščákom, 15 percent akcií spoločnosti Príroda po 1 000 Sk a o deň neskôr 19 percent opäť po 1 000 Sk za akciu, čo bola trhová hodnota akcií. Medzitým však Istrofin, s Haščákom

ako predsedom dozornej rady, 31. októbra 1997 pre blaho malých akcionárov kúpil 48 percent akcií Prírody v priemere za 18-tisíc korún na akciu!

Penta si kúpila lukratívnu budovu v centre Bratislavy, pričom zaplatiť za ňu nechala malých akcionárov z Istrofinu. A Haščák potom oznámil verejnosti, že ide z pohľadu malých akcionárov o dlhodobejšiu investíciu a za ďalších tridsať miliónov z Istrofinu sa chystajú budovu na Križkovej ulici ešte zrekonštruovať.

V skutočnosti išlo z pohľadu malých akcionárov Istrofinu o takú nekonečne dlhodobú investíciu, že jej výnosy už nikdy neuvidia. Na druhej strane z pohľadu Jaroslava Haščáka a Mareka Dospivu išlo o krátkodobú investíciu: Kúpili si vlastné sídlo a ešte si ho aj pekne zrekonštruovali. A v podkroví tejto budovy si dali pre seba urobiť aj luxusné súkromné apartmány. Tieto apartmány boli naozaj používané pre blaho akcionárov Istrofinu. Ale iba pre blaho dvoch akcionárov zo 160-tisíc.

Vydavateľstvo Príroda, a. s., bolo už mesiac po ovládnutí Pentou premenované na EAST REAL, a potom v roku 2001 na Penta reality. Neskôr ho vlastnila PENTA HOLDING LIMITED z Cypru a v roku 2011 bola spoločnosť daná do likvidácie.

Nemá zmysel opisovať ďalšie podobné obchody, ktorými sa majetok malých akcionárov tuneloval. Najdôležitejšia bola jedna veľká finančná operácia.

V septembri 1998 sa konali parlamentné voľby, ktoré hnutie HZDS Vladimíra Mečiara a Ivana Lexu prehralo. Lexovci a Penta tak stratili svoje politické

krytie. Navyše sa dalo predpokladať, že nová vláda Mikuláša Dzurindu nenechá vykrádanie privatizačných fondov z kupónovej privatizácie len tak.

Penta sa preto rozhodla podstatnú časť majetku Istrofinu presunúť do bezpečia, teda do zahraničia. V roku 1998 sa podľa auditora Arthur Andersen vedenie Istrofinu rozhodlo pre „veľký tresk“. Za 2,2 miliardy korún, teda za takmer 80 percent majetku Istrofinu, kúpil Istrofin akcie firmy Istrofin International Limited – schránkovej firmy založenej na ostrove Jersey. Táto firma mala údajne investovať majetok akcionárov na medzinárodných trhoch.

V skutočnosti mali peniaze podľa viacerých zdrojov skončiť úplne niekde inde. Napríklad podľa výročnej správy Istrofinu z roku 1998 malo 1,5 miliardy korún skončiť v spoločnosti Istrofin Global Investor Limited na Cypre, ktorú manažérsky ovládala Penta Group GmbH v Rakúsku.

Nemáme žiadnu pochybnosť o tom, že Penta tieto peniaze dobre investovala. Ide len o to, kto mal z týchto investícií prospech.

Predaj Istrofinu neznámemu investorovi

V roku 1999 však Penta stále nemala vyriešenú otázku, ako peniaze z Istrofinu bezpečne „skešovať“. Haščák s Dospivom a Oravkinom si predsa len netrúfali v novej politickej situácii celý Istrofin na drzovku vykradnúť.

Podľa zdroja z prostredia Penty mal vtedy prísť ako na zavolanie spolumajiteľ Istrokapitálu Radovan Vítek, ktorý od Penty údajne Istrofin kúpil. Od neho

mala Penta dostať tú legendárnu prvú „čistú“ miliardu. A nový majiteľ Istrofinu potom nemal s malými akcionármi žiadne zľutovanie. Tejto verzii by nasvedčovala aj skutočnosť, že do dozornej rady spoločnosti Istrofin sa neskôr dostal Miloslav Vítek, údajne blízky príbuzný Radovana Víteka.

Nech to bolo akokoľvek, v roku 1999 predala Penta kontrolu nad Istrofinom údajnému neznámemu investorovi zo strednej Európy. Ten spravoval Istrofin takým spôsobom, že z neho zmizli posledné stá milióny korún. V roku 2003 sa zistilo, že spoločnosť Istrofin International Limited na Jersey zanikla, čím Istrofin prišiel o 2,2 miliardy korún. Malí akcionári Istrofinu pomaly prichádzali o všetko.

Ako Penta vracala pôžičky štátu

V marci 1997 požičala Slovenská poisťovňa eseročke Pentum so základným imaním 100-tisíc korún celkovú sumu 500 miliónov korún. Iba pripomíname, že v Slovenskej poisťovni vtedy pôsobil budúci prezident poisťovne Karol Melocík. Konateľom a jediným spoločníkom Pentum, s. r. o., bol vtedy 29-ročný partner Penty Juraj Herko.

Na zabezpečenie návratnosti úveru bolo na účet Slovenskej poisťovne prevedených 541-tisíc akcií VÚB kupónu. Na základe pokynu Slovenskej poisťovne sa však 3. novembra 1997 tieto akcie vrátili na účet spoločnosti Pentum bez toho, aby za ne zaplatila. Navyše, dodatkami k zmluve o úvere boli opakovane menené podmienky splatnosti úveru.

A potom zrazu spadla ako „modré z neba“ do rúk spoločnosti Pentum pohľadávka poisťovne Morava voči Slovenskej poisťovni. Pentum, s. r. o., ju získala od americkej schránkovej firmy EUROCOM SALES LLC. Túto pohľadávku Pentum započítala voči pohľadávke Slovenskej poisťovne.

Aby sme to skrátili, nakoniec sa to skončilo tak, že nie spoločnosť Pentum dlžila peniaze Slovenskej poisťovni, ale Slovenská poisťovňa dlžila niekoľko miliónov spoločnosti Pentum. Ktovie, či Slovenská poisťovňa tento svoj záväzok voči Pentum, s. r. o., nakoniec splatila...

Veľké upratovanie

Na tunelovaní majetku VÚB Kupónu sa podieľalo viacero firiem, ktoré bolo treba poupratovať. Pozrime sa teraz na to, ako skončili. Slovo „skončili“ sa tu myslí doslovne.

Penta Brokers bola v decembri 1998 zlúčená s firmou AKS, čím zanikla.

Spoločnosť Pentum, ktorá dostala od štátnej Slovenskej poisťovne pôžičku 500 miliónov korún, ktorú nevrátila, zanikla v auguste 1999, takisto zlúčením s firmou AKS.

Firma AKS bola daná do likvidácie 8. decembra 1999.

Spoločnosť Intermark, v ktorej si veľkí „akcionári“ rozdelili 55 percent majetku VÚB Kupónu, bola daná do likvidácie 12. decembra 1997 a 7. septembra 1998 bola likvidácia spoločnosti ukončená schválením likvidačnej správy. Túto spoločnosť likvidoval Zoroslav Kollár.

Ako sú na tom ľudia spojení s VÚB Kupónom dnes?

Jaroslav Haščák – miliardár

Marek Dospiva – miliardár

Jozef Oravkin – miliardár

Martin Kúšik – miliardár

Lexovci – miliardári

Zoroslav Kollár – miliardár

Luboš Ševčík – šéf Privatbanky vlastnenej Pentou

Takto sa skončil príbeh VÚB Kupónu z pohľadu jeho víťazov. Ešte stále sme však nedopovedali príbeh 160-tisíc malých akcionárov Istrofinu, ktorých Penta predala Radovanovi Vítekovi. Istrofin nakoniec skončil v konkurze, ktorý bol v tom období častou formou tunelovania majetku bonitných spoločností. Ako to prebiehalo?

Konkurzná mafia

a koniec Istrofinu

Sudcovia opäť prichádzajú na scénu

Na Slovensku sa denne stretávame s príbehmi, ako obyčajný človek príde o strechu nad hlavou iba preto, že dlží menšiu sumu peňazí. Nebanková spoločnosť vymáha napríklad 3-tisíc eur a v dražbe predá jeho dom v hodnote 100-tisíc eur za sumu 13-tisíc eur. Tritisíc eur si vezme veriteľ, 10-tisíc eur si vezme exekútor a dlžník nedostane nič. A dohodnutý spriaznenec vydraží nehnuteľnosť v hodnote 100-tisíc eur za bagateľ. Za to sa, samozrejme, organizátorovi dražby „poďakuje“.

V deväťdesiatych rokoch minulého storočia ste takýmto spôsobom mohli prísť aj o celú firmu, a to bez ohľadu na to, že bola úspešná a prosperujúca. Stačil na to dohodnutý sudca, ktorý vyhlásil na firmu konkurz a určil správcu konkurznej podstaty. Majiteľ firmy od tohto okamihu nemal na svoju firmu žiaden vplyv. Od vyhlásenia konkurzu konal za firmu správca.

V deväťdesiatych rokoch bolo úplne bežné, že firmy si navzájom dlžili peniaze. Hovorilo sa tomu druhotná platobná neschopnosť. Každý považoval za normálne, že ak niekomu ešte nezaplatil jeho klient, ani on nevyplatil svojich dodávateľov. Len čo klient zaplatil, slušný podnikateľ okamžite zaplatil svojim dodávateľom. Takto boli nútené fungovať aj veľké a úspešné firmy.

Právni špekulanti vtedy vymysleli jednoduchú vec. Odkúpili od dvoch malých dodávateľov faktúry za niekoľko desiatok tisíc korún po lehote splatnosti. A potom dali na súd návrh na konkurz fungujúcej firmy. Sudca vyhlásil konkurz a firmu prevzal konkurzný správca. Dotknutý podnikateľ okamžite uhradil dlžné sumy, ale nepomohlo mu to. Sudca otáľal so zrušením konkurzu niekoľko mesiacov a niekedy aj niekoľko rokov. Konkurzný správca zatiaľ firmu spravoval tak, že po zrušení konkurzu vrátil majiteľovi iba prázdnu schránku.

Väčší podnikatelia, ktorí mali o čo prísť, si na toto začali dávať veľký pozor. Nemali ani jediná faktúru po lehote splatnosti. Vtedy právni špekulanti vymysleli ešte lepší model. Konkurz bol vyhlásený na základe dvoch fiktívnych pohľadávok, ktoré vlastnili schránkové firmy v daňových rajoch. Advokáti a komerční právnici sa potom tvárili, že iba zastupujú svojich anonymných klientov.

Majiteľ firmy sa nemohol nijako brániť. Ako mohol zaplatiť pohľadávku, o ktorej ani nevedel? A najmä, ako mohol zaplatiť schránkovej firme, keď nemala nikde účet? Ďalej to už išlo podľa známeho scenára: sudca, konkurz, konkurzný správca...

Samozrejme, že do konkurzu sa dostávali aj naozaj predĺžené firmy, ktoré sa dostali do problémov, ale mali stále veľa majetku. Veritelia vtedy museli prísť na schôdzu veriteľov a prihlásiť svoje pohľadávky. Ale čo ak na schôdzu veriteľov neprišli? Napríklad preto, lebo do ich auta ráno ťukol neznámy človek a oni museli celý deň čakať na policajtov a spisovať zápisnice? V takom prípade prišli o možnosť dostať výťažok zo speňaženého majetku. A celý tento majetok dostal veriteľ, ktorý vlastnil pôvodne iba napríklad 5 percent pohľadávok voči predĺženej firme.

V mediách sa takéto a mnohé iné príbehy o konkurzoch často rozoberali. Ministerstvo spravodlivosti vyhlásilo po roku 2003 vojnu takýmto metódam. Média vtedy špekulovali, že hlavou konkurznej mafie na Slovensku bol známy advokát a dnešný miliardár Zoroslav Kollár. V tejto súvislosti sa uvádzalo aj meno advokátskej kancelárie Ecker-Kán. Táto advokátska kancelária sa nedávno spomínala aj v súvislosti s reštrukturalizáciou Doprastavu a Váhostavu, pri ktorých prišli malí veritelia o väčšinu svojich peňazí. Neviem tieto súvislosti potvrdiť ani vyvrátiť. Advokátska kancelária Kollár & Kubík však zohrala zaujímavú úlohu v kauze VÚB Kupónu.

Koniec Istrofinu

Keď sa VÚB Kupón rozdelil na Intermark a Istrofin, členom predstavenstva a neskôr likvidátorom Intermarku sa stal Zoroslav Kollár. Ako sme spomínali, Kollár manažoval skešovanie viac ako troch miliárd z majetku bývalého VÚB Kupónu. Majiteľom Intermarku bola oficiálne spoločnosť Egeria, v ktorej orgánoch pôsobil Zoroslav Kollár aj jeho spoločník Peter Kubík. A práve Kubík zastupoval na valných zhromaždeniach Istrofinu akcionára Miloslava Víteka, ktorý držal kontrolný balík akcií Istrofinu. Len poznamenávam, že Peter Kubík je známy aj z aktuálneho sporu s mestom Martin.

Za správcu konkurznej podstaty Istrofinu bol neskôr vymenovaný Karol Kovár, ktorý pôsobil v advokátskej kancelárii Kollár & Kubík. Konkurz bol vyhlásený na základe pohľadávky, ktorú vlastnila spoločnosť Orman LLC so sídlom 910 VT RT, 14 N, East Montpelier, 05651, Vermont, USA.

Táto pohľadávka vznikla veľmi zaujímavým spôsobom. Firma Orman LLC predala Istrofinu nelikvidné pohľadávky v účtovnej hodnote približne 500 miliónov korún. Zmluva bola podpísaná 9. septembra 2003. Cena bola stanovená na 220 miliónov korún. Napriek odôvodnenému predpokladu, že tieto pohľadávky mali hodnotu blízku nule, Istrofin zaplatil za tieto pohľadávky viac ako 65 miliónov korún. Keďže dohodnutá suma bola až 220 miliónov korún, Istrofin ešte zostal „dlžný“ viac ako 154 miliónov korún.

Firma Orman LLC nelenila a už 25. novembra 2003 podala žiadosť na vyhlásenie konkurzu na Istrofin. Ďalej spoločnosť Orman LLC požiadala už 3. decembra 2003 konkurznú sudkyňu Blaženu Hirnerovú, aby vymenovala predbežného správcu. A medzi Vianocami a Silvestrom 2003 bol uverejnený inzerátik o konaní valného zhromaždenia Istrofinu, aby si ho nikto poriadne nevšimol.

Malí akcionári sa však zorganizovali. Keď sa po novom roku konalo 27. januára 2004 mimoriadne valné zhromaždenie Istrofinu, malí akcionári sa na ňom zúčastnili vo veľkom počte. A hlasovali proti zmene akcií Istrofinu zo zaknihovaných na listinné. Zjednodušene, neschválili samovražedný krok, ktorý by znemožnil obchodovanie s akciami Istrofinu. Ale aj tak im to nepomohlo.

Keďže mimoriadne valné zhromaždenie Istrofinu sa neskončilo so želaným výsledkom, konkurzná sudkyňa Blažena Hirnerová ešte v ten istý deň vymenovala Karola Kovára za predbežného správcu Istrofinu. Ten potom skončil v konkurze a bez majetku.

Je tu ešte jedna zaujímavosť. Keď Penta získala peniaze zo Skloobalu Nemšová, s niekým sa delila pol na pol. Konkrétne s firmou Inexa LLC so sídlom 910 VT RT, 14N, EastMontpelier, 05651, štát Vermont, USA. Táto firma sídlila na tej istej adrese, ako neskôr firma Orman LLC, ktorá poslala Istrofin do konkurzu.

Od druhej polovice deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia začali sudcovia výrazne zasahovať do obchodných sporov. Nielen v konkurzoch. Stali sa z nich významní obchodní „hráči“. Pozrime sa teraz na ďalší takýto príklad.

Kauza Slovenská poisťovňa

Haščák je zrazu advokátom malých akcionárov

Poznáte výraz „nemá kožu na tvári“? Označujú sa ním ľudia, ktorí sú schopní bez mihnutia brvy tvrdiť aj najväčšie nehoráznosti priamo do očí. Výraz „nemajú kožu na tvári“ mi prišiel veľakrát na myseľ, keď som písal nasledujúce riadky.

Zámienkou na rozdelenie VÚB Kupónu na Intermark a Istrofin bol údajný záujem Penty chrániť malých akcionárov. V Intermarku si Penta spolu s

ďalšími do roka rozdelila miliardy korún. Za pomoci peňazí z Istrofinu si Penta kúpila okrem iného budovu v centre Bratislavy a urobila si z nej svoje sídlo. Malým akcionárom zostali v Istrofine oči pre plač.

A v tejto situácii, rok po „skešovaní“ Intermarku, mal Jaroslav Haščák tú drzosť, aby sa začal v médiách prezentovať ako hovorca malých akcionárov. Postavil sa do čela „spravodlivého“ boja malých akcionárov, ktorých chce okradnúť veľký akcionár – konkrétne štát. Ako k tomu došlo?

Slovenská poisťovňa a IRB

V roku 1999 musela nová vláda riešiť problém krachujúcich štátnych finančných inštitúcií, ktoré jej zanechala predchádzajúca vláda HZDS. Problémy štátnych bánk a Slovenskej poisťovne boli spôsobené najmä nesplácanými úvermi. Napríklad takými, aký dostala Pentum, s. r. o., na nákup akcií VÚB Kupónu. Alebo tým, že štátne banky predávali svoje aktíva pod cenu. Napríklad aj predajom VÚB Invest holdingu s aktívami 1,67 miliardy korún za 110 miliónov korún spoločnosti EUPRO pod kontrolou Penty.

Vláda sa rozhodla riešiť tento problém z krátkodobého hľadiska záchranou štátnych bánk a z dlhodobého ich následnou privatizáciou. V prípade štátnej Investičnej a rozvojovej banky (IRB) – v tom čase v nútenej správe – mala túto banku zachrániť Slovenská poisťovňa a následne mali byť IRB aj Slovenská poisťovňa sprivatizované.

Slovenská poisťovňa už predtým kapitalizovala svoje pohľadávky voči IRB v hodnote 2 miliárd korún, ktoré jej nebola IRB v nútenej správe schopná

splatiť. Poistovňa za to dostala akcie IRB v hodnote 432 miliónov korún. Vznikla jej teda strata 1,6 miliardy Sk. Túto stratu mali uhradiť všetci akcionári poisťovne.

Lenže 10-percentným akcionárom Slovenskej poisťovne bola Penta. Haščák vtedy začal tvrdiť, že stratu Slovenskej poisťovne spôsobil štát svojimi zlými politickými rozhodnutiami v minulosti. A preto by nemali túto stratu znášať malí akcionári – rozumej Penta. Tá istá Penta, ktorá dostala zo Slovenskej poisťovne úver 500 miliónov korún na 100-tisícovú eseročku. Tá istá Penta, ktorá dostala ďalšie úvery zo štátnej Slovenskej sporiteľne a štátnej VÚB, aby mohla pripraviť štát o najväčší privatizačný fond VÚB Kupón.

Vtedajšia ministerka financií Brigita Schmögnerová vtedy Pente niekoľkokrát vyhodila verejne na oči, že práve ona z týchto zlých rozhodnutí štátu profitovala. Ale našli sa už aj prví novinári, ktorí sa „práv malých akcionárov“ – teda Penty – verejne zastali. A títo novinári boli nielen zo Slovenskej republiky blízkej HZDS, ale aj z Markízy alebo Trendu.

V septembri 1999 sa štát rozhodol konať. Na mimoriadnom valnom zhromaždení IRB rozhodol o znížení základného imania v IRB. Rovnako štát zvolal na 6. decembra 1999 mimoriadne valné zhromaždenie Slovenskej poisťovne, kde sa malo rozhodnúť o zvýšení základného imania zo strany štátu o 2 miliardy korún, ktoré sa mali následne poslať do IRB. Tieto peniaze mali umožniť IRB vymaniť sa z nútenej správy, aby mohla byť následne sprivatizovaná.

Arabelin čarovný prsteň

Penta mala v tom čase nielen 10 percent akcií v Slovenskej poisťovni, ale prostredníctvom Invest Brokers aj minoritný balík akcií IRB. A teraz hádanka pre čitateľa: Čo urobí Penta, keď je menšinovým akcionárom v nejakej spoločnosti a väčšinový akcionár nekoná podľa predstáv Penty? Vtedy prichádzajú na scénu kúzla a čary. Jaroslav Haščák má vždy po ruke riešenie, ktoré funguje ako čarovný Arabelin prsteň. Stačí ním otočiť a jeho prania sa plnia.

Správna odpoveď znie: Penta v záujme ochrany malých akcionárov – teda seba – urobí to isté, čo v kauze Chemolak alebo Drôtovňa. Podá žiadosť o vydanie predbežného opatrenia na súd.

Ďalšia otázka pre čitateľa znie: Čo urobí súd, keď ho Penta požiada o vydanie predbežného opatrenia vo svoj prospech? Pomôcka: To isté, čo urobil súd v roku 2012, keď predbežným opatrením na Haščákovu žiadosť zakázal Tomovi Nicholsonovi vydať knihu o kauze Gorila. Správna odpoveď teda znie: Súdny väčšinou Pente vyhovejú, pretože je takmer vždy v práve a má veľa kvalitných právnikov. Ako inak by to mohlo byť?

Tak aj 29. novembra 1999 vydal krajský súd predbežné opatrenie, ktorým zakázal nútenému správcovi IRB vykonať rozhodnutia z mimoriadneho valného zhromaždenia IRB, a teda zapísať zníženie základného imania do Obchodného registra. Jaroslav Haščák sa k tomu vyjadril: „My bojujeme len za práva malých akcionárov.“ Podľa jeho slov reštrukturalizačný proces v IRB prostredníctvom neodôvodneného získania rozhodujúceho postavenia v banke vytlačil „drobných akcionárov do pozície pozorovateľov“.

A to sa podľa Haščáka, ale aj predbežného opatrenia krajského súdu, nesmie. Samozrejme, ak to isté urobí vo svoj prospech súkromná Penta, ako napríklad dva roky predtým vo VÚB Kupóne, tak to je niečo úplne iné. A úplne najviac niečo iné je, ak Penta urobí s pomocou predbežného opatrenia súdu pozorovateľov z väčšinových akcionárov – ako sa to stalo v prípade ovládnutia Drôtovne Hlohovec.

Ale ešte stále nie sme pri tom najlepšom. Mimoriadne valné zhromaždenie Slovenskej poisťovne bolo zvolané na pondelok 6. decembra 1999. Ako vieme, práve v tento deň Mikuláš nosí poslušným deťom darčeky. A v tomto roku asi poslúchala aj Slovenská poisťovňa, pretože aj jej v pondelňajších skorých ranných hodinách pristálo na stole predbežné opatrenie súdu.

Konkrétne doručka, ale našťastie Penta už toto predbežné opatrenie prevzala, takže o ňom mohla informovať ostatných akcionárov. V predbežnom opatrení sa Slovenskej poisťovni zakazovalo uskutočniť valné zhromaždenie. Ostatným akcionárom ešte toto rozhodnutie nebolo doručené, takže sa rozhodli valné zhromaždenie uskutočniť.

Bolo rozhodnuté o zvyšovaní základného imania o 2 miliardy korún, pričom prísne podmienky znemožňovali Pente, aby sa na tomto zvyšovaní zúčastnila. O niekoľko dní bolo základné imanie v poisťovni navýšené a štát sa stal takmer trojštvrтинovým majiteľom poisťovne. Penta okamžite toto navýšovanie napadla na súde.

Nastala vojna Penty proti štátu. Penta súdnymi rozhodnutiami de facto bránila štátu ozdraviť a sprivatizovať IRB aj Slovenskú poisťovňu. Kto túto

vojnu vyhral? Ten, kto mal Arabelin čarovný prsteň. V tomto prípade väčší vplyv na súdoch. A štát to teda rozhodne nebol.

V apríli 2001 ministerstvo financií kapitulovalo. Podpísalo s Pentou mier. Vlastne kapituláciu. Štát totiž s Pentou nevyhral ani jeden súdny spor.

Výsledkom kapitulácie bolo, že Penta získala právo uchádzať sa o novoupísané akcie Slovenskej poisťovne v hodnote 630 miliónov korún. A ministerstvo sa ďalej zaviazalo, že Penta môže predať svoje akcie pri privatizácii Slovenskej poisťovne spolu so štátom.

Holohlaví svalovci na stráži

Na prvom kole upisovania akcií Slovenskej poisťovne v hodnote 120 miliónov Sk sa zúčastnila Penta a viacerí ďalší akcionári. Na druhé kolo, v ktorom sa mali upísať akcie v hodnote 510 miliónov korún, sa Penta dôkladne pripravila. Platilo totiž pravidlo „kto prv príde, ten upisuje“.

Penta postavila pred budovu Slovenskej poisťovne už niekoľko dní pred druhým kolom upisovania akcií svojich ochrankárov, ktorí za ňu „stáli v rade“. Títo „stojaci v rade“ si pritiahli pred centrálu poisťovne maringotku, v ktorej aj bývali. Ochrankári sa pravidelne striedali „v rade“ a koordinovali sa cez vysielачky.

V noci pred upisovaním akcií prišli aj drobní akcionári, za ktorých Haščák podľa vlastných slov bojoval. Spali pred centrálou poisťovne v spacákoch

alebo pod dekami, aby aj oni mohli upísať akcie. Ale nedostali nič. Penta zobrala všetky akcie za 510 miliónov Sk. Spolu tak mala už 20 percent akcií Slovenskej poisťovne.

Drobní akcionári protestovali, že podľa zákona mal každý právo upísať akcie v pomere, v akom vlastnil staré akcie. Ale na to bolo vymyslené prvé, 120-miliónové kolo. V druhom kole upisovania akcií, 500-miliónovom, totiž platilo pravidlo „prvý berie, koľko chce“. Tak o tom rozhodlo valné zhromaždenie Slovenskej poisťovne, kde mal väčšinu štát.

Penta neskôr svoj podiel v poisťovni zvýšila na viac ako 24 percent akcií. Keď nakoniec kúpil Slovenskú poisťovňu nemecký Allianz, Penta predala svoje akcie za celkovú sumu cca 2,2 miliardy korún.

Zhrnutie

Začalo sa to tým, že štátna VÚB pod kontrolou HZDS predala VÚB Invest holding s majetkom v hodnote 1,6 miliardy Sk Pente za 110 miliónov korún. Iba malou súčasťou tohto predaja bolo 10 percent akcií Slovenskej poisťovne.

Jaroslav Haščák začal o rok neskôr vystupovať v médiách ako hovorca malých akcionárov, ktorých chce štát okradnúť. Nakoniec Penta iba na týchto 10 percentách zarobila viac ako 800 miliónov korún – a to sme ešte odpočítali kúpnu cenu 110 miliónov za celý VÚB Invest holding. Na ďalších 14 percentách akcií Slovenskej poisťovne mala Penta tiež veľmi slušnú maržu.

A drobní akcionáři, kterých sa Haščák „zastával“ v médiách, lebo z nich chcel štát urobiť iba „pozorovateľov“? Tí mohli iba pozorovať, ako prichádzajú o peniaze.

Kauza VSŽ: Prvý vývar

Ako vláda pod tlakom Penty opäť kapitulovala

Na jeseň 1998, po skončení vlády HZDS, neboli v problémoch len finančné inštitúcie. Do platobnej neschopnosti sa dostal aj najväčší zamestnávateľ na východnom Slovensku – Východoslovenské železiarne Košice.

Z VSŽ predtým roky žila partia okolo Alexandra Rezeša. Podľa odhadov analytikov Rezešovci zo železiarní každoročne „vytiahli“ niekoľko miliárd korún. Treba však uznať, že aj „investovali“. Za miliardu korún si Alexander Rezeš napríklad kúpil futbalový klub Sparta Praha.

Tesne po septembrových voľbách 1998 však banky hrozili, že pre nesplácanie úverov dajú VSŽ do konkurzu. Desiatitisíce pracovných miest boli ohrozené. Dzurindova vláda preto presadila do VSŽ krízového manažéra Gabriela Eichlera. Tomu sa podarilo situáciu stabilizovať.

Definitívnym riešením pre VSŽ mal byť vstup strategického investora. VSŽ podpísalo 24. marca 2000 memorandum s americkou oceliarskou skupinou US Steel. Následne toto memorandum schválila vláda. A „obchodný prípad“ pre Pentu bol takpovediac na stole.

Rozloženie síl vo VSŽ bolo začiatkom roka 2000 približne nasledujúce: Štát – 28 percent, Rezešovci – 28 percent, odborári dovedty spolupracujúci s Rezešovcami – 10 percent, Central European Growth Found – 3,4 percenta. Zvyšok akcií vlastnili malí akcionári. Ideálne rozloženie síl pre „Penta deal“.

Hrozba Arabeliným prsteňom

Penta už niekoľko mesiacov cez firmu Masad skupovala akcie VSŽ. Podľa vyjadrenia Mareka Dospivu, väčšinou za sumu od 93 do 95 Sk za akciu. Začiatkom apríla 2000 už kontrolovala približne 10 percent akcií železiarní. A Jaroslav Haščák prešiel do útoku. 11. apríla v spolupráci s ďalšími menšími akcionármi požiadal o zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia VSŽ.

Ako sa vtedy Haščák v médiách vyjadril, Penta síce podporovala vstup strategického investora do VSŽ, ale za svoje akcie chcela dostať „primeranú cenu“. Čo si pod primeranou cenou predstavuje, sa dozvieme neskôr. Súčasne označil dohodnuté podmienky vstupu US Steel do VSŽ za nevýhodné a vyjadril pripravenosť hlasovať na valnom zhromaždení proti vstupu US Steel do VSŽ.

V prípade, že návrhy Penty na valnom zhromaždení neprejdú, chcela Penta podľa Haščáka využiť všetky dostupné právne spôsoby. Ak by niektorí akcionári VSŽ prehlasovali menšinových a prijali rozhodnutie, ktorým by sa cítili poškodení, bude sa Penta holding aj v tomto prípade - ako už veľaokrát predtým - domáhať nápravy súdnou cestou.

Keď sa neskôr Haščák pýtali, čo konkrétne by napadli na súdoch v prípade VSŽ, Haščák odpovedal: „Napadnúť sa dá všetko.“ Tak ďaleko to nedošlo. Vláda pri VSŽ na rozdiel od Slovenskej poisťovne a IRB kapitulovala prakticky okamžite. Penta už stačilo iba pohroziť „Arabeliným čarovným prsteňom“ a veci sa vyvíjali v jej prospech.

Zostávalo už len dohodnúť so štátom, akú cenu považuje Penta pre seba za prijateľnú. Minister hospodárstva Harach dal totiž pokyn štátnemu Transpetrolu, aby skupoval akcie VSŽ. Najskôr Haščák verejne uvažoval o cene nad 500 korún za akciu. Potom súhlasil s cenou 300 Sk za akciu. A nakoniec sa mu štátu ulútoštilo. Penta predala Transpetrolu tesne pred hlasovaním o vstupe US Steelu do VSŽ viac ako 7 percent akcií za 289 Sk za akciu.

Celkovo Penta z tejto prvej várky „polievočky“ VSŽ „vyvarila“ viac ako 250 miliónov korún. Ale tým Penta s VSŽ neskončila. Ešte bolo o čo hrať. US Steel totiž dostal iba oceliarsku časť VSŽ. Vo zvyšku VSŽ bolo ešte stále dosť majetku. A aj veľa drobných akcionárov. Čoskoro sa k tomu dostaneme.

Prečo to všetko štát toleroval?

Čitatelia sa možno pýtajú: Ako vtedajší predstavitelia štátu mohli Penta takýto „vydieračský“ prístup opakovane tolerovať? Dobrá otázka.

Pre záznam treba uviesť, že vtedajšia ministerka financií Brigita Schmögnerová za SDĽ sa snažila s Pentou bojovať, čo jej sily stačili. Presadzovala tvrdý prístup štátu k Pente. Na druhej strane napríklad minister

hospodárstva Ľubomír Harach za SDKÚ presadzoval dohodu s Pentou. Národná obroda vtedy uviedla, že minister Harach mal konať na pokyn vtedajšieho podpredsedu vlády pre ekonomiku Ivana Mikloša alebo priamo na pokyn premiéra Mikuláša Dzurindu. Nech už to bolo akokoľvek, stratégia „dohody“ s Pentou vtedy prevážila.

Problém bol však oveľa širší, než len vôľa toho-ktorého ministra, politika alebo štátneho úradníka. Problémom bol fakt, že slovenské súdnictvo nebolo po Nežnej revolúcii v novembri 1989 personálne očistené. Zavedením slobodných volieb sa pravidelne menili poslanci parlamentu, čiže zákonodarná moc. Menili sa aj vlády či prezident, teda výkonná moc. Sudcovia však zostali väčšinou tí istí ako pred rokom 1989.

V súdnictve ešte viac ako v iných častiach spoločnosti fungovali staré „väzby“ a kontakty. Výhodu mal aj ten, kto mal prístup k zväzkom a informáciám ŠtB, pretože v nich mohol nájsť kompromitujúce materiály na sudcov. Napríklad taký Alojz Lorenc, ako posledný šéf ŠtB, mohol mať k takýmto materiálom prístup.

Sudcovia ako kľúč ku všetkému

Rozmýšľal som, na koho by som sa v tých rokoch obrátil, ak by som podobne ako Ivan Lexa čelil iks trestným stíhaniam a žalobám na súdoch. Asi na niekoho, na koho sa môžem spoľahnúť. Na niekoho, ku komu mám dôveru. Na niekoho, kto prakticky dokázal, že má v sporoch so štátom takmer 100-percentnú úspešnosť na súdoch. Ak by som bol v tom období Ivanom Lexom, určite by som sa obrátil na Jaroslava Haščáka, pre ktorého pracoval Alojz Lorenc.

Situáciu v súdnictve si veľmi dobre uvedomovali ľudia, ktorí fungovali v bezpečnostných zložkách štátu ešte za bývalého režimu. Bývalý riaditeľ SIS Vladimír Mitro kedysi môjmu priateľovi pracujúcemu na ministerstve vnútra povedal: „Pekne sa snažíte. Vyšetrujete, možno to pretlačíte aj cez prokurátorov. Ale ako to chcete pretlačiť cez sudcov?“ Vladimír Mitro pôsobil do novembra 1989 ako poradca posledného komunistického ministra vnútra Lazara. Dobre vedel, o čom hovorí.

Počas prvej Dzurindovej vlády panovalo všeobecné presvedčenie, že Slovensku najviac pomôže, ak nebude môcť nikto do súdnictva zasahovať. Preto bola schválená sudcovská samospráva. Jej výsledkom však bola postupná „harabinizácia“ súdnictva. A táto „harabinizácia“ pokračuje aj dnes tým, že si mnohí sudcovia presadzujú na nové funkcie sudcov svojich príbuzných či dokonca vlastné deti.

Akokoľvek sa vymení parlament alebo vláda, súdna moc dokáže dlhodobo brzdiť akékoľvek zmeny k lepšiemu. Bez personálnej obnovy súdnictva a prokuratúry nie je na Slovensku zásadná zmena k lepšiemu možná.

Vianočná dohoda žralokov

Prečo na VSŽ zarobiť iba raz, keď sa dá viackrát?

Ak niekedy štát v zastúpení Dzurindovej vlády vyzeral ako úplný idiot, bolo to v prípade obchodovania s akciami VSŽ. Ibaže by niekomu bolo za zahratie roly „Idiota“ dobre zaplatené.

Vďaka vstupu US Steel do VSŽ Košice bola oceliarska výroba na východe Slovenska zachránená. Hutnícke aktivity prešli na US Steel Košice pod kontrolou amerických oceliarov. Zostala však ešte „pôvodná“ VSŽ. Američania v apríli 2001 podľa denníka Pravda ponúkli slovenskej vláde, že odkúpia všetky akcie VSŽ pod kontrolou štátu za cenu približne 400 Sk za akciu.

Štát začal s US Steel rokovať o predaji 51-percentného balíka akcií VSŽ, ale nakoniec sa v novembri 2001 nedohodol s Američanmi na cene. Američania nakoniec ponúkali 300 Sk za akciu, ale štátu sa táto cena zdala nízka.

V polovici októbra 2001 sa akcie VSŽ obchodovali na burze za cenu 465 Sk za akciu. Potom sa na burze začali špekulatívne obchody s akciami VSŽ, ktorých výsledkom bolo stlačenie ceny o viac ako tri štvrtiny – na cenu tesne nad 100 korún za akciu.

Vtedy vstúpila do boja o VSŽ aj Penta. Tá podľa Haščákových slov chcela zabrániť tomu, aby štátny Transpetrol predal akcie VSŽ za podhodnotenú cenu na burze, a preto Penta ponúkla za 21-percentný balík akcií VSŽ vlastnený Transpetrolom minimálne 200 Sk za akciu.

Štát zastúpený FNM a Transpetrolom vtedy kontroloval celkovo 51 percent akcií VSŽ. Existovala dohoda medzi FNM a VSŽ, že štát bude tieto akcie predávať ako jeden balík, aby dosiahol čo najlepšiu cenu. Ale tesne pred

Vianocami 2001, konkrétne v piatok 21. decembra, štátny Transpetrol predal na burze 21 percent akcií VSŽ za cenu 160 korún za akciu!

„To je neskutočné, čo sa tu deje,“ zhodnotil vtedy obchod Anton Bidovský, predseda predstavenstva VSŽ. „Chceli sme akcie od Transpetrolu odkúpiť za nie menej ako 200 korún za akciu. Vedel o tom minister hospodárstva, a teda predpokladám, že aj šéf Transpetrolu Štefan Czucz.“

Čo sa vlastne v piatok 21. decembra 2001 udialo? Transpetrol v posledný pracovný deň pred Vianocami hodinu pred uzavretím burzy „hodil na trh“ 21 percent akcií VSŽ. A čuduj sa svete, Stredoeurópsky maklérsky dom mal tesne pred uzavretím obchodov na burze k dispozícii viac ako pol miliardy korún, aby mohol nakupovať. Aká šťastná náhoda.

Analytici tento obchod čoskoro vyhodnotili takto: Penta, J&T a Istrokapitál sa dohodli s Transpetrolom pod kontrolou SMK a s ministerstvom hospodárstva pod kontrolou SDKÚ na vianočnom darčeku. Penta a J&T okamžite popreli, že by mali s týmto obchodom niečo spoločné.

Už o niekoľko týždňov bolo všetko inak. V januári 2002 potvrdila Poštová banka pod kontrolou Istrokapitálu, že balík akcií VSŽ od Transpetrolu nakúpila ona. Penta a J&T priznali, že časť akcií VSŽ od Poštovej banky kupujú oni. Penta nakoniec získala týmto obchodom viac ako 7 percent akcií VSŽ za sumu „medzi 160 až 200 Sk za akciu“.

Zhrnutie

1. Penta v roku 2000 nakupovala akcie VSŽ, väčšinu za cenu 93 až 95 Sk za akciu.

2. Penta v roku 2000 predala štátnemu Transpetrolu viac ako 7 percent akcií VSŽ za cenu 289 Sk za akciu.

3. Penta v roku 2001 nadobudla od štátneho Transpetrolu viac ako 7 percent akcií VSŽ za cenu 160 až 200 Sk za akciu.

4. Penta teda na tých istých akciách VSŽ zarobila dvakrát. Najskôr na ich predaji štátu, potom na ich odkúpení od štátu. A zarobila na VSŽ aj tretíkrát. Ale o tom o chvíľu.

Na záver kvízová otázka pre čitateľov: Čo myslíte, ako dopadnú desaťtisíce malých akcionárov VSŽ? Hneď sa k tomu dostaneme, ale predtým si ešte skúsme zodpovedať otázku, kto okrem finančných žralokov mohol na tomto biznise zarobiť.

Kto mohol profitovať na akciách VSŽ?

Pravdepodobne ten, kto tento obchod s akciami VSŽ mohol zabezpečiť. Najdôležitejšou postavou, ktorá tento dvojobchod Pente umožnila, bol vtedajší minister hospodárstva Harach. Tento obchod by sa však nemohol uskutočniť bez vtedajšieho šéfa Transpetrolu Czuczka, ktorý bol nominantom

SMK. A je nemysliteľné, že by Harach tento obchod uskutočnil bez vedomia vtedajšieho podpredsedu vlády pre ekonomiku Ivana Mikloša a premiéra Mikuláša Dzurindu.

Predvianočný predaj akcií VSŽ pod kontrolou Transpetrolu bol podrazom voči štátnemu FNM, ktorý počítal s tým, že dohoda o spoločnom predaji akcií VSŽ spolu s Transpetrolom bude dodržaná. Bol to podraz aj voči samotným VSŽ pod kontrolou štátu, ktoré boli pripravené odkúpiť vlastné akcie – mali na to dostatok finančných prostriedkov na účtoch. A najväčší podraz to bol voči Američanom, ktorí zachránili oceliarsku časť VSŽ a chceli kúpiť aj zvyšok železiarní.

Američania potom Dzurindovi aj Miklošovi dali pocítiť, že sú na nich nahnevaní. Vtedajší americký veľvyslanec Ronald Weiser dokonca údajne Robertovi Ficovi poskytol kompromitujúce materiály, ktoré mali svedčiť o účasti Ivana Mikloša na tomto obchode. Robert Fico potom v televíznych debatách vyzýval Spojené štáty americké, aby „poskytli konkrétne informácie o korupcii na najvyšších miestach slovenského politického systému“. Na fakte, že VSŽ definitívne ovládli finanční žraloci, to však už nemohlo zmeniť nič.

Ferrari pre J&T

Uštvanie malých akcionárov VSŽ

Vo VSŽ sa začiatkom roka 2002 ocitli traja kohúti na jednom smetisku – Penta, J&T a Istrokapitál. Do orgánov spoločnosti vstúpili spolu. V máji 2002

sa stal predsedom dozornej rady VSŽ Jaroslav Haščák a členmi dozornej rady sa stal aj Mário Hoffman za Istrokapitál a Ivan Jakobovič za J&T.

V dozornej rade VSŽ sa stretli aj s osobou, ktorú do nej nominoval štát. Neskôr sa však ukázalo, že táto osoba skôr zastupovala záujmy Haščáka ako záujmy štátu. Mám na mysli členku výkonného výboru FNM Annu Bubeníkovú, dovtedajšiu predsedníčku dozornej rady a neskôr na istý čas členku dozornej rady VSŽ.

Tri najsilnejšie slovenské finančné skupiny Penta, J&T a Istrokapitál však museli dospieť k zhode, ako si podelia „korisť“. V lete 2002 nakoniec došlo k oveľa širšej dohode. Penta dostala VSŽ, J&T dostala podiel Penty v Reštitučnom investičnom fonde, J&T a Istrokapitál dostali akcie Penty v Slovnafte a Istrokapitál dostal Slovenskú plavbu a prístavy.

Ivan Jakobovič z J&T neskôr na tento „big deal“ spomínal takto:

„Áno, model delenia bol urobený tak, aby bol spokojný každý. My sme sa s Istrokapitálom rozhodli pre možnosť stavať ponuku a druhá skupina - Penta - si z nej vyberala. Súčasťou výmeny bola aj určitá suma v hotovosti, na ktorej sme sa chvíľu nevedeli dohodnúť. Nakoniec sa to vyriešilo tak, že namiesto spornej sumy nám Penta kúpila Ferrari. Takže som spokojný, myslím si, že stav vyhovuje všetkým.“

Tento stav asi naozaj vyhovoval všetkým zúčastneným finančným skupinám, ktoré si takto podelili akcie v lukratívnych slovenských podnikoch. Ale určite nevyhovoval 80-tisícim malým akcionárom VSŽ, ktorých dostala Penta v

rámci dohody do „správy“. Penta totiž už čoskoro spustila akciu na ich vytlačenie z VSŽ.

Uštvanie malých akcionárov VSŽ

Prvým krokom bola zmena sídla spoločnosti. V septembri 2002 Penta „presťahovala“ VSŽ do Bratislavy. Druhým krokom bolo posilnenie pozície vo VSŽ v októbri 2002. Penta kúpila od US Steel 25 percent akcií VSŽ za 580 miliónov Sk.

V lete 2003 Haščák vyhlásil, že VSŽ nebude vyplácať žiadne dividendy. Odkaz malým akcionárom znel jasne: Akcie sú vám zbytočné, aj tak za ne žiadne výnosy nedostanete, radšej nám ich predajte. Na valnom zhromaždení v júli 2003 Penta rozhodla o stiahnutí akcií VSŽ z burzy a následne vyhlásila povinnú ponuku na odkúpenie akcií.

Ponúkanú cenu za akciu sa Pente podarilo stlačiť účtovnými operáciami na 89 korún. Darmo zástupcovia malých akcionárov kričali, že chcú dostať aspoň podhodnotených 160 korún za akciu, ktoré žraloci zaplatili pred Vianocami 2001 Transpetrolu. Nikto ich nepočúval a nikto im nepomohol. Presne tak, ako malým akcionárom Istrofinu.

Polovica malých akcionárov to vzdala a predala svoje akcie VSŽ za smiešnu sumu 89 Sk za akciu. Za tú istú sumu predal Pente svoje akcie VSŽ aj štátny FNM. Podraz od Transpetrolu, ktorý sme opísali v minulej časti Penta story, spôsobil štátu škodu v hodnote stámiliónov korún.

Zvyšní malí akcionári si museli prísť po svoje akcie VSŽ – listinné cenné papiere – osobne do Bratislavy. Mali na to čas od novembra 2003 do januára 2004. Veľa akcionárov VSŽ bolo z východného Slovenska a pre počasie alebo náklady na cestovanie si akcie vôbec neprevzali.

Začiatkom roka 2004 rozhodla Penta o premenovaní VSŽ na Slovenský investičný holding. Opäť sa zmenilo aj sídlo spoločnosti na inú adresu v Bratislave. Tento proces „hýbania a premenovávaní škatúl“ už takisto poznáme z kauzy VÚB Kupónu.

V Slovenskom investičnom holdingu ešte stále zostalo približne 14-tisíc malých akcionárov.

A preto začiatkom roka 2006 prišlo ďalšie dejstvo tejto frašky. Slovenský investičný holding zmenil právnu formu na družstvo a názov na Slovenské investičné družstvo. Kto chcel zostať členom „družstva VSŽ“, musel doplatiť základný vklad člena družstva stanovený na 360-tisíc korún. Inak musel odísť a dostal približne 409 korún za akciu.

Jaroslav Haščák sa pre Trend vyjadril:

„Naše heslo bolo – žiadna šikana. Družstevníci nesmeli mať pocit, že sú šikanovaní.“

Ako si mohli drobní družstevníci z VSŽ vychutnať pokojný život bez šikany podľa Haščáka, uvidíme už čoskoro. V stanovách „družstva VSŽ“ bolo totiž ustanovenie, že kto sa trikrát za sebou nezúčastní na členskej schôdzi družstva, bude z družstva vylúčený. Haščák sa určite inšpiroval Lipšicovým pravidlom „trikrát a dost“.

Čitateľa už asi neprekvapí, že Penta túto právnu kľučku dokonale využila. Podľa týždenníka Trend sa v júni a júli 2006 konali hneď tri schôdze „družstva VSŽ“. No a v auguste 2006 už najväčší slovenský družstevník Penta vylučoval za absencie na družstevných schôdzach. Iba pre „pobavenie“ čitateľov uvádzame, že inzeráty o schôdzach „družstva VSŽ“ boli zverejňované iba v jedných novinách týždeň pred schôdzou, neposielali sa žiadne pozvánky a ako neospravedlnená absencia sa kvalifikovala aj neúčast z dôvodu pobytu v zahraničí.

Pente sa nakoniec podarilo uštváť takmer všetkých malých akcionárov VSŽ. Na členskej schôdzi „družstva VSŽ“ sa ich v roku 2007 zúčastnilo menej ako 30. A vtedy Penta konečne rozhodla o vyplatení zisku nielen za rok 2006, ale aj za minulé roky. Celkovo Penta vyplatila členom družstva – teda takmer na 100 percent sebe – 105 miliónov eur. V prepočte viac ako 3,1 miliardy korún. A to bola iba oficiálna časť výnosu z VSŽ. Penta sa teda s malými akcionármi VSŽ musela trápiť 5 rokov, ale výsledok určite stál za to.

A potom už bolo treba iba pozametať. V auguste 2008 bolo „družstvo VSŽ“ opäť zmenené na Slovenský investičný holding, ale tentoraz nie na akciovú spoločnosť, ale na eseročku. A ako na potvoru, tesne pred Vianocami, 15. decembra 2008, valné zhromaždenie rozhodlo o zrušení spoločnosti zlúčením so spoločnosťou GRATIO HOLDINGS LTD, so sídlom v Nikózii na Cypre. Bývalé VSŽ mali vtedy základné imanie viac ako 191 miliónov eur.

Rekapitulácia

Pripomeňme si na záver všetky názvy, sídla a právne formy, ktorými prešli kedysi slávne Východoslovenské železiarne od prevzatia Pentou až do svojho trpkého konca:

1. V roku 2002 sa sídlo VSŽ presunulo z Košíc na Trnavskú cestu 8/A, Bratislava.

2. V roku 2004 sa sídlo VSŽ presunulo na Osadnú 11 v Bratislave a názov VSŽ zmenil na Slovenský investičný holding, a.s.

3. V roku 2006 sa právna forma spoločnosti zmenila z akciovky na družstvo a názov sa zmenil na Slovenské investičné družstvo.

4. V roku 2008 sa právna forma spoločnosti zmenila z družstva na s. r. o. a názov sa zmenil opäť na Slovenský investičný holding.

5. V decembri 2008 odleteli posledné „zvyšky“ VSŽ pod názvom GRATIO HOLDINGS LTD do tepla na Cyprus. Malí akcionári VSŽ zostali na Slovensku.

6. V októbri 2009 bol Slovenský investičný holding, s. r. o., vymazaný z obchodného registra. Penta práve oslávila 15 rokov od svojho vzniku.

Denník SME uverejnil 19. januára 2002 článok s takýmto titulkom: „J&T a Penta: Akcie železiarní máme my. Dnešní drobní akcionári VSŽ sa môžu tešiť.“ Mám taký dojem, že bývalí malí akcionári VSŽ dodnes nevedia, ako majú také veľké šťastie stráviť.

Keby sme chceli opísať všetky najdôležitejšie kauzy našich oligarchov, musela by mať táto kniha objem niekoľkých náučných slovníkov. Naším cieľom však nebolo vyčerpať čitateľa a znechutiť ho do krajnosti. Na príkladoch týchto káuz sme chceli iba opísať, ako oligachovia svoju moc a vplyv využívajú. A teraz prichádzame k dôležitému nástroju, ktorým si oligarchovia svoju moc a kontrolu nad slovenskou politikou udržiavajú.

Médiá ako zbraň

Politika ako reality show režírovaná oligarchami

Vo všetkých kauzách, ktoré sme doteraz opísali, mala Penta jeden zásadný problém: Vždy sa našli niekoľkí novinári, ktorí o týchto kauzách informovali. Penta mala potom neprijemnosti, pretože musela neustále niečo vysvetľovať a zachraňovať aspoň zvyšky svojej pošramotenej povesti.

Bola len otázka času, kedy si aj Penta položí otázku: Načo sa naťahovať s novinármi, keď si nejaké to médium môžeme kúpiť? Prví oligarchovia totiž vstúpili do sveta médií ešte pred vznikom Penty.

Peter Vajda

Ako prvý z ponovembrových oligarchov sa stal majiteľom média Peter Vajda. Keď sa HZDS v januári 1993 na čele so súčasným starostom Petržalky Vladimírom Bajanom pokúsilo rozprášiť redakciu vtedajšej Smeny, Vajda podal pomocnú ruku Alexejovi Fulmekovi a Karolovi Ježíkovi. Odfinancoval štart nového denníka SME, ktorý existuje dodnes.

Jozef Majský

Čoskoro po Vajdovi sa stal majiteľom médií Jozef Majský. Najskôr kúpil živoriacu Smenu, ktorú neskôr spojil so SME a stal sa spolu s Petrom Vajdom spolumajiteľom SME. Neskôr kúpil aj Národnú obrodu. Tú predtým ovládla skupina Alexandra Rezeša, ale po voľbách 1998 už mali Rezešovci iné starosti.

Široký, Výboh a Brhel

Ani Juraj Široký neostal bokom a kúpil denník Pravda s vydavateľstvom aj tlačiarňami. V súčasnosti Pravdu formálne vlastní J&T, ale v skutočnosti ju má údajne vlastniť osobný priateľ premiéra Fica Miroslav Výboh a Smeru blízky oligarcha Jozef Brhel.

Pavol Rusko

Ďalším veľkým hráčom na mediálnom ihrisku sa stal Pavol Rusko, riaditeľ a spolumahiteľ televízie Markíza. Ten vlastníctvo najväčšej slovenskej televízie používal naozaj ako atómovú bombu. Najskôr podporoval v spore o lídra protimečiarovskej opozície Mikuláša Dzurindu a pomohol mu stať sa premiérom. Podporoval aj košického primátora Rudolfa Schustera, ktorého stranu SOP dostal do parlamentu. SOP sa stala súčasťou vládnej koalície prvej Dzurindovej vlády a z Rudolfa Schustera sa stal prezident.

Pred voľbami 2002 založil Pavol Rusko politickú stranu ANO a vďaka podpore Markízy sa ANO stalo po voľbách 2002 súčasťou vládnej koalície druhej Dzurindovej vlády. Rusko bol najskôr podpredsedom parlamentu a neskôr ministrom hospodárstva.

Keď sa dostal Rusko do sporu s vtedajším ministrom vnútra za KDĤ Vladimírom Palkom, Markíza uverejňovala v spravodajstve každý deň aspoň dva „kydáky“ proti KDĤ. Jedným z redaktorov, ktorý tieto „kydáky“ vyrábali, bol aj Erik Tomáš, neskorší šéf tlačového oddelenia premiéra Fica a predtým Kaliňákov hovorca na ministerstve vnútra.

Fiľo a Kováčik

Ešte tesne pred voľbami v roku 1998 sa Rusko dostal do sporu o vlastníctvo Markízy s Mariánom Kočnerom. Dlhé roky sa potom okolo neho pohybovala po ukrajinsky hovoriaca ochranka. Niekedy nebolo celkom zrejmé, či ho ochranka chráni pred niekým zvonku, alebo si iba strážia, aby ich lukratívny klient musel ďalej platiť.

V tom čase sa Ruskovi stala taká nepríjemnosť, že si podľa jeho slov pri čistení zbrane nešťastnou náhodou prestrelil vlastnú nohu. Zlé jazyky však v tom čase hovorili, že mu takýmto spôsobom jeho ochranka prepojená s podsvetím chcela pripomenúť, aby im nezabúdal pravidelne platiť poplatok za ochranu.

Túto pre Ruska veľmi nepríjemnú situáciu nakoniec vyriešili Milan Fišo z SCP Ružomberok a neskorší šéf Slovenského futbalového zväzu Ján Kováčik. Práve oni Kočnerovu pohľadávku odkúpili a stali sa spolujemajiteľmi najsledovanejšej televízie. Niekoľko rokov profitovali zo ziskov a vplyvu z Markízy. Nakoniec svoj podiel v Markíze spolu s Ruskom predali americkej spoločnosti CME.

J&T a Kmotrík

Do mediálnej sféry vstúpil aj Ivan Kmotrík, ktorý kúpil TV JOJ a skupina J&T, ktorá kúpila TA3. V roku 2007 si oligarchovia tieto televízie vymenili. Odvtedy vlastní Kmotrík TA3 a J&T vlastní TV JOJ.

J&T však pokračovala v skupovaní médií. Prostredníctvom firmy JOJ Media House vykonáva J&T svoje aktivity na mediálnom trhu. Na Slovensku ide o televízne kanály JOJ, JOJ PLUS, WAU a SENZI. Do skupiny patria aj internetové portály JOJ.sk, plus.sk, wau.sk, senzi.sk, huste.tv, noviny.sk, tipsportextraliga.sk, videoportal.sk, premuza.sk a prezenu.sk.

Skupina sa venuje aj outdoorovej reklame prostredníctvom firiem Akzent BigBoard, a. s., BigMedia, spol. s r. o., HANDY MEDIA, s. r. o., BHB, s. r. o. V tejto oblasti má firma aktivity aj v Česku, Rakúsku, Chorvátsku a Macedónsku.

JOJ Media House sa venuje aj výrobe aplikácií a web dizajnu prostredníctvom firmy eFabrica, a. s.

Na Slovensku vlastní člen skupiny J&T Peter Korbačka Rádio Anténa Rock. V Česku vlastní Patrik Tkáč s Danielom Křetinským bulvárne tituly Blesk, Aha!, denník Sport, časopisy Reflex, ABC, GEO, Blesk pre ženy, Blesk Hobby a Svet motorov. Vlastnia aj internetové portály Krasa.cz, Parfemy.cz, Prozdravi.cz, Hodinky.cz, Sperky.cz a Modnidoplňky.cz.

Penta

V roku 2014 vstúpila na mediálny trh razantne aj Penta. Ako sa vyjadril Marek Dospiva, aj Penta potrebuje svoj „atómový kufrík“. Tým priznal, že oligarchovia neskupujú médiá na to, že by z nich očakávali zisk. Vnímajú ich ako nástroj vplyvu na politikov a obchodných konkurentov.

Zoznam toho, čo všetko Penta na slovenskom mediálnom ihrisku vlastní alebo spoluvlastní, je veľmi rozsiahly. Posúďte sami:

1. Denníky: Plus 1 deň, SME, Korzár, Uj Szó

2. Týždenníky: Plus 7 dní, Trend, Šarm, Báječná žena, Vasárnap, TV oko, Trnavské noviny, Týždenník pre Záhorie, Senec Pezinok, Nitrianske noviny, Týždeň na Pohroní, Naše novosti, Topoľčianske noviny, Trenčianske noviny,

Noviny stredného Považia, Hornonitrianske noviny, Žilinské noviny, Kysucké noviny, Liptovské noviny, Turčianske noviny, Oravské noviny, Banskobystrické noviny, Horehronie, Noviny Žiarskej kotliny, Novohradské noviny, Zvolensko-Podpolianske noviny, Humenský korzár, Bardejovský korzár, Rožňavský korzár, Michalovský korzár, Spišskonovoveský korzár, Popradský korzár, Ľubovniansky korzár.

3. Dvojtyždenník: Profit

4. Mesačníky: Zdravie, Záhradkár, EMMA, Brejk, Pekné bývanie, Dobré jedlo, Poľovníctvo a rybárstvo, Včielka, Zornička, Ohník, Bobík

5. Internetové portály: pluska.sk, aktualne.sk, atlas.sk, centrum.sk, lepsiebyvanie.sk, zeny.sk, mapy.sk, referaty.sk, wanda.sk, zlavovekupony.sk, pobox.sk, Cestovné poriadky cp.atlas.sk, automix.sk, etrend.sk, sme.sk.

Jediným hráčom mimo slovenských oligarchov, ktorý sa ešte drží na slovenskom mediálnom trhu, je vydavateľ Nového času a internetového portálu aktuality.sk, skupina Ringier. Obávam sa, že je to len otázka času, kedy ho Penta alebo J&T kúpi.

Reality show

Vlastníctvo médií nie je pre oligarchov dôležité len na ututľovanie vlastných škandálov. Oveľa dôležitejšie sú médiá pri vytváraní tlaku na politikov.

Oligarcha sa môže rozhodnúť, či bude niektorého politika alebo niektorú politickú stranu „vyrábať“ alebo škandalizovať a ničiť.

Hra o Slovensko je vlastne hrou o žetóny. Ak má oligarcha svojich politických „žetónov“, sedí za stolom pri rozdeľovaní povolebnej koristi. Najviac peňazí má dnes vláda, cez ktorú tečú aj peniaze z eurofondov. Každý oligarcha sa, samozrejme, chce zúčastňovať na prerozdeľovaní týchto peňazí čo najintenzívnejšie. Mať svoju stranu, alebo aspoň svojich politikov, je pre dnešných oligarchov nevyhnutnosť.

Ale politickí „žetóni“ nie sú dôležití iba kvôli peniazom. Nepriamo zabezpečujú aj beztrnosť. Práve preto sa tak dlho ňaťahovala voľba a vymenovanie generálneho prokurátora. Tento najvyšší „štátny žalobca“ má totiž moc rozhodnúť, ktorá kauza sa dostane pred súd. Ak sa nejaká kauza nedostane pred súd, jej aktéri nikdy nemôžu byť potrestaní. Politickí „žetóni“ rozhodujú aj o nominovaní sudcov a policajných funkcionárov.

Žiaden politický „žetón“ nemôže v súčasnom svete získať dôveru voličov bez vystupovania v médiách. Mediá vysielajú dennodenne reality show, ktorú vydávajú za politické spravodajstvo alebo publicistiku. Úspešný politický „žetón“ dnes musí byť navyše aj celebritou, ktorá sa neustále zjavuje nielen v politických rubrikách, ale aj v talkshow a na stránkach spoločenských rubrik.

Mediá dnes určujú témy, ktorými sa budú ľudia zaoberať. Určujú aj ľudí, ktorí budú s týmito témami spájaní. Takto mediá vytvárajú virtuálnu realitu, v ktorej všetci žijeme. Nie je podstatné, ako veci naozaj sú. Podstatné je, ako sa nám javia na základe obrazov, ktoré nám mediá neustálym opakovaním vtlačajú do podvedomia.

Mediálna propaganda

Na vytvorenie želaných obrazov v podvedomí voličov slúžia tri základné metódy. Sú veľmi jednoduché, dalo by sa povedať primitívne, a práve preto sú také účinné. Stačí iba, aby bol majiteľ média dôsledný v ich aplikovaní.

Prvou metódou je „špinenie a ošpincovanie“. Táto technika je založená na známom výroku „Tisíckrát opakovaná lož sa stáva pravdou“. Ide o to dosiahnuť, aby boli s menom politika, ktorý nie je „žetónom“, spájané samé negatívne veci. Časom sa u voliča vytvorí podvedomý návyk. Volič má potom „blbý“ pocit vždy, keď vidí daného politika. Nikto z nás nechce voliť niekoho, z koho má „blbý“ pocit.

Účinnosť tejto metódy je založená iba na neustálom opakovaní. Logické argumenty nielenže nie sú potrebné, ale sú aj nežiaduce, pretože iba zbytočne odpútavajú pozornosť od jednoduchého posolstva.

Najhoršie je, že sa pri voľbách rozhodujeme najmä na základe emócií. Racionálne si môžeme stokrát povedať, že niektorý politik robí správne veci a nič zlé neurobil. Proti „blbému“ pocitu vo vlastnom podvedomí vytvorenému médiami sa vie málokto brániť.

Fakt, že emócie sú vždy silnejšie ako logika, krásne demonštruje židovská anekdota:

Stretne sa Kohn so Straussom. Kohn mu ďakuje za večeru u Straussovcov, hovorí, že aj s manželkou si to veľmi pochvaľovali. A radi by si to niekedy zopakovali. Ale Strauss sa tvári kyslo.

Nakoniec Strauss povie, že bohužiaľ, oni s manželkou to vnímajú inak. Stala sa totiž taká vec, že po odchode Kohnovcov nevedeli nájsť strieborný príbor. Kohn sa ohradí: „Azda si nemyslia, že sme ho ukradli my?“ Strauss odpovie: „Nie, my sme ten príbor potom našli. Ale blbý pocit zostal.“

Druhou metódou propagandy je „psia hlava“. Ak niekomu nasadíte psiu hlavu, nevyzerá ako slušný človek. Robí sa to veľmi jednoducho. Stačí iba, keď s menom človeka neustále spájate emocionálne slovo s negatívnym vyznením. Keď to robíte dostatočne dlho, negatívna emócia spojená so slovom sa prepojí s menom človeka.

Používajú sa na to slová, ktoré končia na „-ista“ alebo „-fób“. Predstavme politika, ktorý sa volá napríklad Novák. A predstavte si, že jeho meno čítate v novinách a počúvate v rádiách alebo v televízii iba takto: fašista Novák, sexista Novák, rasista Novák, islamofób Novák, homofób Novák...

Aké je to jednoduché, že? Stačí len vymyslieť dostatok slov, aby bolo medzi nimi aj také, ktoré je práve vám z duše odporné. Každý máme také slová. A potom tieto slová stačí len dostatočne veľakrát zopakovať v súvislosti s menom politika.

Tretou metódou propagandy nepriateľa je „znechucovanie“ alebo „všetci sú rovnakí“. Táto metóda je založená na nasledujúcom: Ak si ľudia myslia o

oligarchoch a skorumpovaných politikoch len to najhoršie, to ešte vôbec nevedí. Stačí presvedčiť ľudí, že všetci sú aj tak takí istí. Stačí, keď ľudia neprídu k voľbám. Ak neprídu k voľbám alebo k referendu, systém zostane bežať tak ako doteraz.

Oligarchovia ako majitelia médií dnes rozhodujú o tom, ktorí politickí „žetóni“ dostanú vstupenku do politickej reality show. Z ich pohľadu je logické, že nedajú priestor nikomu, kto by ich „systém“ mohol ohroziť. A tak máme na Slovensku v politike ľudí, ktorí majú vzletné reči, ale v skutočnosti sú iba „žetónmi“ v hre niekoho iného.

Nebolo to tak vždy. Pomer síl medzi politikmi a oligarchami sa totiž na Slovensku po roku 1989 postupne vyvíjal.

Tretia časť

Politici a oligarchovia

Kto je silnejší: Oligarchovia alebo politici?

Tri fázy vývoja „systému“ na Slovensku

Pred rokom 1989 u nás žiadni oligarchovia neboli. Politici komunistickej strany vládli ostatným zložkám spoločnosti. Títo komunistickí politici si však museli svoju vedúcu úlohu v spoločnosti vybojovať.

Na začiatku päťdesiatych rokov dvadsiateho storočia sa totiž bezpečnostné zložky štátu pod sovietskym vplyvom vymkli kontrole komunistickej strany a viedlo to k politickým procesom a popravám komunistických funkcionárov. Napríklad aj generálneho tajomníka ÚV KSČ Rudolfa Slánskeho. Odsúdený bol vtedy aj neskorší generálny tajomník ÚV KSČ Gustáv Husák.

Odvtedy si preto vedenie komunistickej strany bezpečnostné zložky štátu prísne strážilo, aby bolo jasné, kto má v štáte skutočnú moc. Úplne jasné to bolo po roku 1962, keď bol odvolaný vtedajší veľmi silný minister vnútra Barák, ktorý bol nahradený neskorším dlhoročným premiérom Ľubomírom Štrougalom.

Napriek tomu, že tesne pred pádom komunizmu bol Alojz Lorenc veľmi mocným mužom, stále podliehal a závisel od vôle generálneho tajomníka Ústredného výboru KSČ. Princíp podriadenosti politikom platil.

Do roku 1998: Oligarchovia museli poslúchať politikov

Po roku 1989 sa situácia zmenila v tom, že politikmi sa stali ľudia volení občanmi v parlamentných voľbách. Následne tí politici, ktorí tvorili vládnu väčšinu v parlamente, rozhodovali o tom, čo sa v štáte bude diať. V bezpečnostných zložkách štátu aj v biznise.

Rodiaci sa oligarchovia, ako boli Vladimír Lexa, Jozef Majský, Peter Vajda či Juraj Široký, záviseli od rozhodnutí politikov. Ak sa politici rozhodli prideliť Lexovi alebo Majskému nejaký ten podnik v privatizácii, tak to urobili. Ak sa politici rozhodli Vajdovi vziať privatizačné fondy a prideliť ich Širokému, tak to urobili.

Nehodnotíme teraz, či to politici robili správne a spravodlivo. Ide iba o to, aby si čitateľ uvedomil fakt, že do roku 1998 boli na Slovensku politici silnejší ako oligarchovia. A tak to má byť, pretože politikov volia občania. Ak sa nejaký politik správa zle, tak ho môžu občania vymeniť v najbližších voľbách. Žiaden politik nemá prilepenú svoju stoličku o zadok, ako hovorieval Mikuláš Dzurinda. Presvedčil sa o tom Vladimír Mečiar a nakoniec aj sám Dzurinda.

Kameň úrazu je v tom, že oligarchovia sa na rozdiel od politikov nedajú vymeniť voľbami. V demokratickej spoločnosti im nikto nemôže po politickej zmene vo voľbách znárodniť všetky peniaze a ich majetok. A tak to má byť, pretože inak by politici okamžite siahli aj na vlastníctvo obyčajných ľudí.

Dobrý systém má byť však nastavený tak, že politici zastupujúci štát musia byť silnejší ako oligarchovia. Ak oligarcha získa pocit, že by mal byť nad zákonom, čo sa často stáva, demokratický politik musí mať silu ukázať oligarchovi, že sa mýli a nad zákonom nie je.

Teraz poviem niečo, čo bude možno trochu prekvapujúce. Ale chcem tým ešte viac vyjasniť, v akom „systéme“ žijeme dnes. Za Vladimíra Mečiara bol slovenský „systém“ nastavený zdravšie ako dnes. Mečiar porušoval zákony, prerozdeľoval majetok svojim kamarátom, za jeho vlády bol unesený

prezidentov syn. Napriek tomu však „systém“ fungoval lepšie ako dnes, pretože umožňoval Mečiarovu výmenu. Umožňoval zmenu zlej politiky, ktorú vtedajší politici robili. Občania rozhodli a Mečiar, ktorý za zľú politiku zodpovedal, musel odísť.

1998 – 2006: Veľká dohoda

Keď v roku 1998 prehralo Mečiarovo HZDS parlamentné voľby a vznikla Dzurindova vláda, všetci čakali, čo sa stane so „systémom“. Najmä Mečiarom vytvorení oligarchovia čakali, čo bude a volili rôzne stratégie, ako si uchovať moc a vplyv.

Oligarchovia ako Ján Smerek (VSŽ), Ján Gabriel (VÚB), Ivan Kišo (Slovenská sporiteľňa) alebo Jozef Brhel sedeli ako poslanci za HZDS v parlamente a v opozícii čakali, či sa prvá Dzurindova vláda nerozpadne. Lexovci a Penta vyvážali cash do zahraničia, aby boli pripravení na zlé časy. A Peter Vajda sa snažil získať naspäť to, o čo ho mečiarovci okradli.

V novej Dzurindovej vládnej garnitúre sa vtedy odohral súboj dvoch skupín ľudí: Prví brali zmenu vo voľbách 1998 vážne, chceli potrestať porušovania zákonov za tretej Mečiarovej vlády a chceli, aby sa ukradnutý majetok vrátil do rúk štátu. Druhá skupina mala inú stratégiu. Išla na dohodu s mečiarovskými oligarchami a túto dohodu chcela aj finančne zúžitkovať.

Tieto dve skupiny existovali naprieč politickými stranami, naprieč bezpečnostnými zložkami štátu, naprieč prokuratúrou aj súdnictvom. Prvá skupina, ktorá sa chcela s mečiarovskými oligarchami tvrdo vysporiadať, mala

oproti druhej skupine jednu veľkú nevýhodu. Títo ľudia naivne verili, že všetkým v novej Dzurindovej garnitúre ide o to isté, o čo im.

Druhá skupina mala oveľa ľahšiu pozíciu. Mohla sa tváriť, že oni sú tí dobrí, ktorí sú rozumní a štátotvorní. Oni sú tí, ktorí nemajú krvavé oči. „Čo sme si, to sme si. A poďme ďalej. Samozrejme, bude to niečo stáť, ale nejako sa dohodneme.“ Čoskoro sa ukázalo, že táto druhá skupina je oveľa silnejšia.

Ešte pred voľbami sa so SDKÚ dohodol Slavomír Hatina. Minister hospodárstva Ľudovít Černák s ním urobil „deal“, ktorý spočíval v tom, že po voľbách Hatina vrátil štátu 10 percent akcií Slovnaftu a Dzurindova vláda vyhlásila, že Hatina štátu nič nedlží. Ostatní oligarchovia si potom takisto rýchlo našli cesty k „novým“. Stačilo, aby čítali noviny, a veľmi rýchlo zistili, s kým sa dá dohodnúť.

Penta sa Dzurindovej vlády obávala zbytočne

Po páde Mečiarovej vlády si Penta nebola istá, či pre prepojenie s Lexovcami a metódy svojho zarabania peňazí nebude vystavená tlaku zo strany štátu. Práve preto v rokoch 1998 – 1999 „vyviezla“ Penta väčšinu svojich zdrojov do zahraničia – najmä na Cyprus.

Obavy Penty sa však ukázali zbytočné. Našli sa síce predstavitelia Dzurindovej vlády, ako napríklad ministerka financií Schmögnerová, ktorí chceli proti Pente postupovať tak, ako si zaslúžila. Ale, ako sme mohli pozorovať v prípade Slovenskej poisťovne alebo VSŽ, Penta rýchlo našla hráčov „na druhej

strane“, ktorí boli ochotní spolupracovať. Najskôr iba prípad od prípadu. Ale neskôr sa z toho stal „systém“.

Namiesto toho, aby Dzurindova vláda potlačila systém mečiarovských oligarchov a finančných skupín, ona tento systém postupne prevzala. Boli síce pokusy o vzostup dzurindovských oligarchov a finančných skupín, ale tie z dlhodobého hľadiska neprežili. Mečiarovské finančné skupiny a oligarchovia už boli príliš silní a mali príliš veľký náskok.

Mitro a Cibula: Symboly veľkej dohody

V roku 2001 týždenník Plus 7 dní uverejnil článok, v ktorom informoval o zaujímavej partii ľudí, ktorí spolu hrali tenis v Chorvátsku. Okrem Vladimíra Mitra, šéfa SIS, a jeho partnera v advokátskej kancelárii Milana Ružbárskeho si zahrali tenis aj Ján Gabriel a Ivan Kiňo. Tenisovú párty im organizoval Pavol Miškov, bývalý člen topmanažmentu VSŽ za Alexandra Rezeša.

Nebolo to však prvé prepojenie riaditeľa SIS Mitra na oligarchov. Na začiatku tretej Mečiarovej vlády bol vtedajší riaditeľ SIS Vladimír Mitro odvolaný spolu so šéfom rozvedky Igorom Cibulom. Počas tretej Mečiarovej vlády ich „prikryl“ Jozef Majský. Vtedy Mitro s Cibulom riadili takzvanú paralelnú alebo opozičnú tajnú službu.

S touto Mitrovou - Cibulovou - Majského neoficiálnou tajnou službou spolupracovali viacerí bývalí príslušníci SIS, aktívni príslušníci SIS za Ivana Lexu, ako aj viacerí novinári - napríklad Peter Tóth. Tí príslušníci Lexovej SIS, ktorí spolupracovali s Mitrom, zostali aj po nástupe Dzurindovej vlády vo

funkciách. Napríklad šéf „odposluchov“ Ľuboš Kožela a jeho zástupca Ľubomír Lietava. Títo ľudia zostali po roku 1998 vo funkciách napriek tomu, že Mitro verejnou bezpečnosť ubezpečoval o prepustení všetkých Lexových ľudí zo SIS.

A možno to bolo ešte horšie. Najšpinavšiu prácu za Lexovej SIS robilo tzv. Komando 52. Toto Komando zbieralo diskreditujúce informácie na vtedajšiu opozíciu a robilo aj aktívne opatrenia na jej škandalizáciu a zastrašovanie. Nahrávali videonahrávky mimomanželských sexuálnych výkonov opozičných predstaviteľov a monitorovali ich obchodné aktivity.

Viacerí členovia tohto Komanda však prešli po voľbách 1998 na druhú stranu. Zaplatili za to informáciami. Možno aj o vtedajších predstaviteľoch novej vládnej koalície. Ako by tieto informácie Mitro, Cibula a Tóth použili? Je úplne nepredstaviteľné, že skúsení spravodajskí dôstojníci použili tieto informácie na presadenie svojich dohôd s mečiarovskými oligarchami? Na túto otázku si musí každý z nás odpovedať sám.

Každopádne, počas tretej Mečiarovej vlády pôsobil Vladimír Mitro v advokátskej kancelárii Mitro, Ružbársky, Koutun a Kuruc. Po návrate Mitra do funkcie riaditeľa SIS sa stali klientmi tejto advokátskej kancelárie napríklad Vladimír Poór alebo aj šéf nitrianskeho podsvetia Ľuboš Ferus. Klientom kancelárie zostal aj Jozef Majský. Denník SME niekoľkokrát zverejnil fotografiu, na ktorej sedí Ladislav Kuruc s bývalým šéfom SIS Ivanom Lexom.

Zaujímavá je v tejto súvislosti aj spoločnosť Edom.sk . Bola založená 12. mája 1999, teda približne pol roka po nástupe novej Dzurindovej vlády. V predstavenstve tejto spoločnosti figuroval novinár Ján Füle, neskorší šéf prezidentskej kampane Ivety Radičovej. V predstavenstve pôsobil aj Štefan

Szabo, dlhoročný člen predstavenstva spoločnosti Corinex, ktorá za tretej vlády Vladimíra Mečiara podpísala lukratívne zmluvy s SPP. Majiteľom Corinexu bol Jozef Brhel.

Zaujímavé sú aj mená v dozornej rade Edom.sk . Figuroval tam Robert Kaliňák, v tom čase právnik Corinexu. A aj Igor Cibula, dlhoročný priateľ a spolupracovník Vladimíra Mitra.

Spoločnosť Edom.sk istý čas vydávala internetový denník s rovnakým názvom. Tento internetový denník Igora Cibulu financoval Brhelov Corinex. Prečo to asi Corinex robil? Keď som sa na to pýtal zainteresovaných ľudí z prostredia Igora Cibulu, povedali mi, že to bola náhoda. Cibula vraj začiatkom roka 1999 povedal predsedovi predstavenstva Corinexu Petrovi Sobotkovi, že internetový denník je v tom čase výborná investícia do budúcnosti. A Sobotka s ním súhlasil. Možno sa táto investícia Corinexu naozaj vyplatila, aj keď internetový denník Edom.sk čoskoro zanikol. Corinex si však zmluvu s SPP udržal.

Mečiarovskou vládou zrodené finančné skupiny veselo fungovali ďalej. Politici už neboli silnejší ako oligarchovia. Ale ešte stále nimi neboli riadení ani neboli od nich závislí. K tejto tretej etape vývoja „systému“ sa práve dostávame.

„Akciová spoločnosť“ Smer

Politická strana ako podnikateľský projekt oligarchov

Mečiarovskí oligarchovia našli stratégiu a aj spolupracujúcich ľudí z Dzurindovej éry, aby si mohli ponechať majetok nadobudnutý za tretej Mečiarovej vlády. To však automaticky neznamenalo, že mohli robiť nový biznis so štátom. Preto sa rozhodli pre strategický krok.

V roku 1999 sa päť oligarchov, ktorých väčšina bola v tom čase poslancami za HZDS, utajene dohodlo s Robertom Ficom a Fedorom Flašíkom, že si prostredníctvom novej politickej strany Smer rozdelia vplyv na Slovensku. Dohodli si dokonca „akcionársku zmluvu“, ktorou si rozdelili vplyv v Smere. Pri týchto dohodách bol na škodu „akcionárov“ a Roberta Fica aj neskorší poslanec Smeru Bohuš Hanzel, ktorý si minimálne časť týchto rozhovorov nahrával a neskôr ich aj zverejnil.

Kto boli zakladatelia Smeru:

Juraj Široký, šéf Harvardských fondov na Slovensku, majiteľ napríklad Chemolaku Smolenice alebo Plastiky Nitra.

Vladimír Poór, za HZDS šéf tzv. Trnavskej skupiny, majiteľ ŽOS Trnava.

Jozef Brhel, bývalý štátny tajomník ministerstva hospodárstva za HZDS, v tom čase poslanec NR SR za HZDS.

Ján Gabriel, bývalý šéf štátnej Všeobecnej úverovej banky, v čase založenia Smeru bol poslancom za HZDS.

Ivan Kiňo, bývalý šéf štátnej Slovenskej sporiteľne, v čase založenia Smeru bol poslancom za HZDS.

Fedor Flašík bol za HZDS šéfom reklamnej agentúry Donar, ktorá dostávala reklamné zákazky od najväčších štátnych firiem, majiteľom rádia Koliba, neskôr manželom podpredsedníčky Smeru Moniky Beňovej. Podpis Fedora Flašíka figuruje na zmluve so známym podnikateľom Blaškom, v ktorej mu Flašík mal predať miesta poslancov a štátnych tajomníkov za Smer.

Robert Fico bol pred novembrom 1989 prominentným mladým komunistom. Od roku 1986 pracoval Fico na komunistickom ministerstve spravodlivosti. V roku 1987 sa stal členom komunistickej strany. Jeho perspektívu posilnil aj sobáš s dcérou vysokopostaveného príslušníka komunistickej nomenklatúry. Iba málokto mohol za komunizmu vycestovať na svadobnú cestu na Západ, ale Robert Fico strávil medové týždne na Malte. O novembri 1989 sa neskôr vyjadril takto:

„Nie že by ma to nezaujímalo, ale tak intenzívne som sa pripravoval na cestu do USA, že celé to obdobie mi vlastne ušlo. Keď sa pozerám späť, nezisťujem, že v roku 1989 by v mojom živote nastal nejaký zásadný prelom.“

V tomto zmysle Robert Fico presne zapadá do ponovembrových príbehov úspešných a bohatých oligarchov. Zmenou režimu preplávali bez problémov a využili všetky možnosti, ktoré im demokratický systém ponúkal. Zakladatelia Smeru si nemohli vybrať lepšiu „žetón“. Mali s ním veľmi podobnú životnú skúsenosť.

Po víťazstve Smeru vo voľbách 2006 dosadili jeho zakladatelia svojich ľudí do vlády. Nominantom Juraja Širokého bol minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek. Nominantom Jozefa Brhela boli minister financií Ján Počiatek a minister vnútra Robert Kaliňák. Nominantom Vladimíra Poóra a Jána Gabriela - teda bývalej trnavskej skupiny HZDS, bol minister dopravy Ľubomír Vážny.

Igor Šulaj, človek blízky Ivanovi Kiňovi, sa stal šéfom daňového riaditeľstva. Od Ivana Kiňa takpovediac pochádza aj neskorší šéf parlamentu Peter Pellegrini. Minister obrany Martin Glváč, blízky Fedorovi Flašíkovi a Vladimírovi Poórovi, sa stal vtedy štátnym tajomníkom na ministerstve výstavby.

Vplyv Fedora Flašíka v Smere však zoslabol už pred voľbami 2006, keď Robert Fico vyhodil z kandidátky Smeru viacerých jeho ľudí na zvoliteľných miestach. Dôvodom malo byť, že si nechával peniaze určené na predvolebnú kampaň Smeru. Napríklad vraj tiež od Andreja Babiša. Postupne slabol aj vplyv Gabriela s Kiňom, ktorí už po voľbách 2012 nemali svoje žetóny v hre.

Vplyvové skupiny v dnešnom Smere

Začať treba menom Miroslav Výboh, ktorý je osobným priateľom premiéra Fica. Výboh je známy tým, že sa zúčastnil na „slávnej“ lobistickej večeri v Prahe, kde si mal poradca českého premiéra Topolánka Marek Dalík údajne vypýtať masťný úplatok za objednávku obrnených vozidiel Pandur. Niektoré zdroje však hovoria, že Dalík je v tejto kauze nevinne a úplatok si mal v skutočnosti vypýtať niekto, koho priezvisko sa začína na V.

Silné miesto v podnikateľskom prostredí Smeru si vybudoval aj Pavol Paška, ktorý bol pôvodne považovaný za Širokého človeka. Práve Pašku mal Fico v spise Gorila označiť za človeka, s ktorým má Haščák rokovať o zdravotníctve.

Z mediálnych výstupov počas druhej Ficovej vlády sa zdá, že premiér udržuje akúsi rovnováhu medzi piatimi skupinami ľudí. Prvú skupinu riadi Miroslav Výboh, ktorý má silné postavenie v bezpečnostných zložkách štátu. Druhú skupinu tvoria Jozef Brhel, Robert Kaliňák, Ján Počiatek a Peter Kažimír. Tretiu skupinu zastrešuje Juraj Široký a patrí do nej aj Ľubomír Jahnátek. Štvrtú skupinu tvorí Pavol Paška, minister životného prostredia Peter Žiga a ďalší „Košičania“. Piatu skupinu tvorí Marek Maďarič, šéf NBÚ Jozef Magala a Peter Košč – pravá ruka Jozefa Magalu z čias jeho riadenia v tajnej službe. Peter Košč je známy aj tým, že v knihe Toma Nicholsona Gorila vystupuje ako onen tajomný muž s ochrankárom, ktorý mu neustále nosil veľmi dobré informácie.

J&T má v spolupráci s vládou Smeru pomerne výsadné postavenie. Patrikovi Tkáčovi sa spolu s Danielom Křetinským podarilo s Robertom Ficom dohodnúť prevzatie SPP. Na dobrej ceste vyzerá byť aj snaha o ovládnutie Slovenských elektrární. Okrem toho J&T ako investičná banka „prikrýva pred svetom“ obchody viacerých oligarchov, ktorí nechcú byť za týmito obchodmi videní. J&T znáša mediálnu pozornosť a za to dostáva svojiu odmenu.

Všetky tieto skupiny neustále bojujú v Smere o vplyv. A aj o to, ako sa rozdadajú karty po budúcich voľbách.

Politické projekty Penty

Jedna katastrofa za druhou

Počas druhej Dzurindovej vlády si začala čoraz viac uvedomovať potrebu politického krytia aj Penta. Najmä po tom, čo 20. decembra 2004 oznámila svoj strategický zámer pôsobiť v zdravotníctve. A tento biznis je prísne regulovaný štátom. Pravda, ak štát naozaj chce prísne regulovať hráčov na trhu.

Majitelia Penty veľmi dobre vedia, na akých princípoch funguje „akciová spoločnosť“ Smer. Podľa spisu Gorila sa Haščák s Ficom dokonca o zakladateľoch Smeru bavil. Možno práve Smer bol pre Haščáka inšpiráciou, na základe ktorej sa rozhodol vstúpiť do politiky.

Projekt NPS

V roku 2005 začala Penta pripravovať projekt novej politickej strany (NPS). Hlavnou motiváciou bolo získať pod kontrolu post ministra zdravotníctva. V spise Gorila sa uvádza toto:

„Haščák už má pripravených 6 ľudí, z ktorých vyberie ministra zdravotníctva. Haščák si myslí, že v novej vláde bude veľmi ťažké kúpiť si funkciu ministra zdravotníctva, a preto potrebuje vlastnú stranu.“

Projekt NPS pripravoval Jaroslav Haščák, Jozef Špirko a Jirko Malchárek. Politická strana neskôr dostala názov „NÁDEJ“. Na tento projekt vyčlenili niekoľko desiatok miliónov korún. Aby si čitateľ vedel urobiť obraz o tom, v akých číslach sa pohybovali, pomôžme si opäť citátom zo spisu Gorila:

„Haščák hovorí, že za 10 mil. Sk ponúkol funkciu v novej strane veľvyslancovi SR pri EÚ Marošovi Šefčovičovi, s ktorým sa dobre pozná. Šefčovič ponuku odmietol.“

Na tejto informácii nie je zaujímavé iba to, že súčasný slovenský eurokomisár Maroš Šefčovič sa s Haščákom dobre pozná. Oveľa zaujímavejšia je skutočnosť, že iba za poskytnutie „tváre“ bol Haščák ochotný Šefčovičovi zaplatiť 10 miliónov korún.

Haščák s Malchárkom potom uvažovali o tom, že šéfom novej politickej strany by mohol byť vtedajší šéf STV Richard Rybníček. Ale ani ten im na lep neskočil. Podarilo sa im však získať iných zaujímavých ľudí.

Na prvom mieste kandidátky strany NÁDEJ kandidovala MUDr. Alexandra Novotná, dnes známa najmä ako odborníčka na plastickú chirurgiu. Novotná pôsobila v tíme ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca ako jeho štátna tajomníčka. Neskôr sa stala šéfkou Úradu na dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Alexandra Novotná teda bola šéfkou presne toho úradu, ktorý mal kontrolovať zdravotnícke projekty Penty. Počas predvolebnej kampane sa otvorene vyjadrila, že ambíciou strany NÁDEJ je „získať post ministra zdravotníctva“.

Na druhom mieste pentáckej strany kandidoval MUDr. Pavel Dubček, syn Alexandra Dubčeka. Politický výtlak žiadny, ale meno mal dobré.

Na treťom a štvrtom mieste kandidátky pentáckej strany kandidoval JUDr. Peter Jesenský a RNDr. Jozef Mihál – vtedajší poradca ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca. K týmto menám sa ešte vrátíme.

Financovanie projektu NPS

Pozrime sa teraz na financovanie strany NÁDEJ. Samozrejme, že Penta alebo Haščák nemohli do strany poslať peniaze priamo. Museli si nájsť niekoho iného, kto to mohol urobiť za nich. Oficiálne prišlo do strany NÁDEJ v roku 2006 takmer 17 miliónov korún.

Fyzické osoby darovali strane viac ako 5 miliónov korún. Po pol miliónu korún dali Peter Jesenský, Viliam Guderna, Peter Kuba a Štefan Dolník z Gbelov – rovnaká osoba s rovnakou adresou je držiteľom živnostenského listu s predmetom činnosti stavebné práce.

Tristotisíc korún dali napríklad Alexandra Novotná, Peter Jesenský alebo Iveta Beslerová – konateľka a spolumajiteľka firmy PENTA ACTIVE, dnes SK ACTIVE. Štvrt milióna korún dal strane aj ďalší spolumajiteľ PENTA ACTIVE – SK ACTIVE Gejza Gore. Vtipné je, že stotisíc korún dal strane aj MUDr. Tibor Bokor – patológ, ktorý prispel politickej mŕtvoľe:)

Zaujímavou skutočnosťou bolo, že v novembri 2006 prevzal dlh strany NÁDEJ v hodnote 10,5 milióna korún Viliam Guderna.

V roku 2007 prijala strana NÁDEJ dary iba od Gudernu a Kubu – celkovo v hodnote 377-tisíc korún. V roku 2008 prijala strana dar iba od Petra Kubu, a to v hodnote 11-tisíc Sk. Vtedy už bolo všetko dokonané.

Kto sú Peter Kuba a Viliam Guderna? Peter Kuba je majiteľom agentúry ROKO. Tento názov znamená „Reklama okolo Košíc“. Hlavnými postavami tejto agentúry boli v deväťdesiatych rokoch Michal Gučík a textár Kamil Peteraj, ktorý je šéfom dozornej rady dodnes. ROKO bola dvornou agentúrou ľudí okolo Alexandra Rezeša.

Viliam Guderna je Kubova dvojička. Okrem iného je štatutárom reštaurácie Pohoda, ktorá sa nachádza v priestoroch agentúry ROKO pri Horskom parku v centre Bratislavy.

Veľmi zaujímavou spoločnosťou, v ktorej Kuba a Guderna spolu dodnes figurujú, je TREND TATRY. Kuba je predsedom predstavenstva a Guderna členom dozornej rady. V čase, keď Kuba a Guderna financovali stranu NÁDEJ, bol predsedom dozornej rady firmy TREND TATRA Ondrej Žemba, známy ako šéf podtatranského podsvetia.

A teraz skúsme hádať, prečo sa agentúra ROKO tak angažovala v prospech strany NÁDEJ? Núkala by sa odpoveď, že im Haščák zaplatil, tak robili svoju prácu. Takáto odpoveď by znela logicky, keby nemala agentúra ROKO zákazku v rezorte hospodárstva v hodnote 20 miliónov korún. A keby jej vtedajší

minister hospodárstva Jirko Malchárek túto zákazku mesiac pred voľbami nezvýšil o 38 miliónov korún. Čo myslíte, koľko z tejto sumy išlo na propagáciu cestovného ruchu a koľko na propagáciu strany NÁDEJ?

Pripomína mi to scénu zo slovenského filmu Na krásnom modrom Dunaji. Partia druhotriednych grázlikov chcela ísť do centra Bratislavy a začali sa rozhliadať, ktoré auto ukradnú na presun. Jeden z partie si povzdychol: „Chalani a nemohli by sme raz ísť len tak normálne, trolejbusom?“ Išli teda na zastávku a počkali si na trolejbus. Ale nakoniec cestou nevydržali a ukradli aj ten trolejbus.

Volebný výsledok Nádeje

Pentácka strana NÁDEJ bola úplným prepadákom parlamentných volieb 2006. Získala v nich úbohých 0,63 percenta hlasov a skončila na jedenástom mieste. Pomer vynaložených nákladov na jeden získaný voličský hlas predstavoval približne 90 (slovom deväťdesiat) eur. Ak uvážime, že rómske hlasy na východnom Slovensku sa vtedy kupovali približne v cene 3 (slovom tri) eurá za hlas, Penta preukázala žalostnú efektivitu.

Tento výsledok je však logický. Výsledky parlamentných volieb totiž ešte stále neurčujú štátni úradníci, u ktorých sa dá výsledok „vylobovať“. V parlamentných voľbách treba uspieť v tvrdej konkurencii. A uspieť na trhu s veľkou konkurenciou, to Penta nikdy veľmi nešlo.

Penta, NÁDEJ a SaS

V novembri 2008 oznámil Richard Sulík úmysel založiť novú politickú stranu. Strana bola zaregistrovaná 27. februára 2009 prípravným výborom v zložení Sulík, Mistrík, Švihura a Jozef Mihál. V marci 2009 sa konal zakladajúci snem Slobody a solidarity. Na tom by nebolo nič zvláštne, veď každý má právo zmeniť politickú stranu.

Lenže 28. apríla 2009, teda dva mesiace po založení SaS, predložila strana NÁDEJ do Národnej rady Slovenskej republiky svoju výročnú správu za rok 2008. A ako člen prezídia strany NÁDEJ je pod ňou podpísaný Jozef Mihál.

Jozef Mihál bol teda v roku 2009 členom dvoch strán súčasne: Pentáckej strany NÁDEJ, financovanej cez agentúru ROKO, ktorej minister hospodárstva Malchárek zvýšil rozpočet o 38 miliónov korún, a to v čase predvolebnej kampane v roku 2006. Ale súčasne bol Jozef Mihál už členom strany SaS, ktorá bojovala proti korupcii a za očistu verejného života. Mihál mi k tomu dal takéto stanovisko:

„Z Nádeje som v súlade s jej stanovami vystúpil 3. 11. 2008, teda predtým, ako bola oficiálne založená SaS (február 2009). Áno, ako člen prípravného výboru SaS som bol na jeseň 2008 ešte formálne členom vtedy už reálne nefungujúcej Nádeje, o čom som informoval Richarda Sulíka.“

Celkom tomuto stanovisku Jozefa Mihála nerozumiem. Tvrdí v ňom, že z Nádeje vystúpil 3. novembra 2008. Ale ešte na jar 2009 podpísal ako člen prezídia strany Nádej výročnú správu za rok 2008? Mihál vie asi cestovať v čase.

Jozef Mihál však nebol jediný, ktorý plynule prešiel z penťáckej strany NÁDEJ do košiar SaS. Po voľbách 2010 sa stal Juraj Miškov ministrom hospodárstva. A jeho vedúcim úradu bol Peter Jesenský. Ten JUDr. Peter Jesenský, ktorý v roku 2006 kandidoval na treťom mieste kandidátky strany NÁDEJ.

V januári 2012 po vypuknutí škandálu Gorila si partner Penty Eduard Maták v rozhovore pre médiá povzdychol: „Doteraz sme si so SaS rozumeli, sklamali nás.“

Je pochopiteľné, že ľudia z Penty očakávali vzhľadom na spoločnú minulosť s viacerými ľuďmi zo SaS istú ústretovosť. Autor tejto knihy si však myslí, že ľudia zo SaS nikdy neboli bielymi koňmi Penty. Hrali sami za seba. Iba tak bolo možné, že sa ku kauze Gorila postavili slobodne, na rozdiel od ľudí z SDKÚ.

SDKÚ

Pred parlamentnými voľbami 2010 si SDKÚ požičala peniaze na kampaň od Privatbanky, ktorú vlastní Penta. Jej šéfom je Ľuboš Ševčík, ktorý je známy z kauzy VÚB Kupónu. Celkovo išlo približne o 2 milióny eur. Voľby dopadli pre SDKÚ dobre, Iveta Radičová sa stala premiérkou a SDKÚ už auguste 2010 tento úver splatila.

Aj pred parlamentnými voľbami 2012 si SDKÚ požičala peniaze od Privatbanky, ktorú vlastní Penta. Podľa výročnej správy SDKÚ za rok 2011

bola dlhá suma SDKÚ voči Pente na konci roka 2011 vo výške 2 milióny eur. Tentoraz sa však voľby pre SDKÚ skončili zle a SDKÚ úver nesplácala.

Predsedom strany sa stal Pavol Frešo, ale preferencie strany postupne klesali. Preto sa v lete 2014 na predsedu SDKÚ rozhodol kandidovať jej financmajster Ondrej Matej. Médiami vtedy preletel škandál. Viacerí členovia SDKÚ v médiách tvrdili, že im Matej hovoril, že v prípade jeho víťazstva má dohodnuté odpustenie dlhu zo strany Penty.

V tom istom čase sa na podpredsedníčku SDKÚ rozhodla kandidovať aj Eva Babitzová, dlhoročná úspešná šéfka rádia Expres. Viacerých tento krok prekvapil. Babitzovú poznali ako človeka, ktorý nerobí nepremyslené rozhodnutia.

Na mimoriadnom kongrese SDKÚ sa však udržal ako predseda Pavol Frešo. Tento výsledok bol očakávaný, pretože hlasy delegátov boli už dávno vopred nastavené takto. Prečo potom Babitzová a Matej išli do vopred prehrateho boja? O aké zákulisné informácie sa opierali, keď napriek všetkému verili, že uspejú?

Myslím si, že to mohlo byť nejako takto: Silným mužom v pozadí Pavla Freša je bývalý ústredný tajomník SDL, zakladateľ najúspešnejšej reklamnej agentúry deväťdesiatych rokov Soria, neskorší podporovateľ Mikuláša Dzurindu na premiéra v roku 1998 a potom štatutár SPP Ján Kasper. Tento muž má v biznise prezývku „Bager“.

Penta mohla mať v roku 2014 dojem, že pod tlakom záväzkov, vtedy vo výške 1,5 milióna eur, jej SDKÚ Kasper slušne prenechá. Ale Kasper sa nakoniec rozhodol, že si SDKÚ nechá. A Babitzová s Matejom vyzneli ako idioti.

Šanca

Keď už Babitzová odišla z médií a SDKÚ nevyšlo, čoskoro dostala novú Šancu. Táto politická strana odvtedy zaplavuje médiá svojimi reklamami. Človek, aby sa pomaly bál, že mu šanca „Eva“ skočí aj do obývačky.

Ak bude táto mohutná kampaň pokračovať až do volieb, celkovo vyjde na milióny eur. Vytiahnuť milióny eur z vrecka na rizikóvu podporu novej strany s minimálnou podporou si môže dovoliť iba veľmi bohatý oligarcha. Viac informácií o financovaní strany Šanca budeme mať na jar 2016, keď táto strana zverejní svoju výročnú správu. To však už bude po voľbách.

Ale jeden tip, kto za „Evou“ stojí, by som mal. Podpredsedom Šance je totiž dlhoročný poslanec za SDKÚ Viliam Novotný, ktorý sa roky zaoberá zdravotníctvom. Myslím si, že si názov finančnej skupiny stojacej za Šancou domyslíte aj sami.

Penta a Procházka

V decembri 2012 otvoril Daniel Lipšic v parlamente zaujímavú kauzu. Nieкто chcel drobnou vládnu novelou zákona prihrať Paroplynovému cyklu niekoľko

miliónov eur ročne. Vlastníkom PPC bola Penta. Nevedeli o tom ani všetci poslanci vládnej koalície, a preto táto novela nakoniec neprešla.

V parlamente z toho vtedy vznikol veľký škandál a všetci dôležití poslanci opozície vystupovali v rozprave. Pochopili totiž, že Smer a Penta boli práve pristihnutí in flagranti. Jeden opozičný poslanec sa na rozprave nezúčastnil a dokonca nebol ani v sále. Bol to Radoslav Procházka. Bola mu táto téma nepríjemná?

V tejto súvislosti bude mať Procházka pravdepodobne problémy aj pred najbližšími voľbami. Keď vyšlo v minulosti najavo, že zastupoval pred ústavným súdom Zoltána Vargu (podľa neho sa spis Gorila volá) a Pentu, Procházka napísal blog. Tieto vety ho budú mrziť:

„Pre mňa osobne ide v prvom rade o to, že považujem za svoje osobné profesné vyznamenanie, že keď niekto taký veľký a s takou možnosťou výberu, ako Penta, potreboval právnu službu v konaní pred ústavným súdom, obrátil sa na mňa. Áno, priatelia, som hrdý na to, že som tú robotu dostal a spravil ju tak, že som vo všetkých tých veciach (boli tuším dokopy dve alebo tri) v Košiciach uspel. Hrdý!“

Predseda Siete by asi nebol rád, ak by uvidel tesne pred budúcimi voľbami v médiách titulok: PROCHÁZKA JE HRDÝ, ŽE ROBIL PRE PENTU! Penta však napriek tomu nie je najväčším problémom Radoslava Procházku. Tak ako má Robert Fico svojho priateľa Výboha, tak má predseda Siete svojho priateľa Barana.

Procházková ŠEDÁ eminecia

Škandály s eurofondmi v pozadí Procházku

Vznik strany Sieť je príbehom nastupujúcich oligarchov, ktorí sa chcú po budúcych voľbách posadiť za jeden stôl so zaslúžilými veteránmi „systému“. Rado Procházka je iba nový „žetón“, ktorý má poslúžiť ako vstupenka do hry.

Najbližším človekom predsedu Siete je dnes pravdepodobne Rado Baran. Sú si blízki z ľudskej stránky, obaja majú radi futbal a dobré víno. Trávia spolu veľa voľného času. Ako bývalý talentovaný futbalista uviedol Baran Procházku do sveta úspešných slovenských futbalistov. Koniec koncov, aj spoločníkom Rada Barana je bývalý futbalový reprezentant Miloš Soboňa.

Lenže Rado Baran a Miloš Soboňa sa nevenujú len starostlivosti o športovcov a Radoslava Procházku. Aj keď tejto činnosti venuje Baran v poslednom období veľa času. Ich hlavnou podnikateľskou aktivitou sú eurofondy. Jeden z diskutujúcich na www.sme.sk pod článok o zakladaní strany Sieť napísal, že Baran je šedou eminenciou slovenských eurofondov. Každopádne, Baran so Soboňom sú v tejto oblasti mimoriadne úspešní.

Košická zlatá baňa

V roku 2012 Európska komisia pozastavila Slovensku preplácanie eurofondov v Operačnom programe životné prostredie. Dôvodom boli machinácie pri verejnom obstarávaní a vyberaní „najlepších“ projektov. Podľa informácií

týždenníka Plus 7 dní mala byť tou poslednou kvapkou, ktorá viedla k pozastaveniu vyplácania eurofondov Slovensku, firma S.E.G.

Majiteľmi a konateľmi spoločnosti S.E.G sú Rado Baran a Miloš Soboňa. Práve proti konateľom firmy S.E.G. a bývalému košickému primátorovi Knapíkovi začala polícia trestné stíhanie. Prečo sa to stalo?

Košice sa v roku 2009 rozhodli, že zmodernizujú svoju dopravu. Modernizácia nie je ukončená dodnes. S.E.G. vtedy získala kontrakt na spracovanie a podanie žiadosti projektového zámeru „Zníženie emisií modernizáciou MHD Mesta Košice“. Verejnú súťaž vyhrala so sumou iba 67-tisíc eur. Celková suma na zmluve však činila 433-tisíc eur.

V roku 2011 bola vykonaná kontrola verejného obstarávania, na základe ktorého získal Baran spomínaný lukratívny kontrakt. Zistilo sa, že výberová komisia rokovala o vyhodnotení jednotlivých ponúk 24. júla 2009. Všetci traja záujemcovia však podpísali zápisnicu o prevzatí vyhodnotenia ponúk už 21. júla 2009, teda o tri dni pred zasadnutím komisie. Toto verejné obstarávanie bolo sfaľované v prospech Barana. A ten o tom musel vedieť, pretože firma S.E.G. zápisnicu o vyhodnotení ponúk podpísala.

Baran so Soboňom však v Košiciach mali aj ďalšie projekty. Týkali sa najmä rekonštrukcie škôl a robili ich cez firmy S. B. Development, Engel a Promonta. Zodpovednými osobami boli napríklad Dagmar Šoková, Hana Glončáková – dnes Šlachtová či Rastislav Mikula. Adresy a mailové adresy sa však zbíjali v tom istom bode – sídle S.E.G. v Bratislave. Na internete sa dá napríklad dodnes nájsť mailový kontakt na S.E.G. – engelsro@yahoo.com.

Aby sme to skrátili, Košice z týchto eurofondových projektov nakoniec nedostali podľa Korzára ani euro. Celkovo prišli o 6,5 milióna eur. A navyše dostali od ministerstva životného prostredia pokutu vo výške takmer milión eur.

Ako pikošku treba uviesť, že environmentálne projekty na ministerstve životného prostredia mal v tom čase na starosti poverený riaditeľ sekcie eurofondov Marek Čepko, neskorší kancelár Siete. Práve on mal neskôr na starosti vybavenie úveru na financovanie predvolebnej kampane Siete.

Baran a Soboňa spolu so svojimi ľuďmi vstúpili do zmluvných vzťahov s desiatkami miest a obcí Slovenska. Pravdepodobne mohli argumentovať tým, že majú na ministerstve životného prostredia svojho človeka Mareka Čepka, ktorý vedel veci „vybaviť“.

Nie všetky tieto zmluvné vzťahy boli úspešne dotiahnuté do konca. Celkovo však ide o sumu viac ako 50 miliónov eur. Za tieto verejné obstarávania dostala skupna S.E.G. len na „priamych“ platbách od obcí a miest státisíce eur. O prípadných platbách za „optimálny“ výber dodávateľov môžeme len špekulovať.

Ďalšie pozadie docenta Procházku

Dňa 4. októbra 2013 sa v Bratislave konalo jedno milé spoločenské podujatie. Československý ústav zahraniční (ČSUZ) Bratislava prijal delegáciu svojej materskej organizácie z Prahy. Predsedom ČSUZ je Jaromír Šlápota. Ale kľúčovou postavou tejto organizácie je jej podpredseda, kráľ českého hazardu

a súčasný český senátor Ivo Valenta. Medzi prominentnými hosťami, ktorí sa na podujatí zúčastnili, bol aj Radoslav Procházka a súčasná podpredsedníčka Siete Katarína Cséfalvayová.

Ivo Valenta je jedným z najsilnejších českých miliardárov. Jeho firma Synot prevádzkuje hracie automaty v polovici krajín Európskej únie. Okrem toho má aktivity vo futbale, v priemysle a predaji áut. Aktuálne vstupuje aj do sveta médií.

Podľa Rada Barana vznikla myšlienka na založenie slovenskej pobočky ČSUZ práve pri jeho rozhovoroch s Ivom Valentom. Predsedom ČSUZ Bratislava je Radoslav Baran, podpredsedami sú jeho spoločníci Miloš Soboňa a Branko Šmilňák. Katarína Cséfalvayová je šéfredaktorkou časopisu, ktorý ČSUZ Bratislava vydáva.

Hneď v prvom čísle časopisu ČSUZ si mohli čitatelia prečítať rozhovor s vtedajším prezidentským kandidátom Radoslavom Procházkom, ktorý ilustrovala jeho fotografia pod oficiálnym prezidentským portrétom T. G. Masaryka. Aj v ďalších číslach časopisu môžu čitatelia pravidelne nájsť informácie o činnosti Siete.

Prepojenie Iva Valentu so Sieťou si môžeme ukázať aj na čerstvom príklade. V lete tohto roku bolo v Trenčianskych Tepliciach znovuo tvorené kúpalisko Zelená žaba. Primátorom Trenčianskych Teplíc je regionálny šéf Siete v Trenčíne-okolí Štefan Škultéty. A investorom kúpaliska Zelená žaba je práve Ivo Valenta.

K podporovateľom ČSUZ Bratislava patrí aj známy podnikateľ Karol Biermann. Ten sa stal známym účasťou na večierku na jachte J&T v Monaku, za účasti vtedajšieho ministra financií Počiatka. V tom čase sa práve rozhodovalo o kurze slovenskej koruny voči euru a niektorí slovenskí oligarchovia na tom zjavne zarobili. Počiatek dostal vtedy od premiéra Fica „žltú kartu“.

Karol Biermann bol za prvej Ficovej vlády predsedom predstavenstva bratislavského letiska Milana Rastislava Štefánika. Dnes je Biermann známy ako predseda predstavenstva spoločnosti Perex a oficiálny majiteľ denníka Pravda.

Zaujímavou postavou ČSUZ je aj Branko Šmilňák. Pôsobil ako poradca ministra dopravy Pavla Prokopoviča. Toto meno figuruje v obchodnom registri pri funkcii predsedu dozornej rady v Národnej diaľničnej spoločnosti v rokoch 2005 – 2006. V rokoch 2004 – 2006 figurovalo toto meno aj v dozornej rade bratislavského letiska. A v rokoch 2004 – 2006 tiež v predstavenstve T-Mobile Slovensko.

Podporovateľom ČSUZ Bratislava je aj firma PLS Pharma, v ktorej pôsobí Rado Baran a Miloš Soboňa spolu s istým Eduardom Šmilňákom. A práve ten pôsobil aj vo firme VULM SK Rastislava Bilasa, známeho z kauzy emisií alebo takzvaného predaja „teplého vzduchu“.

Aby sme boli schopní do detailov opísať kontroverznú podnikateľskú činnosť Barana so Soboňom, ako aj ďalších ľudí v pozadí predsedu Siete, potrebovali by sme na to oveľa väčší priestor. Ak si však chcete o tom prečítať viac, navštívte na internete stránku Posledný križiak a pozrite si rubriku Pozadie docenta Procházku.

Na pochopenie Siete a jej postavenia na slovenskej politickej scéne stačí uviesť to podstatné: Sieť je súčasťou „systému“. Nechce ho meniť. Ľudia v Sieti, ako aj v pozadí Siete, dávno zo „systému“ profitujú. Nádeje voličov spájané s Radoslavom Prochádzkom budú sklamané. Potenciálnych voličov Siete čaká skôr alebo neskôr nová frustrácia z toho, že sa opäť nechali niekým oklamať.

Starý dobrý sympaťák Béla

Najväčší majster v klamaní telom

Keď politicky neangažovaný človek hodnotí slovenskú politickú scénu, často si povzdychne, že jediným slušným politikom je Maďar – Béla Bugár. Myslí sa tým skutočnosť, že Bugár nie je prepojený so žiadnymi oligarchami alebo finančnými skupinami. V tom tkvie genialita Bélu Bugára.

V skutočnosti je Bugárova politická kariéra spojená s dvomi oligarchami, ktorí hrajú na Slovensku takpovediac prvú ligu. Tento fakt je verejne známy minimálne od roztržky v SMK, keď Pál Csáky porazil v súboji o predsedu Bélu Bugára. A jedným z dôvodov Csákyho víťazstva bola práve skutočnosť, že ľudia z SMK mali už plné zuby najmä dvoch postáv v pozadí: Oskara Világiho a Štefana Czucza.

Világi

Oskar (Oszkár) Világi bol v rokoch 1990 – 1992 poslancom Federálneho zhromaždenia. Potom spolu s poradkyňou Václava Havla Erikou Csekes založil advokátsku kanceláriu. Táto advokátska kancelária bola poradcom pri vstupe viacerých veľkých koncernov na slovenský trh, ako boli napríklad US Steel, France Telecom, OTP alebo MOL.

Ako nominant SMK Bélu Bugára bol Világi zastúpený v orgánoch štátnych spoločností, ako boli napríklad Allianz – Slovenská poisťovňa či Železničná spoločnosť Slovensko. Világi pôsobil aj v orgánoch Unibanky, poisťovne Apollo alebo OTP Banky Slovensko.

Najdôležitejšou funkciou Oskara Világiho je však post šéfa Slovnaftu. Po tom, čo Hatina predal Slovnaft maďarskému koncernu MOL, sa stal najskôr členom orgánov spoločnosti a neskôr predsedom predstavenstva Slovnaftu.

S podnikateľom Jánom Sabolom Világi spolupracuje v oblasti biopalív. Világi je známy aj ako majiteľ futbalového klubu DAC Dunajská Streda.

Zaujímavé pasáže o Oskarovi Világim sa dajú nájsť v spise Gorila. Z týchto pasáží vyplýva, že Világi riadil celé ekonomické pozadie SMK. A rokoval s Gabrielom Palackom, finančným majstrom SDKÚ, aj s Jaroslavom Haščákom ako rovný s rovným.

Haščák sa podľa spisu Gorila napríklad rozčuľoval, že Világi sa správa, ako by bol ministrom hospodárstva on a nie Malchárek (čiže Haščák). Tvrdil, že má s Világim dohody o energetike, ktoré ale Világi nedodržiava. V otázke privatizácie Západoslovenskej energetiky sa v spise Gorila uvádza, že provízia

za tento predaj má ísť celá SMK, čiže Világimu. Táto provízia mala byť vo výške 4 – 6 miliónov eur.

Czucz

Štefan Czucz sa stal v roku 1999 riaditeľom a predsedom predstavenstva štátneho Transpetrolu. V tejto funkcii vydržal aj po predaji Transpetrolu ruskému Jukosu a aj za prvej vlády Roberta Fica, keď sa Transpetrol vrátil pod kontrolu štátu. V Transpetrole skončil až v roku 2009. Vplyv si v ňom však udržal aj naďalej. Terajší šéf Ivan Krivosudský, ktorý nastúpil po Czuczovi v roku 2009, je údajne jemu blízky človek.

Štefan Czucz bol členom orgánov aj ďalších zaujímavých štátnych spoločností, ako sú napríklad SPP alebo Energotel.

Počas kauzy predaja akcií VSŽ konzorciu Penta, J&T a Istrokapitál bol Czucz spolu s Annou Bubeníkovou členom dozornej VSŽ a ako šéf Transpetrolu „majiteľom“ 21 percent akcií VSŽ. Bez neho sa tento obchod nemohol uskutočniť.

Podľa spisu Gorila nemal Haščák k Štefanovi Czuczovi oveľa väčšiu dôveru ako k Világimu. Napríklad svoju časť provízie 100 miliónov dolárov za Transpetrol chcel dostať od Czucza dopredu, aby mal istotu. V prostredí slovenských oligarchov má však Czucz veľmi dobré meno. Je považovaný za obchodníka, ktorý drží slovo a nie je zákerný.

Keď v roku 2009 zakladal Béla Bugár stranu Most - Híd, prizval si k tomu aj slovenských politikov. Zabezpečil si tým dodatočné percentá maďarských voličov, ktorí mu zaisťujú stabilnú parlamentnú pozíciu. Ekonomické zázemie Mostu sa však nemení. Tvoria ho najúspešnejší slovenskí oligarchovia maďarskej národnosti Oskar Világi a Štefan Czucz, ktorí spolu s Bélom Bugárom predstavujú triumvirát riadiaci politicko-ekonomický projekt Mostu.

Nové figle v starom KDH

Od nezávislosti k spolupráci so systémom

Jedinou parlamentnou stranou, ktorá dlhé roky nespolupracovala so „systémom“, bolo KDH. Kontakty so „systémom“ boli, ale KDH si vždy zakladalo na tom, že nie je jeho súčasťou a je od „systému“ nezávislé. V spise Gorila sa dokonca Haščák sťažuje, že s Palkom, Minárikom a Lipšicom sa nedá dohodnúť.

Keď sa snažil Pavol Rusko v rokoch 2004 – 2006 dotlačiť KDH k poslušnosti neustálym škandalizovaním v spravodajstve TV Markíza, KDH začalo Markízu ignorovať a tento mediálny tlak vydržalo bez výraznejšej straty percent.

V roku 2009 sa však situácia zmenila. Kde sa vzal, tu sa vzal, jedného dňa sa v KDH zjavil MUDr. Ivan Uhliarik. Neobjavil sa tam celkom náhodou, priviedol ho Ján Figeľ.

Keď sa Figeľ za všeobecného vnútrokádéháckeho nadšenia pripravoval na prevzatie funkcie predsedu KDH, presadil v stanovách, že podpredsedov nebude päť, ako dovtedy, ale bude ich šesť. A jeden z nich bude podpredsedom pre zdravotníctvo. Všetci sa tomu čudovali, ale Figeľova vôľa bola vtedy v KDH svätá. Keď na tento post nominoval v KDH neznámeho Skaličana Ivana Uhliarika, nikto tomu nerozumel, ale delegáti snemu KDH ho schválili.

Podpredsedovia KDH majú poradie na zvoliteľnom mieste kandidátky isté, ale nikto v KDH vtedy netušil, že Uhliarik s Figeľovým posvätením mieri vyššie. Na koalíčných rokovaníach o zostavení Radičovej vlády sa veľa vecí priebežne menilo. Napríklad Richard Sulík mal byť najskôr ministrom financií, ale potom išiel za predsedu parlamentu. Ján Figeľ chcel byť najskôr ministrom vnútra, potom ministrom hospodárstva. Ale jedna vec sa nemenila nikdy: KDH žiadalo post ministra zdravotníctva. To bola Figeľova priorita.

V jednom okamihu, keď sa koalíčné rokovania zasekli vinou sporu Miškova a Figeľa o ministra hospodárstva, ponúkol Daniel Lipšic Figeľovi, že pôjde na ministerstvo obrany, aby mohol ísť Figeľ na ministerstvo vnútra. Ale v tomto rozostavení by KDH nepripadlo ministerstvo zdravotníctva. Figeľ to odmietol. Nakoniec to dopadlo tak, že Figeľ išiel na „rozšírenú“ dopravu a Uhliarik dostal zdravotníctvo.

Myslím si, že takto po prvýkrát v dejinách KDH bol nejaký minister za toto hnutie riadený externe. Existovalo veľa indícií, že sa zákony za Uhliarikovho ministrovania píše priamo v Digital Parku. A minister ich iba administruje. Spolujemiteľ Penty Maták tento „dobrý zvyk“ písať si zákony na mieru dokonca priznal v médiách. Priamy dôkaz o tom, že Uhliarik bol Pentliarik, však chýbal. Nad'abil som naň až dávno po rozpade Radičovej vlády.

Tajomník

Počas Radičovej vlády fungovala pri ministerstve zdravotníctva komisia Veriteľ 2, ktorá dozerala na oddĺženie zdravotníctva. Mala na to k dispozícii 350 miliónov eur. Členmi komisie za ministra financií Ivana Mikloša boli Peter Pažitný, Peter Miššík a Pavol Sabol. Nominantmi ministra Uhlíarika boli Andrej Hós, Ľubomír Partika a Katarína Lutherová.

Kľúčovou postavičkou tejto 350-miliónovej komisie bol však človek, ktorý organizoval prácu komisie a bol kontaktnou osobou pre veriteľov v zdravotníctve. Tajomníkom komisie bol Peter Kuba, bratranec členky komisie Kataríny Lutherovej, neskoršej poslaneckej asistentky Ivana Uhlíarika.

Tento človek mal byť podľa jedného z členov komisie pôvodne takisto riadnym členom komisie, ale veľmi sa tomu bránil a chcel pôsobiť iba v úzadí. Dobré vedel prečo.

Podrobnejšie som o aktivitách Petra Kubu písal v tejto knihe vyššie. Ale aby som pripomenul to najdôležitejšie:

1. Peter Kuba je majiteľom reklamnej agentúry ROKO, ktorá roky pôsobila ako dvorná agentúra Rezešovcov a VSŽ.

2. Peter Kuba pôsobil v predstavenstve spoločnosti TREND TATRY, ktorej predsedom dozornej rady bol istý čas aj šéf popradského podsvetia Ondrej Žemba.

3. Peter Kuba je v spise Gorila spomínaný ako ten človek, ktorý pre Haščáka bude realizovať projekt novej politickej strany, ktorá sa bude špecializovať na zdravotníctvo a ktorej prioritou bude obsadiť post ministra zdravotníctva.

4. Peter Kuba financoval stranu Nádej, v ktorej pôsobil Jirko Malchárek, Alexandra Novotná, ale aj neskorší minister práce Jozef Mihál.

5. Peter Kuba vtedy dostal od Malchárkovho ministerstva hospodárstva zákazku 20 miliónov korún, ktorá bola v čase predvolebnej kampane mesiac pred voľbami zvýšená o 38 miliónov korún.

Neskôr bol Peter Kuba spájaný s Regionálnou obstarávacou agentúrou (ROA) z Horných Plachtiniec, ktorá dostala zákazku organizovať verejné obstarávanie pre viac ako 20 štátnych inštitúcií. V apríli 2013 vyhlásila ROA víťazov tendra na reklamné služby pre štátne inštitúcie v hodnote 130 miliónov eur. V ROA pôsobil aj bývalý vysoký dôstojník SIS Ján Feranc.

Pôsobenie Petra Kubu na ministerstve zdravotníctva považujem za jeden z jasných dôkazov, že ľudia spojení s Pentou mali počas ministrovania Ivana Uhliarika na tomto ministerstve otvorené dvere.

Nová zdravotnícka hra

V rokoch 2010 až 2012 bol šéfom Všeobecnej zdravotnej poisťovne Marián Faktor, ktorý predtým pôsobil v pentáckej poisťovni Dôvera. Každopádne, Faktor sa ukázal ako dobrý krízový manažér, pretože sa mu za dva roky podarilo štátnu zdravotnú poisťovňu dostať z krachu do dobrej finančnej kondície.

Po voľbách 2012 odišiel Marián Faktor opäť pracovať pre Pentu. Na jar 2015 však predseda KDH Ján Figeľ oznámil, že aj v budúcej vláde chce KDH post ministra zdravotníctva. A označil Mariána Faktora za kandidáta na tento post. Faktor sa stal aj lídrom KDH do budúcich parlamentných volieb za Žilinský kraj.

Nespochybňujem odborné kvality tohto kandidáta a navyše je to aj ľudsky príjemný človek. Obávam sa však, že proti záujmom Penty v zdravotníctve asi nepôjde. A myslím si, že situácia v slovenskom zdravotníctve sa bez konfliktu s Pentou zlepšiť nedá.

Šéf rozpočtovej správy

Počas predsedovania Jána Figeľa sa stal jeho poradcom a financmajstrom KDH Tomáš Taraba. Tento ekonóm bol šéfom pre strategické projekty štátnej agentúry pre podporu zahraničných investícií SARIO. Oveľa zaujímavejšie sú však jeho iné podnikateľské aktivity.

Tomáš Taraba je známy napríklad zo škandálu, keď skrachoval najväčší knižný distribútor na Slovensku TK Belimex. Túto spoločnosť kúpila firma TLP media, patriaca do skupiny TK Group. TK Belimex sa dostal do konkurzu a zostal vydavateľom kníh na Slovensku dlžný milióny eur. Ešte predtým stihla TK Belimex podať návrh na konkurz siete kníhkupectiev Panta Rhei. A tým ju dohodila J&T, ktorá ju z konkurzu vykúpila.

Tomáš Taraba je členom orgánov skupiny TK Group a Dast holding, ktorej súčasťou je aj SBS Dast Security. Jeho spoločníkom a dlhoročným kolegom je Peter Košč. Ten Peter Košč, ktorý figuruje v spise Gorila ako poradca riaditeľa SIS Jozefa Magalu. A spolupracuje s Magalom aj počas jeho šéfovania v NBÚ.

Aby sme to nenaťahovali, pravou rukou Jána Figeľa počas jeho pôsobenia na čele KDH je spoločník a dlhoročný kolega pravej ruky predchádzajúceho riaditeľa SIS Jozefa Magalu. Vedel o tom Ján Figeľ? Mohol nečítať spis Gorila alebo si nikdy nepozrieť obchodný register na internete? Pochybujem o tom.

KDH je dnes súčasťou „systému“ a od tejto strany nemožno očakávať snahu o žiadne zásadné zmeny fungovania slovenskej politiky. Vzhľadom na „nesystémovú“ minulosť KDH je to škoda. Ale voličovi KDH dnes nezostáva nič iné, len sa s touto realitou zmieriť.

TIP, KSS a Kotlebovci

Zaujímavá hra predsedu SNS Andreja Danka

Niektoré strany sú na tom so svojou „novosťou“ ešte horšie ako Sieť Radoslava Procházku. Napríklad strana TIP. Kto je kto v tejto strane, najlepšie opísal komentátor Dag Daniš. Preto si pomôžeme jeho analýzou, ktorú uverejnil v roku 2014 v Hospodárskych novinách.

TIP ako brigádnicu Smeru

„Príklad číslo 1: Ivana Augustinská. Táto 26-ročná žena minulý rok získala na ministerstve zdravotníctva zákazku na 20-tisíc eur – za vyučovanie angličtiny. Záujemcovia mali na súťaž tri dni. Nakoniec vyhrala Augustinskej firma ELenAJ. Jej firma pritom v minulosti robila kurzy aj pre neslávne známu Medical Group SK (v ktorej figuroval Pavol Paška zo Smeru a ktorá dodala predražené CT piešťanskej nemocnici). Augustinská je podpredsedníčka strany TIP.

Príklad číslo 2: Jana Vološinová. Táto dáma je povolaním učiteľka. Mimoriadne úspešná je však pri podnikaní v zdravotníctve. V roku 2009 založila firmu Edelma. Krátko nato ju stretlo veľké šťastie. Miliónové šťastie... Vtedajší minister zdravotníctva, Paškov kamarát Raši, poslal firme Edelma 2,3 milióna eur. Ako ‚nenávratný príspevok‘. Čiže ako darček. Tento štátny kapitál firma Edelma použila na nákup drahých prístrojov na testy Helicobacteria. A na kúpu budovy starej polikliniky. Dnes je Vološinová prvá podpredsedníčka strany TIP.

Príklad číslo 3: Tomáš Hudec. Začínal ako lyžiarsky inštruktor. A skončil ako úspešný podnikateľ v zdravotníctve a predseda strany TIP. Jeho firma Sanitstom sa dostala k lukratívnej zmluve so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou s limitom 33-tisíc eur mesačne. Na špecializované a drahé

vyšetrenia pečene... Okrem toho je Sanitstom servisným pracoviskom na vyhodnocovanie testov Helicobactera. Používa na to priestory a zariadenia firmy, v ktorej sa „ubytovala“ – tou firmou je spomínaná Edelma (Vološinová), ktorá na to všetko dostala milióny od štátu.

Príklad číslo 4: Ľubica Durkajová. Durkajová je tiež učiteľka – a okrem toho je sestra bývalej šéfky Medical Group SK. V komunálnych voľbách Durkajová kandidovala v Snine za TIP. Podstatné je však niečo iné – Durkajová je vlastníčkou košickej firmy Allmedical. Firma Allmedical je výhradným dodávateľom testov na Helicobactera pre Hudecovu Sanitstom. Ide o drahé testy, ktoré sa za Uhliarika nepreplácali. Po voľbách 2012 a víťazstve Smeru sa to zmenilo – a biznis s testami funguje presne podľa plánu...”

Mám pocit, že by k týmto riadkom Daga Daniša ani nebolo treba niečo pridávať. Ale niečo predsa len ešte dodajme. Krajskou predsedníčkou strany TIP v Bratislave je Andrea Oravcová. Táto sympatická dáma bola ešte donedávna šéfkou vydavateľstva, ktoré už niekoľko rokov distribuuje do milióna schránok po celom Slovensku noviny Naše novinky. Toto periodikum neustále propaguje stranu TIP a táto strana mu za to neplatí. Momentálne dlží vydavateľstvu Našich noviniek už 80-tisíc eur. Ale vydavateľstvu to vôbec neprekáža...

Strana TIP dlží približne 400-tisíc eur aj agentúre Packy Advertising, ktorá vznikla koncom roka 2009, teda práve vtedy, keď podpredsedníčka TIP-u Jana Vološinová dostala od vtedajšieho ministra zdravotníctva a dnešného primátora Košíc Rašiho nenávratný darček 2,3 milióna eur. Akoby si už vtedy niekto pripravoval infraštruktúru na založenie novej strany. Agentúre Packy Advertising totiž tých 400-tisíc akosi nechýba. A majiteľ agentúry Peter Packaň z Košíc dokonca daroval TIP-u aj vlastných 8-tisíc eur.

KSS a Kotlebovci

Zostalo nám ešte niekoľko politických subjektov, ktorých pozadie sme doteraz neopísali. Prvým je Komunistická strana Slovenska. Jej ekonomické pozadie nie je nijaké, pretože ju ešte žiaden oligarcha nepovažuje za zaujímavého koňa, ktorý by mu mohol priniesť nejaké žetóny. Ale možno ju pred voľbami podporí niekto, koho skutočným záujmom bude zobrať dve-tri percentá Smeru.

Druhým subjektom je ĽS - Naše Slovensko Mariána Kotlebu. K tejto „alternatíve“ uvediem iba poznámku, že Kotleba v Banskej Bystrici presvedčivo ukazuje, ako mu nič „systémové“ nie je cudzie. Do všetkých funkcií dosadil svojich kolegov straníkov, dobrý flek našiel ešte aj svojej manželke. Správa sa presne ako veľkí oligarchovia, iba zatiaľ v malom.

V súvislosti s Kotlebom sa rozpráva fáma, že ho podporuje Výbohov syn. Logiku by to malo v tom, že ak sa „kotlebovci“ dostanú do parlamentu, nebude matematicky možné vytvoriť vládu bez účasti Smeru. Takýto stav by Smeru, samozrejme, vyhovoval. Ale túto fámu neviem v tomto čase potvrdiť ani vyvrátiť.

TIP, KSS ani Kotlebovci „systém“ nijako neohrozujú. Ak sa náhodou presadia do parlamentu, budú jeho súčasťou. Pre „systém“ sú neškodní.

Andrej Danko je pomerne novou figúrou na slovenskej politickej scéne. Podarilo sa mu odstaviť z vedenia SNS Jána Slotu, podobne ako kedysi Anne Malíkovej. Ale na rozdiel od Malíkovej dokázal Slotu „vygumovať“ aj z hľadiska voličskej podpory.

Danko odstaviť zo SNS aj všetkých ľudí, ktorí robili Slotovi komparzistov pri poslednom účinkovaní tejto strany vo vláde. Bývalí ministri ako Janušek a Štefanov, ktorí boli spájaní so škandálmi prvej Ficovej vlády, dnes už nie sú ani členmi SNS.

O pozadí tejto strany sa rozpráva všeličo. Za najpravdepodobnejšie považujem, že Danko po odstavení Jána Slotu podporuje podnikateľské prostredie, ktoré bolo kedysi spájané s expredsedom SNS Ľudovítom Černákom. S týmto bývalým ministrom hospodárstva za SDK bola spájaná najmä finančná skupina Slávia Capital.

Jedným z najvýznamnejších spolumajiteľov Slávie Capital je Martin Kvietik, syn známeho herca Štefana Kvietika. A práve tento herec, ktorý bol poslancom NR SR za SNS v rokoch 1990 až 1994, dostal nedávno od predsedu SNS Andreja Danka „Rad Martina Rázusa“, čo je najvyššie stranické vyznamenanie. To však ešte neznamená, že Martin Kvietik musí SNS podporovať aj finančne.

Každopádne sa Andrej Danko nespráva ako od niekoho závislý „žetón“. Skôr vystupuje ako samostatný hráč, ktorý chce po voľbách rokovať s ostatnými ako slobodný človek. Ľudia v Smere sú presvedčení, že Danko bez problémov dodá potrebné žetóny v parlamente, ak bude Smer musieť vytvoriť koalíčnú

vládu. Myslím si, že za istých okolností môžu byť ľudia zo Smeru veľmi prekvapení.

Priamo proti systému

Vyšetrovanie Gorily ohrozilo veľa vplyvných ľudí

O oligarchoch a finančných skupinách hovorí na Slovensku veľa politikov. Väčšina z nich sú iba „žetóni“, ktorí sa snažia oklamať voličov rečami o odborníkoch, nových tvárach alebo vystriedaní „starých“ politikov. V skutočnosti sa „systému“ boja a nedovolili by si urobiť nič, čo by systém mohol naozaj vnímať ako ohrozenie. Politici potrebujú od oligarchoch vstupenku do mediálnej reality show, a preto poslúchajú. Sú tu však aj výnimky.

Keď si niekto pozorne prečíta spis Gorila, môže si v ňom prečítať mená niekoľkých politikov, o ktorých Haščák tvrdí, že sa s nimi nevie rozprávať. V skutočnosti sú to iba tri mená: Vladimír Palko, Pavol Minárik a Daniel Lipšic. Prví dvaja spomínaní sú už dnes mimo politiky, iba Daniel Lipšic je stále aktívnym politikom. A práve on si dovoľil niečo, čím sa stal nepriateľom „systému“ číslo jeden.

Vyšetrovanie Gorily

Prvý pokus o vyšetrovanie Gorily sa skončil iba fraškou. Pokúsil sa oň ešte za prvej Ficovej vlády Tom Nicholson, keď počas svojho výsluchu na úrade boja

proti korupcii predložil kópiu spisu Gorila ako dôkaz do spisu o kupovaní poslancov. Vtedajší šéf Úradu boja proti korupcii a terajší policajný prezident Tibor Gašpar poslal kópiu Gorily na preverenie do Nitry, odkiaľ pochádzal. Nitrianski policajti si zavolali Malchárka a Bubeníkovú a tí im povedali, že je to blbosť. Tak to Gašparovi „krajania“ uzavreli.

Keď sa stal v roku 2010 ministrom vnútra Daniel Lipšic, vyšetrovanie Gorily sa obnovilo. Len čo však policajti požiadali prezidenta Gašparoviča o zbavenie mlčanlivosti bývalého šéfa SIS Magalu, ako aj vtedajšieho šéfa SIS Mitríka o zbavenie mlčanlivosti viacerých príslušníkov SIS, Dobroslav Trnka stiahol spis k sebe na prokuratúru. A dozorujúcemu prokurátorovi dal takéto odporúčanie:

„Bez toho, aby som vás chcel navádzať, akým spôsobom má byť v predmetnej veci rozhodnuté, tak vás len upriamujem, aby ste si naštudovali ustanovenia Trestného poriadku, ktoré pojednávajú o zastavení trestného stíhania“.

Dozorujúci prokurátor pochopil a v auguste 2011 vyšetrovanie zastavil. Len o tom zabudol informovať vyšetrovateľa.

Tesne pred Vianocami 2011 bol spis Gorila zverejnený na internete. Zároveň sa zistilo, že dozorujúci prokurátor predchádzajúce vyšetrovanie zastavil. A vtedy urobil Daniel Lipšic niečo, čo mu oligarchovia spomínaní v spise Gorila nikdy nezabudnú. Požiadal vyšetrovateľov, aby opäť preskúmali potenciálnu dôkaznú situáciu v kauze Gorila, s cieľom obnoviť vyšetrovanie.

Policajní vyšetrovatelia dospeli k záveru, že je stále možné v dohľadnom čase zaistiť dostatočné množstvo dôkazov. Takých dôkazov, ktoré by potvrdili alebo vyrátali podozrenia, o ktorých sa v spise Gorila hovorilo. Upozornili však ministra vnútra, že nevedia zabrániť tomu, aby generálna prokuratúra opäť nestiahla spis k sebe, a tým znemožnila pokračovanie vo vyšetrovaní.

Jedinou reálnou možnosťou, ako naozaj vyšetrovať, bolo, aby prípad dozorovala špeciálna prokuratúra. Minister vnútra Daniel Lipšic sa preto začiatkom januára 2012 stretol so šéfom špeciálnej prokuratúry Dušanom Kováčikom. Oznamoval mu, že polícia by chcela vyšetrovať kauzu Gorila ako podozrenie zo založenia a zosnovania zločineckej skupiny. A opýtal sa ho, či toto vyšetrovanie umožní. Inými slovami, či toto vyšetrovanie nezastaví alebo neodoberie spis „na kontrolu“. Dušan Kováčik sa vyjadril, že nebude vyšetrovaniu brániť. A vezme si túto vec osobne pod dozor, aby sa vyšetrovanie nezmarilo.

Minister vnútra Daniel Lipšic následne 9. januára 2012 zriadil špeciálny vyšetrovací tím, ktorý bol poverený preskúmať podozrenia zo zverejneného spisu Gorila. Jeho garantom sa stal vyšetrovateľ Rudolf Cadra.

Cadra sa stal známym okrem iného vedením akcie „Eden“ na rozloženie najsilnejšej mafiánskej rodiny v Bratislave, takzvaných piťovcov. Väčšina tejto organizovanej skupiny bola 15. novembra 2011 zatknutá pri najväčšom zátahu polície proti organizovanému zločinu v slovenskej histórii, na ktorej sa podieľalo 350 policajtov. Šéf tejto skupiny Juraj Ondrejčák, zvaný „Piťo“, si momentálne odpykáva 16-ročný trest odňatia slobody v najprísnejšej nápravno-výchovnej skupine.

Špeciálnemu vyšetrovaciemu tímu Gorily na čele s Cadrom sa v priebehu niekoľkých týždňov podarilo preukázať, že viaceré skutočnosti opisované v spise Gorila sa odohrali podobným spôsobom, ako boli opísané. Podarilo sa tiež zabezpečiť niekoľko zaujímavých listinných dôkazov a aj operatívnych poznatkov smerujúcich k ďalším dôkazom. Vďaka tomu bolo napríklad penfáckej Privatbanke preukázané porušovanie zákona proti praniu špinavých peňazí, a to dokonca dvakrát. Na základe tohto nad Privatbankou neustále visí hrozba odobratia bankovej licencie. Takéto veci Penta neodpúšťa.

Komplikácie alebo dohoda?

Aj keď vyšetrovanie Gorily pomerne úspešne pokračovalo, niektorí členovia vyšetrovacieho tímu začali mať pocit, že postoj dozorujúceho prokurátora Dušana Kováčika sa postupne menil. Treba povedať, že po zriadení špeciálneho vyšetrovacieho tímu na ministerstve vnútra bol na neho vytváraný veľmi silný tlak, aby vyšetrovanie Gorily zastavil.

Okamžite po zriadení tímu na vyšetrovanie Gorily na ministerstve vnútra zriadil vlastný tím na vyšetrovanie Gorily aj Dobroslav Trnka na generálnej prokuratúre. Gorila už asi začala byť až príliš autentická. Trnka sa snažil vyšetrovanie presunúť pod vlastný tím.

Práve vtedy Dušan Kováčik vystrašený navštívil jedného ústavného činiteľa, ktorému sa zdôveril, že je na neho vyvíjaný obrovský tlak z vedenia generálnej prokuratúry, aby začatie trestného stíhania v kauze Gorila zrušil a rozpustil vyšetrovací tím na ministerstve vnútra. Sťažoval sa tiež, že ho navštívil „sprostredkovateľ“, ktorý sa ho opýtal, či si je vedomý, do čoho ide.

A že ak bude spolupracovať, môže byť aj on na výplatnej listine tak ako ostatní.

Tomuto okamžitému nátlaku Kováčik ešte odolal. Už o týždeň však Trnka oznámil, že vyšetrovanie Gorily prenechá práve šéfovi špeciálnej prokuratúry Kováčikovi. Osobne si myslím, že vtedy niekedy mohlo dôjsť k veľkej dohode. Pravdepodobne na oveľa vyššej politickej aj podnikateľskej úrovni, ako bola dvojica Trnka - Kováčik. Berte to však iba ako moju hypotézu, ktorá sa už dnes nedá potvrdiť ani vyvrátiť.

Zametanie pod koberec

Komplikácie pri vyšetrovaní Gorily sa znásobili po zmene vlády a príchode Tibora Gašpara do funkcie prezidenta policajného zboru. Niektorí členovia vyšetrovacieho tímu odišli na iné miesta v policajnom zbore alebo dokonca odišli z polície, ako dovtedajší šéf vyšetrovacieho tímu Rudolf Cadra. Atmosféra sa zmenila.

Doteraz nebol vypočutý kľúčový svedok kauzy Gorila, príslušník SIS s krycím menom „Mravec“, z ktorého bytu bol odposluch Gorily realizovaný a ktorý o poznatkoch v tejto kauze informoval svojich nadriadených. Tento človek však doteraz nebol zbavený mlčanlivosti a Dušan Kováčik sa vyjadril, že vypočuť ho ani nie je potrebné...

Keď začiatkom roka 2015 vtedajší šéf vyšetrovacieho tímu Gorily Marek Gajdoš potvrdil, že spis Gorila je do značnej miery autentickým dokumentom SIS, a naznačil, že chce časť výsledkov vyšetrovania zverejniť, zniesla sa na

neho spŕška kritiky. Policajná hovorkyňa sa rýchlo poponáhľala s vyjadrením, že ide iba o subjektívne hodnotenie situácie vyšetrovateľom.

Pravidelný prednášateľ na konferenciách Cibulovej Asociácie bývalých spravodajských dôstojníkov Milan Žitný, vystupujúci v médiách ako bezpečnostný analytik, sa dokonca pre Pravdu vyjadril, že by mal prokurátor Gajdošovi odobrať spis. „Dozorujúci prokurátor by mal tvrdo, nekompromisne zasiahnuť. To, že sa vyšetrovateľ vyjadruje, je také zvláštne, že za tým musí byť politické pozadie. Od koho dostal pokyn rozprávať?“ rozhorčil sa Žitný.

Vzhľadom na dobré vzťahy Žitného, ako aj jeho partnerky a novinárky Plus 7 dní Anny Lučaiovej s dozorujúcim prokurátorom Kováčikom sa dá predpokladať, že tlmočil aj rozhorčenie šéfa špeciálnej prokuratúry. Zaujímavé na tom je, že keď sa v minulosti o živých kauzách vyjadroval pre médiá jeho policajný chránenec Jozef Šátek, Žitný nikdy neprotestoval.

O rozdielnom názore Kováčika a vyšetrovateľov Gorily na vyšetrovanie svedčí aj Gajdošova odpoveď na novinársku otázku Denníka N, či sa pri vyšetrovaní stalo, že mu prokurátor neschválil úkon alebo súd nevydal príkaz, ktorý žiadal (napríklad na odpočúvanie). Gajdoš lakonicky odpovedal: „Áno.“

Penta dodnes popiera pravdivosť skutočností uvedených v spise Gorila. To jej však nebránilo podať podnet na ústavný súd, aby vyhlásil nahrávku, na základe ktorej spis Gorila vznikol, za nezákonnú. Ústavný súd Pente vyhovel. Potvrdil tým však súčasne, že nahrávka existovala a vyhotovila ju SIS. Ústavný súd potvrdil Gajdošove slová, ale Penta, polícia, Žitný aj prokuratúra sa správajú, akoby sme boli v dôkaznej situácii z roku 2006.

Až budúcnosť ukáže, aký pohľad na vyšetrovanie kauzy Gorila sa nakoniec presadí.

Protiútok systému

Kto systém ohrozuje, musí byť eliminovaný

Málokto leží „systému“ natoľko v žalúdku, ako Daniel Lipšic. Je ako kosť, ktorá sa „systému“ zapichla do hrdla a už roky ju nevie vyplúť. Lipšic je politik, ktorý posledné štyri roky otvorene vystupuje proti Pente, J&T, Výbohovi, Širokému a ďalším slovenským oligarchom. Nikto nevyniesol za posledné roky na svetlo Božie viac káuz ako Lipšic. Stačí si len spomenúť napríklad na vyšetrovanie Gorily, snahu o dotáciu PPC vo vlastníctve Penty, kauzu „emisie“ alebo reprivatizáciu SPP.

„Systém“ vníma Lipšica ako najväčšie nebezpečenstvo nielen preto, že nie je závislý od žiadneho oligarchu. Je to aj preto, že preukázal integritu a odvahu proti „systému“ reálne ísť. Ale za túto odvahu musí Lipšic platiť tvrdú daň. Oligarchovia proti nemu používajú presne tie metódy, ktoré sme si už opísali v časti „Mediálna propaganda“. Iba na zopakovanie ich pripomínam: špinenie a ogrcávanie, psia hlava a „všetci sú rovnakí“.

Na ilustráciu pre čitateľa uvádzam neúplný zoznam útokov, ktorým musel Lipšic za posledné roky čeliť:

Obvinenie, že nelegálne odpočúva politikov (vyvrátené vyšetrovaním generálnej prokuratúry).

Obvinenie, že bol zamladi agentom Vojenského obranného spravodajstva (vyvrátené na základe vyjadrenia VOS a analýzy falošných dokumentov, ktoré boli písané v textových editoroch, ktoré v tom čase ani neexistovali).

Obvinenie z korupcie (niekoľko pokusov, všetky vyvrátené).

Obvinenie zo zasielania vulgárnych SMS (vyvrátené na základe vymyslených dátumov a časov údajných SMS).

Obvinenie z nelegálneho financovania (vyvrátené auditorskými správami).

Nelegálne monitorovanie mailovej komunikácie.

Nelegálne monitorovanie bankových účtov.

Trestné stíhanie jeho spolupracovníkov (zrušené generálnym prokurátorom pre nezákonnosť).

Snaha o získanie „práskačov“ za úplatu z jeho blízkeho okolia.

Organizovanie anonymných aj neanonymných blogerov, ktorí za úplatu publikovali texty proti nemu.

Toto štvorročné úsilie pošpiniť Lipšicovo meno, samozrejme, prinieslo svoje výsledky. Spomínate si ešte na anekdotu o návšteve Kohnovcov u Straussovcov? „Nie je ten Lipšic rovnaký ako všetci ostatní?“ vtláča sa pochybnosť do podvedomia voličov.

Ľudia to často vyjadria aj takto: „Však on robil aj dobré veci, ale niečo mi na ňom vadí, mám z neho nejaký blbý pocit...“ Presne tu sa prejavuje sila

negatívnych emócií, ktoré dokáže „systém“ prostredníctvom médií priradiť k nejakému menu.

Mladé pušky

Na jeseň 2014 organizovali Hlina, Lipšic, Matovič a Sulík masové demonštrácie v súvislosti s kauzou piešťanského predraženého „cétečka“. Niekoľko funkcionárov Smeru muselo odstúpiť, ale situácia sa do Vianoc upokojila. Problém prestal byť vypuklým. Lenže komunikácia „mladých pušiek“ pokračovala ďalej.

Len čo sa Matovič dohodol s Lipšicom na predvolebnej spolupráci, „systém“ začal konať. Mediálne a mocenské „sračkometry“ sa okamžite otočili aj proti Matovičovi. Policajné komando vtrhlo do jeho firmy a policajní funkcionári oznámili, že Matovič skrátil dane. K tejto „zásadovej“ policajnej akcii mám len dve poznámky.

Chce to naozaj veľkú predstavivosť, aby niekto uveril, že táto policajná akcia nie je na zákazku. Po Slovensku pobejú desiatky dépéhačkárov, ktorí sú krytí mocenskými zločkami tohto štátu a smejú sa každému do očí. Napriek tomu, že ich spôsob obživy je ľuďom z ich regiónov veľmi dobre známy.

Pred nejakým časom jeden z prominentných dépéhačkárov vypovedal o vysokých funkcionároch Smeru a vysokých funkcionároch ministerstva vnútra, pochádzajúcich najmä z východného Slovenska. Polícia s tým neurobila nič. Naopak, podľa mnohých príspevkov médií vedenie policajného

zboru tento prípad ututláva. Ale v prípade Matoviča pošle do jeho firmy komando a ide sa pretrhnúť od aktivity?

Druhou poznámkou je fakt, že s duom Kováčik (šéf špeciálnej prokuratúry) a Gašpar (šéf polície) mám osobné skúsenosti. Toto duo stálo za mojím trestným stíhaním, ktoré neskôr zrušil generálny prokurátor Čížnár pre jeho nezákonnosť. Keď som videl v médiách, že sa v zásahu u Matoviča výrazne angažuje práve toto duo, nemusel som si dvakrát domýšľať, o čo tu ide.

„Systém“ nemôže dopustiť, aby politický vplyv získali ľudia ako Matovič, Lipšic alebo Sulík. Títo ľudia sa môžu v politike správať slobodne, a preto nemusia nijako zohľadňovať záujmy oligarchov. Z toho majú ľudia zapojení a profitujúci zo „systému“ úprimnú hrôzu.

„Za toto budú visieť“

Čo s tým máme urobiť?

Náš „systém“ sa priebežne personálne obmieňa. Deje sa to podobným procesom ako v džungli. Slabších jedincov nahrádzajú mladší a dravejší. Napríklad Majský, Gabriel alebo Kiňo sú už mimo, Výboh je vnútri a Baran sa snaží presadiť.

„Žetóni“ oligarchov sa snažia získať našu dôveru prezlečení za politikov, prijímajú rozhodnutia ako štátni úradníci alebo manažéri štátnych firiem. „Žetóni“ tiež vznášajú obvinenia ako policajti, podávajú obžaloby ako

prokurátori a vynášajú v mene republiky rozsudky ako sudcovia. Na prvý pohľad konajú slobodne, ale v skutočnosti sú iba nástrojmi v hre tých, ktorí tvoria „systém“.

Slovensko sa vďaka fungujúcemu „systému“ finančných skupín a oligarchov žijúcich zo štátu neustále rusifikuje. Slovensko je síce v EÚ a v NATO. Ale náš „systém“ sa čoraz viac začína podobať na „systém“ ruský. Bez zrušenia tohto „systému“ sa nikam dopredu nepohneme.

Ľudia na Slovensku začínajú mať oligarchického systému plné zuby. Jeden môj priateľ sa vždy rozčúli, keď sa dozvie o nejakom novom kšefte, ktorý naši oligarchovia urobili s vládou. A rozhorčene k tomu dodáva: „Príde revolúcia a za toto budú visieť!“

Frustrácia a znechutenie ľudí sa postupne mení na hnev. Kde je však hranica medzi spravodlivosťou a pomstou? A kde je hranica medzi spravodlivým hnevom a nenávisťou? Nad tým by sme mali veľmi dobre pouvažovať. Ak totiž túto hranicu prekročíme, otvoríme stavidlá vášňam, ktoré potom ovládnu celú spoločnosť.

Biblické podobenstvo

Existuje nejaký historický príklad, podľa ktorého môžeme postupovať? Ako kresťan si myslím, že v Novom zákone máme pekný príklad, kde sú hranice spravodlivého hnevu. Ide o príbeh vyhnania peňazomencov z Chrámu.

Každý Žid sa snažil počas sviatkov Paschy prísť do Chrámu a obetovať Bohu. Málolktorý z nich si priviedol obetné zviera so sebou. Vedeli totiž, že pri Chráme sú predavači, od ktorých si budú môcť obetné zviera kúpiť. Bohatší si kúpili dobytok alebo ovce, tí chudobnejší si kúpili holuby.

Predaj obetných zvierat bol veľmi lukratívny biznis. Získať predajné miesto pri Chráme znamenalo vtedy niečo podobné, ako dnes získať štátnu zákazku. Znamenalo to istý a veľmi štedrý zisk. Ale špekulanti vymysleli ešte ďalší spôsob zárobku. Obetné zvieratá sa dali pri Chráme kúpiť iba za špeciálnu „chrámovú“ menu. Nech prišiel zbožný Žid z ktorejkoľvek časti sveta, musel si svoje peniaze zameniť. A z kurzového rozdielu bezpráčne zarábali peňazomenci.

Nemorálnosť biznisu s obetnými zvieratami teda spočívala v troch veciach. Prvou bolo monopolné postavenie predavačov priamo pri Chráme. Druhou bola korupcia spojená so získaním lukratívnych predajných miest. Treťou bol monopol „štátu“ na menu, ktorou jedinou sa dalo za obetné zvieratá platiť.

Podme si teraz priblížiť, čo sa podľa Biblie stalo pred dvetisíc rokmi v Jeruzaleme. Evanjelista Marek začiatok tejto scény opisuje takto:

„(Ježiš) Vošiel do Jeruzalema, do Chrámu. Popozeral si všetko a odišiel s Dvanástimi do Betánie, lebo už bol večer.“

Pri opísaní toho, čo sa odohralo na druhý deň, si pomôžeme evanjelistom Jánom:

„V Chráme našiel predavačov dobytká, oviec a holubov a peňazomencov, ktorí tam sedeli. Urobil si z povrazov korbáč a všetkých vyhnal z Chrámu, aj ovce a dobytok. Peňazomencom poprevracal stoly a predavačom holubov povedal: „Odneste to odtiaľto! Nerobte z domu môjho Otca tržnicu!““

Ježiš teda zahorel spravodlivým hnevom. Dokonca na vyhnutie peňazomencov z chrámu použil násilie. Ale toto násilie bolo chvíľkové a veľmi prísne časovo aj cieľovo obmedzené. Ježiš vyhnal všetkých z Chrámu, pretože nebolo spravodlivé, čo tam robili. Všimnime si však, čo Ježiš neurobil.

Pri premýšľaní o dnešnej situácii na Slovensku je dôležité, že Ježiš nevyzval dav, aby peňazomencov ukameňoval alebo obesil. Ani peňazomencov a obchodníkov neprenasledoval, keď Chrám opustili.

Ježišov hnev bol teda kontrolovaný a selektívne odstupňovaný. Peňazomencom poprevracal stoly. Peniaze sa váľali po zemi a môžeme si živo predstaviť, čo s týmito peniazmi prítomní ľudia urobili. Nepredpokladám, že ich vyzbierali do posledného haliera, aby ich vrátili peňazomencom.

Bohatým obchodníkom Ježiš odohnal ich tovar, čiže dobytok a ovce. Obchodníci teda mali čo robiť, aby aspoň časť svojich zvierat pochytili. Ale drobným predajcom iba povedal, aby svoje holuby odniesli preč. A dodal, aby nerobili tržnicu z toho, čo má byť posvätné.

Poučenie pre Slovensko

Pod peňazomencami si dnes môžeme predstaviť finančné skupiny, napríklad Pentu alebo J&T. Ako predajcov dobytka a oviec môžeme dnes vidieť napríklad Širokého alebo Výboha. Teda tých, ktorí zneužívajú svoje dobré vzťahy s predstaviteľmi štátu, aby získali najvýhodnejšie štátne zákazky s istým ziskom. A predavačmi holubov sú tí, ktorí fungujú v „systéme“, pretože majú pocit, že inak sa dnes biznis robiť nedá.

Čo si máme z tohto biblického príbehu zobrať ako inšpiráciu pre našu situáciu? Podľa mňa najmä to, že spravodlivý hnev máme nasmerovať na dosiahnutie správneho cieľa. Tým je odstránenie súčasného „systému“.

Samozrejme, že treba Pente a J&T „poprevracáť stoly“. Napríklad tým, že štát odoberie bankové licencie Privatbanke, Prima banke, Poštovej banke alebo J&T banke. Alebo tým, že štát odoberie Dôvere licenciu na podnikanie a prehodnotí zmluvu o mýte. Štát tiež môže prostredníctvom protimonopolných zákonov odstrániť koncentráciu médií v rukách finančných skupín.

Samozrejme, že treba odstaviť Širokého a Výboha od štátnych zákazok. Mali by sme tiež zastaviť pridelovanie štátnych dotácií spriatelovým oligarchom. A odstaviť našich lúpeživých barónov od eurofondov.

Ale nesmieme sami seba nasmerovať do pasce, ktorá spočíva v nenávisti voči Haščákovi, Tkáčovi, Širokému alebo Výbohovi. Nenávisť je spaľujúci cit, ktorý zatemňuje myseľ a odvádza ju od toho podstatného. Naše životy nezlepší chvíľkové vyventilovanie frustrácie, spojené s pomstou a „krvou“.

Bolo by veľkou chybou, keby sme počúvali tých, ktorí chcú „vešať“. Nemôžem sa ubrániť dojmu, že za týmito výkrikmi nie je snaha o spravodlivosť. Vidím za tým najmä snahu vymeniť súčasných oligarchov a posadiť sa na ich miesto.

Aký by malo zmysel vymeniť terajších politických „žetónov“ za nových „žetónov“, s novými alebo tými istými oligarchami v pozadí? Aký by malo zmysel vymeniť figúry v pozadí a nechať „systém“ fungovať tak ako doteraz?

Spravodlivý hnev nás však môže pohnúť k tomu, aby sme so „systémom“ konečne niečo urobili. Skoncentrujme svoju energiu na odstránenie systému oligarchov a ich „žetónov“. Staňme sa informovanými a slobodnými ľuďmi. Spolupracujme a zorganizujme sa. V tom nám nikto nemôže zabrániť. Závisí to len od nás.

Ako zbúrať systém?

Nedajme oligarchom do rúk žetóny

Teraz by som chcel povedať niečo veľmi dôležité. Poviem to aj s tým rizikom, že si čitateľa pohnevám. Napriek všetkému stále žijeme v demokracii. A v demokracii rozhodujú o vláde voliči. To sme my všetci. A ak dnes oprávnené nadávame ministrom a poslancom, že slúžia oligarchickému systému, musíme si povedať otvorene aj niečo iné: My sme ich tam zvolili. Nikto nás nenútil, aby sme zvolili práve týchto.

Pravda, ak sme sa na voľby nevykašľali a nenechali sme tých ostatných, aby rozhodli za nás. Možno sme si povedali, že v minulých voľbách nebolo koho voliť. Ale bola to naozaj pravda? Naozaj boli na všetkých kandidátkach iba ľudia, ktorí sú „žetónmi“ oligarchov? Naozaj neboli na niektorej kandidátke aspoň štyria ľudia, ktorí už preukázali, že sa „systému“ neboja a otvorene idú proti nemu?

Nebolo to náhodou tak, že sme sa nechali pred minulými voľbami zmanipulovať propagandou „systému“? Konkrétne jej treťou metódou, ktorú sme si opísali vyššie ako snahu znechutiť nás vnútením emócie „všetci sú rovnakí“?

Dobre sa rozhodnúť pred voľbami, to si od nás žiada istú námahu. Musíme si trochu potrápiť svoje šedé mozgové bunky, ako hovorieval slávny detektív Hercule Poirot. Našťastie, nikto z nás nemusí byť geniálnym detektívom, aby sme dnes videli, kto je kto. Máme dosť informácií, aby sme videli jasne, kto sa vyhrieva v priazni „systému“ a koho oligarchovia štedro dotujú.

Dnes už máme dosť informácií aj o tom, kto sa správa nezávisle od prianí oligarchov, komu sa „systém“ snaží nasadzovať „psiú hlavu“, koho „špiní“ a mediálne likviduje. Možno práve toto je najlepší signál, ktorých ľudí má zmysel podporiť.

Čaro demokratického systému a parlamentných volieb je v tom, že každý slovenský občan má iba jeden rovnako silný hlas. Haščákov hlas má rovnakú váhu ako hlas oklamanej lekárničky v Košiciach. Širokého hlas má rovnakú váhu ako hlas oklamaneho živnostníka z Banskej Bystrice. V tento jediný deň sme si všetci naozaj rovní. V tento jediný deň to závisí naozaj len od nás.

Otázka na záver

Keď som začal v roku 2014 na svojej internetovej stránke Posledný križiak uverejňovať necenzurovanú verziu Penta story, veľa čitateľov mi písalo maily. Ďakovali mi za odvahu a vyjadrovali mi podporu. Som im za to veľmi vďačný. Potešilo ma, keď som videl, že moja práca má pre ľudí zmysel.

Táto podpora od čitateľov mi pomáhala, keď som na jeseň minulého roka pod tlakom okolností začal chodiť s ochrankou. Na svojich čitateľov som myslel aj od začiatku roka 2015, keď som začal chodiť na výsluchy kvôli trestným oznámeniam, ktoré na mňa podal šéf Penty Jaroslav Haščák. „Systém“ sa snaží zastrašiť a odradiť každého, kto má odvahu a vôľu správať sa slobodne. Čo sa týka mňa osobne, vybral som si slobodu a nezávislosť. A som pripravený znášať dôsledky tohto svojho rozhodnutia.

Povedal som si tiež, že nebudem o „bande zlodejov“ iba písať, ale budem chodiť o „systéme“ diskutovať s ľuďmi, ktorí budú mať o to záujem. Od Michaloviec po Skalicu, od Námestova po Komárno. Záleží mi totiž na tom, v akom štáte bude vyrastať moja dcéra. A záleží mi na tom, aby tu chcela ostať žiť aj v budúcnosti.

Nestojí trochu nášho času a energie za to, aby život na Slovensku dával zmysel?

Prečo som napísal túto knihu?

V slovenskej politike alebo v jej blízkosti som sa pohyboval od jesene 1992. Mal som možnosť pozorovať zblízka veľa ľudí, ktorí v nej po vzniku Slovenskej republiky pôsobili. Videl som, ako sa rozhodujú a aké bolo pozadie týchto rozhodnutí.

Zažil som ľudí, ktorí sa rozhodovali iba na základe svojho svedomia, presvedčenia a ideálov. K týmto ľuďom mám úctu a som vďačný, že som ich mohol spoznať. Videl som však, ako sa v priebehu rokov z politiky vytrácali. „Systém“ ich postupne vytláčal. Neboli totiž ochotní robiť so „systémom“ kompromisy.

Idealisti boli v slovenskej politike nahrádzaní ľuďmi, ktorí boli prístupní kompromisom. Ale aj takíto ľudia boli z politiky postupne vytláčaní. V istej fáze bol už „systém“ dostatočne silný, aby mohol do politiky dosadzovať ľudí, ktorí sú od neho úplne závislí. A preto im môžu oligarchovia diktovať. V takomto stave sa Slovensko nachádza dnes.

Politika je veľmi podobná vojne, akurát sa v nej nebojuje klasickými zbraňami. V politickej vojne sú zbraňami médiá, informácie a peniaze. Je zrejmé, že na Slovensku má dnes „systém“ na tieto zbrane takmer úplný monopol.

Prostredníctvom politiky sa dá urobiť pre ľudí veľa dobrého. Predstavme si, že by chcel dnes niekto na Slovensku úprimne robiť takúto politiku. Ako by mal postupovať, aby mal na to vôbec priestor? Mal by robiť kompromisy? A aké by mali byť hranice týchto kompromisov?

Máme tu však ešte jeden ďalší problém. Je ochotný robiť kompromisy „systém“? Prečo by to mali oligarchovia urobiť, ak si vedia do politiky dosadiť svojich sluhov?

Na základe vlastných skúseností si myslím, že kvalita slovenskej politiky veľmi závisí od jedného kľúčového faktora. Ide o pomer slobodných ľudí a sluhov. Čím viac slobodných ľudí bude v politike, tým väčšia je pravdepodobnosť dobrých rozhodnutí.

Napriek všetkému stále verím, že politika nesmie byť len primitívnym bojom o moc a peniaze, na ktoré sa moc neustále premieňa. Ak z politiky úplne vymiznú ideály a idey, štát sa naozaj stane iba bandou zlodejov. To si ľudia na Slovensku nezaslúžia.

Ak chce niekto meniť veci k lepšiemu, najskôr potrebuje vedieť, ako to fungovalo a funguje doteraz. Verím, že táto kniha môže byť dobrou pomôckou pre ľudí, ktorí sa nechcú s pomermi na Slovensku zmieriť, ale chcú s tým všetkým niečo urobiť.

Poďakovanie a doslov

Moja manželka Andrea Krajniaková sa najviac zaslúžila o to, že „Banda zlodejov“ uzrela svetlo sveta práve v takejto podobe. Vďaka jej pripomienkam som upravil pri redakcii textu poradie jednotlivých kapitol takým spôsobom, v akom ste si ho mohli prečítať. Ako bývalá novinárka tiež množstvom poznámok skvalitnila štylistiku môjho pôvodného textu. Chcel by som jej za to všetko poďakovať.

Chcel by som sa tiež poďakovať ľuďom, ktorí mi poskytli zaujímavé informácie, ako aj svoje interpretácie udalostí, ktoré som v tejto knihe opísal. Pomohli mi pochopiť viaceré súvislosti a prepojenia, ktoré by som sám nepostrehol. Z pochopiteľných dôvodov si však títo ľudia prajú zostať v anonymite, a preto im nemôžem poďakovať konkrétne.

Pri písaní tejto knihy som vychádzal z faktov. Najmä z rozsiahleho monitoringu slovenských a českých médií od roku 1990 až dodnes. Čerpal som aj z viacerých zdrojov na internete, napríklad z Obchodného registra, výročných správ a tlačových informácií firiem alebo finančných správ politických subjektov.

Časť informácií som získal stretnutiami s ľuďmi, ktorí sú blízki viacerým politickým alebo ekonomickým prostrediam. Tieto informácie som si vždy overoval aj z iných zdrojov. A po ich vyhodnotení ako relevantných som ich zaradil do knihy.

„Banda zlodějov“ je mojím subjektívnym pohľadom na mocensko-ekonomické pomery na Slovensku za posledných 25 rokov. Okrem faktov som čitateľovi ponúkol aj ich interpretáciu. Teda moje osobné komentáre, poznámky a závery vyplývajúce z týchto faktov. Či ich bude čitateľ považovať za relevantné, alebo si z uvedených faktov vyvodí iné závery, to už záleží len na ňom.

Aby nedošlo k omylu, pod „bandou zlodějov“ nemám na mysli konkrétny okruh ľudí. Netrúfam si hodnotiť, kto je väčší zloděj, kto menší a kto sa iba nedobrovoľne prispôbil „systému“. Keďže som sa pohyboval takpovediac v

kuchyni slovenskej politiky viac ako dvadsať rokov, bolo by pokryté, ak by som sa teraz hral na nestranného sudcu.

Nerobím si patent na absolútnu pravdu alebo na dokonalé vyhodnotenie niektorých súvislostí. V interpretácii niektorých skutočností som sa mohol aj pomýliť. Je tiež pochopiteľné, že viacerí aktéri môžu mať na rôzne udalosti odlišné názory. Myslím si však, že som sa snažil opísať vývoj a fungovanie „systému“ politikov a oligarchov na Slovensku podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.

Ignác Milan Krajniak

Banda zlodejov

Šokujúca pravda o oligarchoch
a politikoch na Slovensku

Vydala Kniha do ucha, s.r.o., Zochova 5, 811 03, Bratislava

Layout & produkcia: © Kniha do ucha, s.r.o.

Autor: © Ignác Milan Krajniak

Prvé vydanie.

Všetky práva sú vyhradené.

Kopírovanie iba s písomným súhlasom vydavateľa.

Bratislava, 2015

ISBN 978–80–972126–0-5

distribucia@knihadoucha.sk

www.poslednykriziak.sk

www.konzervativnyvyber.sk

ISBN 978-80-972126-0-5

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s. r. o., 2015

Table of Contents

Šokujúca pravda o oligarchoch a politikoch na Slovensku

Čo sa dozvie čitateľ v tejto knihe?

1. Majetkový štátny prevrat

Krstný otec majetkového štátneho prevratu

Alojz Lorenc. Šedá eminencia oligarchov

MGIMO: Liaheň kádrov pre KGB a ŠtB

Prelom v roku 1989

Z akých pozícií štartovali budúci oligarchovia?

Majetkový štátny prevrat

Vzostup mafie alebo malá privatizácia

Nástup oligarchov alebo priame predaje

Bankové lúpeže za bieleho dňa

Veľká matka oligarchov alebo kupónová privatizácia

Ovládnutie privatizačných fondov oligarchami

2. Pentastory

Ako vznikla Penta

Lexovci a Penta

Kauza VÚB Kupón

Roztrhanie VÚB Kupónu na kusy

Drzé klamstvá do očí verejnosti

Vojna o Smolenice

Generál Lorenc a Penta

Horšie ako zločin: Zbytočný omyl

Spoločný koníček Lexu a Haščáka

Útek na Cyprus

Konkurzná mafia a koniec Istrofinu

Kauza Slovenská poisťovňa

Kauza VSŽ: Prvý vývar

Vianočná dohoda žralokov

Ferrari pre J&T

Médiá ako zbraň

3. Politici a oligarchovia

Kto je silnejší: Oligarchovia alebo politici?

„Akciová spoločnosť“ Smer

Politické projekty Penty

Prochádzkova ŠEDÁ eminecia

Starý dobrý sympaťák Béla

Nové figle v starom KDH

TIP, KSS a Kotlebovci

Priamo proti systému

Protiútok systému

„Za toto budú visieť“

Ako zbúrať systém?

Prečo som napísal túto knihu?

Poďakovanie a doslov